

Miesięcznik Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej • nr 1/170 • styczeń 2011

Wiadomości Uniwersyteckie

UCHWAŁA SEJMU RP Z DNIA 3 GRUDNIA 2010 r. W SPRAWIE USTANOWIENIA ROKU 2011 ROKIEM MARII SKŁODOWSKIEJ-CURIE

W setną rocznicę przyznania Marii Skłodowskiej-Curie Nagrody Nobla w dziedzinie chemii za odkrycie nowych pierwiastków polonu i radu, Sejm Rzeczypospolitej Polskiej postanawia oddać hołd jednemu z najwybitniejszych naukowców naszych czasów, którego przełomowe odkrycia przyczyniły się do światowego rozwoju nauki.

Maria Skłodowska-Curie była osobą wszechstronnie uzdolnioną: znała pięć języków, interesowała się socjologią, psychologią oraz naukami ścisłymi. Pod koniec lat 80. XIX wieku organizowała zajęcia dla dzieci wiejskich, w ramach których uczyła języka polskiego, historii, algebry, wcielając w życie ideały pozytywizmu. Za tę nielegalną działalność groziło Jej

nawet zesłanie. Podczas I wojny światowej organizowała ruchome stacje rentgenowskie, dostała się na front, gdzie szkoliła personel medyczny jak wykonywać prześwietlenia.

Dwukrotna laureatka Nagrody Nobla w 1903 r. w dziedzinie fizyki i w 1911 r. w dziedzinie chemii, opracowała teorię promieniotwórczości i technikę rozdzielania izotopów promieniotwórczych. Dzięki Jej odkryciom powstała radiochemia – nowa gałąź chemii. Pod Jej osobistym kierunkiem prowadzono pierwsze badania nad leczeniem raka za pomocą promieniowania jonizującego.

Maria Skłodowska-Curie jako jedyna kobieta uczestniczyła w Konferencjach Solvayowskich – dorocznych spotkaniach najwybitniejszych uczonych. Po Jej śmierci Albert Einstein w pięknym eseju napisał, że była jedynym niezepsutym przez sławę człowiekiem, spośród tych, których przyszło mu poznać. [...]

WIGILIA UNIWERSYTECKA 2010

SPIS TREŚCI

WYDARZENIA

Z życia Uczelni.....	4
Na Wydziałach.....	8

NAUKA I LUDZIE

Alarm: plaga „zakalców” w stylistyce tekstów naukowych.....	13
Studenckie Obiady Czwartkowe... ..	14
Quality & Ethics 2010	15
Rada Przedsiębiorców	16
Sarmatyzm vs. orientalizm w Europie Środkowej	19
W hołdzie profesorowi Romanowi Reinfussowi	20
Konferencja naukowa poświęcona naukom pomocniczym historii... ..	21
Religijność ludowa południowego Podlasia.....	22
Od stanu do stanu, czyli jak przenieść do Polski amerykańskie wzorce ...	24

KARTKA Z KALENDARZA

Henryk Raabe.....	26
XXX LAT NSZZ „Solidarność” ...	31
„Nie pragniemy takiej Polski, która by nas nic nie kosztowała” ..	33

W ŚWIECIE KSIĄŻEK

O prozie poetów awangardzistów .	35
To zawsze zostanie dla potomności .	35
Dorośli reklamują, dzieci kupują ..	36
Literacka paczka	36

SPRAWY STUDENCKIE

Warsztaty Quality & Ethics 2010..	37
Studenci UMCS najlepsi w futsalu i szachach	38
Udane starty tenisistów stołowych	38
Pieczemy korowaja	38
Studencka współpraca z telewizją .	39
Dzień Studenta Bułgarskiego	39
Projekt „Bombka 2010”	39
Moc pomocy powodzianom	40
Tekst – Gatunek – Dyskurs. Studencka sesja naukowa w Instytucie Filologii Polskiej	41
Mikołajki Folkowe po raz dwudziesty	42

ŻYCIE KULTURALNE

Przestrzeń pamięci	43
W rytmie tanga	43

Wydawca: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Adres redakcji:
pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5,
p. 1607; 20–031 Lublin

Dyżury: pon.-pt.,
godz. 9-13;
tel. 81 537 54 82

e-mail: wiadomosci@umcs.lublin.pl
www.wiadomosci.umcs.lublin.pl

Redakcja:
Redaktor naczelny: Grzegorz Żuk
Sekretarz redakcji: Maria Masłowska
Redaktor: Monika Świetlińska

Współpracownicy: Marzena Bogusiak, Bożena Czech, Izabela Ejtel, Monika Gabryś, Agnieszka Gałczyńska, Jolanta Jarzyńska,

Małgorzata Jaruga, Krzysztof Krawczyk, Beata Kozłowska, Elżbieta Krzezińska, Beata Krzyżanowska, Paweł Kucharski, Marcin Lipowski, Lech Maliszewski, Maria Młynarska, Monika Nowak, Małgorzata Samujło, Sylwia Skotnicka, Jerzy Żywicki

Okładka: s. 1, 2 – Wigilia Uniwersytecka 2010,
fot. Agnieszka Gałczyńska

Druk: „Petit” Skład – Druk – Oprawa
Nakład: 600 egz.

Projekt graficzny i skład: Idealit & Grzegorz Zychowicz
idealit@idealit.pl, www.idealit.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i korekty nadesłanych tekstów. Ma również prawo do wyboru tekstów do publikacji.

Fot. Agnieszka Galczyńska

Wspólne kolędowanie pod pomnikiem patronki

WIGILIA NA UMCS

15 grudnia na placu Marii Curie-Skłodowskiej odbyła się Wigilia Uniwersytecka. Fundacja Absolwentów UMCS we współpracy z Radą Wydziałową Samorządu Studentów Wydziału Prawa i Administracji oraz drugi zorganizowała wspólne świętowanie. Wszystkich zgromadzonych uroczyste powitał prof. dr hab. Stanisław Michałowski, prorektor ds. studenckich, składając świąteczne życzenia w imieniu władz uczelni. Zgromadzeni wysłuchali także świątecznej Ewangelii odczytanej przez kapelana Duszpasterstwa Akademickiego i podzielnili się święconym chlebem.

Pomimo 15-stopniowego mrozu atmosfera wśród uczestników była gorąca. Studenci wraz z prorektorem wspólnie śpiewali najbardziej znane polskie kolędy, a gdy ktoś czuł się już bardzo zmęczony i zziębnięty mógł posilić się świątecznym bigosem i czerwonym barszczykiem. O oprawę muzyczną zadbał jazzowy zespół LL Band. Na Wigilię pojawili się także harcerze ze Związku Harcerstwa Polskiego, którzy przynieśli ze sobą Betlejemskie Świeciło Pokoju. W trakcie imprezy miał również miejsce finał zbiórki prezentów dla dzieci z Dziecięcego Szpitala Klinicznego w Lublinie. Zbiórka ta trwała przez dwa tygodnie i była prowadzona na wszystkich wydziałach UMCS. Dzięki zaangażowaniu studentów udało się zebrać mnóstwo zabawek, gier i artykułów szkolnych. Każdy, kto podarował coś chorym dzieciom, mógł liczyć na drobne upominki od Mikołaja.

Na terenie miasteczka akademickiego studenci złożyli świąteczne życzenia sobie nawzajem oraz prorektorowi ds. studenckich Stanisławowi Michałowskiemu.

Fundacja Absolwentów UMCS

Z ŻYCIA

„Artyści UMCS 2010”

Rektor Andrzej Dąbrowski wziął udział w inauguracji galerii Instytutu Sztuk Pięknych Wydziału Artystycznego. Galeria „Zajezdnia” znajduje się w siedzibie Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego na al. Kraśnickiej. Dzięki zaangażowaniu dyrektora Wydziału Artura Popka, udało się zaadaptować typowo poprzemysłowy obiekt dla celów sztuki. W galerii będą realizowane cykle wystaw, ekspozycje polskich artystów. 6 grudnia została otwarta pierwsza wystawa 65 prac zatytułowana „Artyści UMCS 2010”.

Rada Przedsiębiorców na Uczelni

8 grudnia rektor Andrzej Dąbrowski i prorektor Ryszard Dębicki wzięli udział w posiedzeniu inauguracyjnym Rady Przedsiębiorców powołanej przy Wydziale Ekonomicznym UMCS. W skład Rady Przedsiębiorców weszli przedstawiciele przedsiębiorstw, instytucji finansowych, publicznych, stowarzyszeń zawodowych oraz organizacji pracodawców.

„Dwie twarze seksuologii”

Prorektor Stanisław Michałowski uczestniczył w otwarciu konferencji „Dwie twarze seksuologii” zorganizowanej przez Koło Naukowe Psychologów UMCS w dniu 8 grudnia. Spotkanie odbyło się w Instytucie Psychologii, ale uczestniczyli w niej wszyscy, którzy chcieli poznać tajniki szeroko pojętej seksualności człowieka. Odbyły się wykłady i warsztaty, podczas których można było nauczyć się, jak budować relacje międzyludzkie, odczuwać, jak rozpoznać zaburzenia i potrzeby seksualne.

Tytuł doktora honoris causa KUL

9 grudnia prorektor Ryszard Szczygieł wziął udział w uroczystości nadania tytułu doktora honoris causa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jego Eminencji Kardynałowi Angelo Scoli, Patriarsze Wenecji.

Współpraca z wschodnim sąsiadem

Prorektor Ryszard Dębicki spotkał się z prof. Larisą Novoselovą z Uniwersytetu w Perm w Rosji i dr Agnieszką Pidek z Instytutu Nauk o Ziemi UMCS. Podczas spotkania, które odbyło się 9 grudnia, omówiono zakres współpracy akademickiej pomiędzy uczelniami.

20-lecie Centrum Brytyjskiego

10 grudnia obchodzono 20-lecie Centrum Brytyjskiego. W uroczystości uczestniczył prorektor Stanisław Michałowski. Centrum Brytyjskie przygotowało wiele prezentacji o różnorodnej tematyce w języku polskim i angielskim, warsztaty metodyczne dla nauczycieli języka angielskiego oraz pokazy filmów.

Współpraca z Państwowym Instytutem Geologicznym

10 grudnia prorektor Ryszard Dębicki reprezentował władze Uniwersytetu w trakcie podpisania umowy z Państwowym Instytutem Geologicznym – PIB w Warszawie dotyczącej ustanowienia konsorcjum naukowo-przemysłowego „Geocentrum Polska”. Jest to innowacyjna organizacja zrzeszająca duże przedsiębiorstwa surowcowe i czołowe instytucje naukowe. Jej zadaniami będą przede wszystkim badania i nowe technologie dla zwiększe-

UCZELNI

opracowanie: Monika Świetlińska, Beata Krzyżanowska

nia wydobycia gazu, ropy i miedzi, składowanie dwutlenku węgla w głębokich strukturach geologicznych; podstawy bezpiecznego rozwoju energetyki jądrowej, a także ochrona środowiska.

Spotkanie z Minister NiSW

Prorektor Ryszard Dębicki wziął udział w spotkaniu organizowanym przez Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego prof. Barbarę Kudrycką w siedzibie Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie. Spotkanie, które odbyło się 10 grudnia, dotyczyło komercjalizacji wyników badań naukowych i było połączone z prezentacją „Przewodnika komercjalizacji B+R dla praktyków”.

Atomowy autobus

10 grudnia tzw. mobilne laboratorium odwiedziło Lublin jako jedno z 12 ośrodków akademickich w Polsce. W ramach akcji odbyły się wykłady w Instytucie Fizyki

dotyczące następujących tematów: program energetyki jądrowej, jądrowe reaktory energetyczne – budowa, zasada działania eksploatacji, biologiczne skutki promieniowania jonizującego oraz możliwość zastosowania toru w jądrowych reaktorach energetycznych. Koordynatorem spotkania w Lublinie był prof. Mieczysław Budzyński.

Skuteczne odwołanie od kategoryzacji MNiSW

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego pozytywnie rozpatrzyło wnioski trzech jednostek naukowych UMCS dotyczące zmiany ustalonych wcześniej kategorii. Wydział Chemii oraz Matematyki Fizyki i Informatyki otrzymały kategorię I, a Wydział Politologii II.

Pomoc dla dzieci

13 grudnia odbyła się inauguracja zbiórki darów dla dzieci w ramach akcji „Pomóż dzieciom przetrwać zimą”. Na UMCS sztab akcji

powołano pierwszy raz, a jego kierownikiem została Anna Jakubaszek. Dary zbierano do 22 grudnia w Rektoracie UMCS. Akcja odbywała się również na Wydziale Politologii, Artystycznym i Pedagogiki i Psychologii.

Oplatek w Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej

Prorektor Stanisław Chibowski wziął udział w świątecznym spotkaniu wigilijnym w Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej im. św. Jana Dukli. Spotkanie odbyło się 14 grudnia.

Wizyta w Urzędzie Marszałkowskim

14 grudnia prorektor Ryszard Dębicki wziął udział w spotkaniu dotyczącym realizacji projektów „Stypendia Naukowe dla Doktorantów II” oraz „Wsparcie Regionalne Sieci Współpracy” w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w Urzędzie Marszałkowskim w Lublinie.

Konsorcjum ECOTECH-COMPLEX

Rektor Andrzej Dąbrowski i prorektor Ryszard Dębicki wzięli udział w uroczystym spotkaniu członków Konsorcjum ECOTECH-COM- ▶

UMCS – GENPACT

14 grudnia została podpisana umowa pomiędzy UMCS a firmą Genpact (światowym liderem outsourcingu, zatrudniającym na świecie ok 40 tys. osób). Współpraca między instytucjami będzie polegała na dostosowywaniu programów kształcenia UMCS do potrzeb Genpact przez utworzenie ścieżek kształcenia odpowiadającym profilowi firmy Genpact. Nowe ścieżki kształcenia mają być finansowane z projektu „UMCS dla rynku pra-

cy i gospodarki opartej na wiedzy” opracowanego przez Uniwersytet w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Urząd Miasta na mocy listu intencyjnego podpisanego przez prezydenta Adama Wasilewskiego oraz rektora Andrzeja Dąbrowskiego jest partnerem w tym projekcie. Współpraca między ratuszem i Uczelnią zakłada konsultacje programów nowych specjalizacji w celu jak najlepszego dostosowania ich do wymogów rynku pracy.

JM Rektor Andrzej Dąbrowski i Tomasz Maciejak

Fot. Włodzisław Kosko

Fragmenty jasełek w wykonaniu studentów CjiKP

SPOTKANIE OPŁATKOWE

16 grudnia w sali stołówki KUL odbyło się spotkanie opłatkowe zorganizowane przez Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców UMCS. Na uroczystość tę przybyło grono znanych gości oraz duża grupa studentów i absolwentów Centrum z kilkunastu krajów świata. Honory gospodarza pełniła dr Anna Dunin-Dudkowska, a spotkanie swoją obecnością uświetnili przedstawiciele władz UMCS na czele z prorektorem prof. dr hab. Stanisławem Michałowskim. Wydział Humanistyczny reprezentowała prodziekan prof. dr hab. Halina Pelc. Wśród znamienitych gości znaleźli się także: były delegat Episkopatu Polski ds. Duszpasterstwa Emigracji JE ksiądz biskup dr Ryszard Karpiński, dyrektor Instytutu Polonijnego KUL ks. prof. dr hab. Edward Walewander, ks. prof. dr hab. Roman Dzwonkowski, prezes Lubelskie-

go Oddziału Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” Ryszard Gajewski, dyrektor Domu Polonii w Lublinie Ryszard Śladecki, prezes Towarzystwa Miłośnika Wilna i Ziemi Wileńskiej Krystyna Romer-Patyra, dyrektor Fundacji im. T. Goniewicza Józef Adamski oraz dziennikarze lokalnych mediów. Swoją obecnością zaszczyliła nas także prof. dr hab. Anna Pajdzińska oraz dyrektor Muzeum Okręgowego na Zamku w Lublinie Zygmunt Nasalski. Obecni byli pracownicy naukowcy UMCS, nauczyciele i personel administracyjny CjiKP oraz nasi współpracownicy i kierownicy kursów wakacyjnych spoza placówki. Liczne zgromadzenie studentów to głównie osoby polskiego pochodzenia z Białorusi, Ukrainy, Gruzji, Kazachstanu i Rosji, ale wśród słuchaczy znaleźli się także przedstawiciele USA, Bułgarii, Bośni i Hercegowiny.

Gospodyni wieczoru przywitała gości, a następnie życzenia bożonarodzeniowe i noworoczne złożyli wszystkim zgromadzonym prorektor prof. dr hab. Stanisław Michałowski i prodziekan prof. dr hab. Halina Pelc. Następnie studenci CjiKP zaprezentowali tradycyjne jasełka. Grupie teatralnej towarzyszył występ chóru, który wykonał piękne kolędy w kilku wersjach językowych. Wówczas ks. prof. dr hab. Edward Walewander odczytał fragment Ewangelii św. Mateusza, zaś biskup dr Ryszard Karpiński złożył wszystkim życzenia. Nastąpiła wzruszająca chwila łamania się opłatkiem i składania życzeń, po czym rozpoczęła się tradycyjna wigilijna. Na stołach pojawiły się staropolskie potrawy.

Agata Małyska

Fot. Włodzisław Kosko

Wspólna modlitwa

PLEX, które odbyło się 15 grudnia. Spotkanie wiązało się z podpisaniem umowy i uzyskaniem finansowania projektu w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. Dzień później spotkanie odbyło się w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Podjęto rozmowy dotyczące realizacji przez UMCS jako instytucji wiodącej projektu ECOTECH-COMPLEX. UMCS reprezentował prorektor Ryszard Dębicki.

Spotkanie z Ewą Lipską

Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców zorganizowało 15 grudnia autorskie spotkanie z Ewą Lipską, jedną z najwybitniejszych współczesnych poetek, autorką felietonów, tekstów piosenek i powieści. Spotkanie poprowadziła dr Anna Nasalska.

Posiedzenie LTN

Prorektor Stanisław Chibowski wziął udział w posiedzeniu Kapituły Lubelskiej Nagrody Naukowej im. prof. Edmunda Prosta przyznawanej przez Lubelskie Towarzystwo Naukowe od 2001 roku na podstawie Uchwały Walnego Zgromadzenia oraz Kolegium Rektorów Uczelni Lubelskich. Nagroda jest przyznawana każdego roku na Spotkaniu Noworocznym za najlepszą pracę badawczą lub publikację książki, która odznacza się oryginalnością treści i formy, opublikowaną w ciągu ostatniego roku akademickiego przez pracowników wszystkich kierunków Lubelskiego Ośrodka Naukowego.

Uniwersytecka Komisja Akredytacyjna

17 grudnia prorektor Stanisław Chibowski wziął udział w posiedzeniu Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej w Ciężeniu k/Słupcy. W czasie spotkania omówiono plan akredytacji w roku 2012, powołano grupy eksperckie oraz dyskutowano nad perspektywami środowiskowych komisji akredytacyjnych w Polsce.

Kolegium Rektorów Szkół Wyższych

Rektor Andrzej Dąbrowski i wszyscy prorektorzy wzięli udział w spotkaniu środowiskowym Kolegium Rektorów Szkół Wyższych, które odbyło się 20 grudnia w Dworcu Kościuszków.

Nagrody dla pracowników

20 grudnia rektor Ryszard Dębicki uroczyście wręczył nagrody jubileuszowe pracownikom naukowo-technicznym, inżynierjno-technicznym i technicznym. Spotkanie odbyło się w Sali Senatu. Nagrody są wręczane pracownikom za długoletnią pracę – powyżej 20 lat pracy. Przyznawane są co pięć lat.

Umowy w ramach PO RPW

Prorektor Ryszard Dębicki wziął udział w podpisaniu umów w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego dotyczącym dotacji z rezerwy celowej budżetu państwa na realizację 2 projektów w ramach PO RPW. Podpisanie umów nastąpiło 28 grudnia.

40-lecie Instytutu Historii i Teorii Państwa i Prawa

21 grudnia prorektorzy Stanisław Michałowski i Ryszard Szczygieł wzięli udział w konferencji naukowej „Idea słuszności w prawie – prze-

szłość i teraźniejszość” zorganizowanej z okazji 40-lecia Instytutu Historii i Teorii Państwa i Prawa. Konferencja była związana z jubileuszem 80-lecia urodzin prof. dr. hab. Mieczysława Sawczuka, który 16 grudnia z rąk prorektora Ryszarda Szczygła uroczyście odebrał Księgę Jubileuszową.

Posiedzenie Konwentu UMCS

W dniu 13 grudnia 2010 odbyło się kolejne posiedzenie Konwentu UMCS. W obradach wzięli udział członkowie Konwentu, władze Uczelni na czele z jej Rektorem – prof. dr hab. Andrzejem Dąbrowskim oraz dziekani wszystkich wydziałów UMCS. W posiedzeniu Konwentu uczestniczył po raz pierwszy nowy Prezydent Lublina – dr Krzysztof Żuk.

Członkowie Konwentu zapoznali się z aktualną sytuacją Uczelni i działaniami podejmowanymi przez jej władze. Przedstawiony został m.in. stan przygotowań Uczelni do wdrożenia Krajowych Ram Kwalifikacji, które zaczną obowiązywać od roku akademickiego 2011-2012 oraz zasady działania nowoutworzonego na UMCS Centrum Innowacji i Komercjalizacji Badań. Członkom Konwentu został również zaprezentowany projekt nowego znaku graficznego UMCS.

Dyskusja dotyczyła przede wszystkim działań, które powinny zapew-

nić bardziej efektywną współpracę Uczelni z jej otoczeniem społecznym i gospodarczym oraz sektorem prywatnym biznesu.

Obradom przewodniczył Przewodniczący Konwentu UMCS – dr Jerzy Kwieciński.

Decyzja w sprawie prof. Barbary Jedynak

W dniu 20.01.2011 r. do JM Rektora UMCS Prof. dr hab. Andrzeja Dąbrowskiego wpłynęło postanowienie Rzecznika Dyscyplinarnego dla Nauczycieli Akademickich UMCS prof. dr hab. Krzysztofa Amielańczyka o umorzeniu postępowania wyjaśniającego wszczętego postanowieniem wobec niepotwierdzenia się zarzutu wysuniętego wobec obwinionej dr hab. Barbary Jedynak prof. nadzw. UMCS.

„W sprawie niniejszej przekonywujących dowodów popełnienia przez obwinioną przewinienia dyscyplinarnego opisanego w skardze studentek nie znaleziono. Istniejące poważne wątpliwości, które stwarza treść zeznań dr Zawadowskiej odnośnie do treści wypowiedzi prof. Jedynak do niej skierowanej, a niepotwierdzonej zeznaniami innych świadków, należało usunąć – zgodnie z przepisami prawa – na korzyść obwinionej i sprawę umorzyć”.

Postanowienie Rzecznika Dyscyplinarnego zostało zatwierdzone przez JM Rektora UMCS w dniu 20.01.2011 r.

Z PRAC SENATU

15 grudnia odbyło się posiedzenie Senatu. Na wstępie rektor Andrzej Dąbrowski wręczył listy gratulacyjne z okazji Jubileuszu: prof. dr hab. Wandzie Małek oraz prof. dr hab. Henrykowi Chałupczakowi.

W trakcie grudniowego posiedzenia Senat przyjął: Uchwałę w sprawie prowizorium budżetowego na rok 2011, Uchwałę w sprawie korekty planu rzeczowo-finansowego na

rok 2010, Uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na korektę przez Rektora planu rzeczowo-finansowego na rok 2010, Uchwałę dotyczącą zgody na zbycie części nieruchomości przy ul. Akademickiej 7–11 pod budowę stacji transformatorowej, Uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na utworzenie Fundacji Młodych Naukowców Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Uchwałę w sprawie zmian w składzie Konwentu UMCS.

Senat pozytywnie odniósł się do wniosków Rad Wydziałów: Pedagogiki i Psychologii – dotyczącego mianowania dr hab. Ewy Skrzetuskiej na stanowisko prof. nadzwyczajnego na czas określony, Wydziału Politologii – dotyczących mianowania prof. dr hab. Iwony Hofman na stanowisko profesora nadzwyczajnego na czas nieokreślony, Chemii – w sprawie przekształcenia Zakładu Technologii Światłowodów w Pracownię Technologii Światłowodów.

Paweł Kucharski

NA WYDZIAŁACH

WYDZIAŁ BIOLOGII I NAUK O ZIEMI

Mianowania

Postanowieniem Prezydenta RP z 7 października 2010 roku tytuł profesora na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi nadany został w dziedzinie nauk biologicznych: dr. hab. Wiesławowi Józefowi Mułence, dr. hab. Wojciechowi Rzeskiemu, dr. hab. Piotrowi Wiktorowi Właziowi, a także w dziedzinie nauk o Ziemi: dr. hab. Andrzejowi Świecy.

Rektor UMCS mianował dr. hab. Agnieszkę Szuster-Ciesielską na stanowisko profesora nadzwyczajnego w Zakładzie Wirusologii i Immunologii Instytutu Mikrobiologii i Biotechnologii na okres pięciu lat, od 1 lipca 2010 r. do 30 czerwca 2015 r.

Obrony

Rada Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi na posiedzeniu 8 grudnia nadała stopień doktora nauk biologicznych w zakresie biologii mgr. Krzysztofowi Krawczykowi, słuchaczowi studiów doktoranckich biologii w Zakładzie Biochemii UMCS. Rozprawa nosiła tytuł „Naturalne inhibitory proteaz asparaginowych z grzybów rozkładających drewno”. Promotorem był dr hab. Krzysztof Grzywnowicz, prof. nadzwyczajny z Zakładu Biochemii, a recenzentami: prof. dr hab. Wiesław Bielawski z SGGW w Warszawie oraz dr hab. Jan Gutowicz, prof. nadzwyczajny z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu.

Spotkania

15 grudnia w Instytucie Nauk o Ziemi przebywał dr Waleed Montasser

z Centre for Sustainable Wastes Management University of Northampton w Wielkiej Brytanii. Wygłosił on wykład „Waste and Resource: is it people or economy” poświęcony zagadnieniom gospodarki odpadami. Myślą przewodnią prezentacji był problem, czy wytwarzane przez człowieka odpady powinnyśmy traktować jako śmieci czy raczej jako surowce wtórne. Interesująca była forma wystąpienia, które nie miało charakteru tradycyjnego wykładu, a raczej dyskusji ze słuchaczami. Taki sposób prezentacji wzbudził zainteresowanie licznie przybyłych studentów oraz pracowników Instytutu.

dr hab. Wojciech Zgłobicki,
*Zakład Geologii i Ochrony
Litosfery*

WYDZIAŁ CHEMII

Obrony

13 grudnia na Wydziale Chemii odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr. Konrada Terpiłowskiego, asystenta w Zakładzie Zjawisk Międzyfazowych pt: „Wpływ topografii i genezy powierzchni oraz wilgotności atmosfery na histerezę kąta zwilżania i swobodną energię powierzchniową”. Promotorem rozprawy był prof. dr hab. Emilian Chibowski, recenzentami zaś prof. dr hab. inż. Marian Żenkiewicz z Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy oraz prof. dr hab. Bronisław Jańczuk z UMCS. Rada Wydziału Chemii na posiedzeniu 20 grudnia podjęła uchwałę o nadaniu panu mgr. Konradowi Terpiłowskiemu

tytułu naukowego doktora w zakresie nauk chemicznych.

Spotkania

Dr hab. Ryszard M. Janiuk z Zakładu Dydaktyki Chemii oraz mgr Radosław Brzyski, doktorant w tymże zakładzie, uczestniczyli w międzynarodowym seminarium dla doktorantów wykonujących prace doktorskie z dydaktyki chemii „Metodologické otázky výzkumu v didaktice chemie”, które odbyło się 1–3 grudnia na Uniwersytecie w Trnavie w Czechach. Dr hab. Ryszard M. Janiuk uczestniczył w seminarium jako członek Komitetu Naukowego, a mgr Radosław Brzyski zaprezentował komunikat.

Dr hab. Ryszard M. Janiuk z Zakładu Dydaktyki Chemii brał udział w dniach 8–13 grudnia w spotkaniu uczestników projektu „Profiles” w ramach 7 Programu Ramowego, które odbyło się w Freie Univeristy in Berlin w Niemczech.

9–19 grudnia prof. dr hab. Stefan Sokołowski z Zakładu Chemii Teoretycznej przebywał w ramach współpracy naukowej we Lwowie w Institute of Condensed Matter Physics National Academy of Science of Ukraine.

W Zakładzie Chemii Teoretycznej w dniach 12–19 grudnia w ramach współpracy naukowej gościł dr hab. Yuriy Leonidovich Zub z Instytutu Chemii Powierzchni Narodowej Akademii Nauk Ukrainy.

1–19 grudnia w Zakładzie Metod Chromatograficznych badania naukowe prowadzili dr Volodymyr Sydoruk i dr Svetlana Khalameida z Instytutu Sorpcji i Problemów Endoekologicznych Narodowej Akademii Nauk Ukrainy.

WYDZIAŁ FILOZOFII I SOCJOLOGII

Obrony

12 grudnia odbyło się kolokwium habilitacyjne dr. Adama Sawickiego na podstawie rozprawy „Przez bunt i pokorę. Zagadnienie cierpienia i śmierci w eschatologicznych koncepcjach myślicieli rosyjskich: Fiodorow – Bułgakow – Niesmiełow – Karsawin – Bierdiajew” (Wydawnictwo Politechniki Białostockiej, Białystok 2008). Recenzentami w przewodzie habilitacyjnym byli: prof. dr hab. Andrzej de Lazari, dr hab. Andrzej Ostrowski, prof. dr hab. Grzegorz Przebinda, prof. dr hab. Józef Pawlak.

Spotkania

17 grudnia na Wydziale Filozofii i Socjologii odbyło się sympozjum „Złożoność świata i wiedzy”. Organizatorami byli: Polska Akademia Nauk Oddział w Lublinie, Instytut Filozofii UMCS oraz Zakład Biochemii UMCS. Wygłoszono następujące referaty: prof. dr hab. Elżbieta Kałuszyńska z UWM – „Język a rzeczywistość”, prof. dr hab. Robert Piłat z IFiS PAN – „Eksplanacyjna wartość modeli umysłu”, dr hab. Zbigniew Wróblewski z KUL – „Perspektywy teologiczna i przyczynowa w poznaniu świata”, prof. dr hab. Michał Tempczyk z UMK – „Autonomia układów złożonych”, prof. dr hab. Mieczysław Jałochowski z UMCS – „Dylematy opisu złożoności budowy materii”, prof. dr hab. Andrzej Kuczumow z KUL – „Ewolucja globu ziemskiego w eonie fanerozoicznym”, dr hab. Andrzej Łukasik z UMCS – „Mechanika kwantowa a zdrowy rozsądek. O relacji między kwantowomechanicznym formalizmem a rzeczywistością fizyczną”, prof. dr hab. Wojciech Sady z UMCS – „O użytecznych fikcjach naukowych”.

Dr hab. Mirona Ogryzko-Wiewiórowska, prof. UMCS, uczestniczyła 13–15 grudnia w Międzynarodowej Konferencji Naukowej „SOS Wioski Dziecięce i rodzinne formy opieki zastępczej – historia – stan obecny – perspektywy na Uniwersytecie Przyrodniczo-Humanistycznym w Siedlcach. Wygłosiła referat zatytułowany „Przemiany działań socjalnych w okresie transformacji systemowej w Polsce”.

WYDZIAŁ HUMANISTYCZNY

Mianowania

18 listopada prof. dr hab. Władysław Książek-Bryłowa z Instytutu Filologii Polskiej otrzymała z rąk Prezydenta RP Bronisława Komorowskiego tytuł naukowy profesora.

Obrony

15 grudnia odbyło się kolokwium habilitacyjne dr. Arkadiusza Bağajewskiego z Instytutu Filologii Polskiej. Tytuł rozprawy brzmiał „Poezja «trzeciej epoki». O twórczości Zygmunta Krasińskiego w latach 1836–1843”. Recenzentami byli: prof. dr hab. Maria Kalinowska z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, prof. dr hab. Maria Woźniakiewicz-Dziadosz z UMCS, prof. dr hab. Zbigniew Przychodniak z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu i dr hab. Marek Bieńczyk z Instytutu Badań Literackich PAN w Warszawie.

7 grudnia odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr Darii Bębeniec. Tytuł pracy brzmiał „Directional prepositions in Polish and English. Towards a cognitive account”. Promotorem był prof. dr hab. Henryk Kardela z UMCS, zaś recenzentami: prof. dr hab. Walde-

mar Skrzypczak z UMK oraz prof. dr William Sullivan z UMCS.

8 grudnia odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr Magdaleny Budzyńskiej. Tytuł pracy brzmiał „Metaforyka przestrzeni kulturowej w twórczości Gustawa Herlinga-Grudzińskiego”. Promotorem była prof. dr hab. Elżbieta Rzewuska z UMCS, a recenzentami prof. dr hab. Seweryna Wysoch z UWM oraz prof. dr hab. Jerzy Świątek z UMCS.

8 grudnia odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr Mariusza Kasprzaka. Tytuł pracy brzmiał „Organizacje młodzieżowe obozu sanacyjnego na Lubelszczyźnie w latach 1918–1939”. Promotorem był prof. dr hab. Emil Horoch z UMCS, a recenzentami: prof. dr hab. Henryk Mierzwiński z UPH w Siedlcach oraz prof. dr hab. Zbigniew Zaporoński z UMCS.

15 grudnia odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr Małgorzaty Wnuk. Tytuł pracy brzmiał „Przedpole archiwalne w Polsce a rozwój Records Management i innych metod zarządzania dokumentacją współczesną”. Promotorem był prof. dr hab. Krzysztof Skupieński z UMCS, a recenzentami: dr hab. Krzysztof Narojczyk, prof. UW-M oraz prof. dr hab. Edward Kołodziej z UMCS.

Wyjazdy

5–11 grudnia dr Ewa Białek z Zakładu Języka Rosyjskiego przebywała w ramach programu Erasmus w Uniwersytecie Leopolda Franciszka w Innsbrucku w Austrii. Wygłosiła ona kilka wykładów dla studentów Instytutu Sławistyki na temat współczesnego języka rosyjskiego, specyfiki przekładu i tworzenia nowych gatunków tekstów w przestrzeni internetowej oraz języka polskiego jako obcego.

Prof. Monika Adamczyk-Garbowska z Instytutu Kulturoznawstwa ▶

zaprezentowała dwa referaty przygotowane wspólnie z dr Magdaleną Rutą z Uniwersytetu Jagiellońskiego zatytułowane „Responses to the Holocaust in Polish and Yiddish Literature” oraz „From Jewish Culture to Culture About Jews” na polsko-izraelsko-amerykańskiej konferencji „The Aftermath of the Holocaust: The Polish Case 1944–2010”, która odbyła się 3–6 października w Instytucie Pamięci Yad Vashem w Jerozolimie.

14–26 listopada dr Marta Kubiś z Zakładu Kultury i Historii Żydów uczestniczyła w seminarium organizowanym przez Instytut Yad Vashem w Jerozolimie poświęconym problematyce edukacji o Holokauście.

18–19 listopada odbyła się w Poznaniu interdyscyplinarna konferencja naukowa „Zaburzenia mowy, języka i komunikacji” zorganizowana przez Instytut Psychologii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu. Pierwszego dnia konferencji swoje wystąpienia mieli pracownicy Zakładu Logopedii i Językoznawstwa Stosowanego. Profesor Tomasz Woźniak w swoim referacie „Zaburzenia językowe w schizofrenii” zwrócił uwagę na temat zjawiska schizofazji. Magister Wojciech Lipski w swoim wystąpieniu „Postrzeganie diabła w schizofrenii paranoidalnej na przykładzie wypowiedzi pacjenta z pierwszym epizodem i pacjenta chronicznego” wykazał, że odmienny jest sposób postrzegania diabła między pacjentami chorymi na schizofrenię na różnym etapie ich choroby.

Mgr Agnieszka Skrobas z Instytutu Kulturoznawstwa uczestniczyła w IV Międzynarodowej Konferencji Pedagogiki Filozoficznej „Meta-morfozy filozofii wychowania od antyku do współczesności. Filozofia wychowania Bogdana Nawroczyńskiego” zorganizowanej przez Uniwersytet Łódzki oraz Towarzystwo Pedagogiki Filozoficznej im. B.F. Trentowskiego w dniach

22–24 listopada. Wygłosiła referat „Aksjologia kultury Bogdana Nawroczyńskiego”.

Pracownicy Instytutu Historii prof. dr hab. Wiesław Śladkowski, prof. dr hab. Małgorzata Willaume, dr Zofia Gołębiowska wygłosili referaty na Konferencji Naukowej „Wokół Powstania Listopadowego – 80. Rocznica”, która odbyła się na Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie 29 listopada.

„Acta Humana”

Z inicjatywy doktorantów z Koła Naukowego Doktorantów powstało czasopismo naukowe stanowiące forum wymiany myśli w zakresie nauk humanistycznych. Opiekę merytoryczną nad działalnością redakcji sprawuje Rada Naukowa, w skład której wchodzi obecnie prof. dr hab. Małgorzata Karwowska, prof. dr hab. Artur Blaim, prof. dr hab. Andrzej Pleszczyński, prof. dr hab. Andrzej Stępnik i prof. dr hab. Dariusz Trzeźniowski. Numer został sfinansowany przez prorektora UMCS prof. dr hab. Stanisława Chibowskiego oraz dziekana Wydziału Humanistycznego prof. dr hab. Henryka Gmiterka.

Barbara Tatar

Mgr Sławomir Niemiec – doktorant w Zakładzie Aksjologii Kultury 21–26 października uczestniczył w konferencji The second IOV Youth Congress 2010 on Urban Sustainability and Cultural Heritage zatytułowanej „We are the youth of today – looking back and moving forward” w Nanjing w Chińskiej Republice Ludowej. Zaprezentował referat „Polish mazurkas in the context of 200th Birth Anniversary of Fryderyk Chopin”.

Pracownicy Instytutu Historii: prof. dr hab. Henryk Gmiterek, dr Wiesław Bondyra, dr Agnieszka Sidorowska, dr Leszek Wierzbicki oraz dr Jarosław Nieścioruk wygłosili referaty na Międzynarodowej Konferencji Naukowej

„Ukraińsko-polskie pogranicze na przestrzeni wieków”, która została zorganizowana na Uniwersytecie Pedagogicznym w Drohobyczu 29–30 listopada.

2–3 grudnia Państwowe Muzeum Archeologiczne, Instytut Archeologii Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego i Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków zorganizowały obchody 90-lecia konserwatorstwa archeologicznego w Polsce. W czasie dwudniowych uroczystości w siedzibie PMA oraz UKSW odbyła się konferencja naukowa „Zachowa Pan Konserwator czujność i baczność... W 90. rocznicę powołania Państwowego Grona Konserwatorów Przedhistorycznych”, w której uczestniczył, reprezentując Instytut Archeologii, doc. dr Jan Gurba z wystąpieniem „Działalność Państwowego Grona Konserwatorów Zabytków Przedhistorycznych na okręg lubelsko-wołyński”.

2–4 grudnia odbyła się w Londynie „Conference on Bicultural Literature” zorganizowana przez University of Surrey i l’Institut Français dla uczczenia 100-lecia istnienia l’Institut Français w Londynie. Pracownicy UMCS wygłosili w niej referaty naukowe:

- dr hab. prof. UMCS Anna Brzozowska-Krajka z Zakładu Historii Literatury Polskiej – „A Slavic Stranger in the English Province: Two Cultures and Systems of Values in Joseph Conrad’s «Amy Foster»”.

- prof. dr hab. Wiesław Krajka z Zakładu Studiów Conradoznawczych – „Aborted Intercultural Dialogue in Joseph Conrad’s «Amy Foster»”.

Udział w konferencji wyżej wymienionych pracowników był sponzorowany przez Ambasadę RP w Londynie.

9–11 grudnia w Paryżu odbyła się trzecia konferencja naukowa „Europejskie Towarzystwo Studiów Wczesnoamerykańskich”, której temat brzmiał „Looking Back: History and Histo-

ry Writing in Early America and the Atlantic World". Uczestniczyły w niej dwie osoby z Instytutu Anglistyki UMCS: dr Zbigniew Mazur – przedstawiciel Polski w Zarządzie EEASA, członek Komitetu Programowego konferencji oraz przewodniczący jednej z sesji, a także prof. UMCS dr hab. Irmina Wawrzyczek, która wygłosiła referat pod tytułem „Historical Narrative in the Making: Three 18th-century Histories of Virginia”.

16 grudnia Instytut Archeologii Uniwersytetu Rzeszowskiego zorganizował uroczyste spotkanie jubileuszowe Prof. dra hab. Jana Machnika w 80. rocznicę urodzin, w czasie którego zaprezentowano także okolicznościową księgę „Mente et rutro: studia archaeologica Johanni Machnik viro doctissimo octogesimo vitae anno ab amicis, collegia et discipulis oblata”, zredagowaną przez Sylwestra Czopka i Sławomira Kadrowa. W spotkaniu udział wzięli, reprezentując Instytut Archeologii, dr hab. Jerzy Libera i dr Anna Zakościelna, którzy przygotowali artykuł „(Nie)znane depozyty długich wiórów krzemiennych z Lubelszczyzny”, dr hab. Andrzej Rozwałka, który napisał „Should archeologists study parishes?”; ponadto doc. dr Jan Gurba, dr Marek Florek i mgr Tadeusz Wiśniewski, a także dr Jan Reder z Zakładu Geomorfologii Instytutu Nauk o Ziemi UMCS.

17 grudnia odbyła się na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie konferencja „Retoryka – Renesans – Reformacja” połączona z seminarium dla młodych pracowników nauki. Wzięli w niej udział badacze kultury renesansu z UW, UJ, UKSW. Nasz Uniwersytet reprezentowali mgr Tomasz Lawenda i prof. Dariusz Chemperek z Instytutu Filologii Polskiej, Profesor wygłosił referat „Marcin Czechowicz poeta? Wiersze ze «Zwierciadełka pańienek chrystyjańskich»”.

Spotkania

Studenckie Koło Naukowe Etnologów zorganizowało VII Międzynarodową Konferencję „Humanista wobec tradycji i współczesności”. Tegoroczne spotkanie „Tekst – Gatunek – Dyskurs na przełomie XX i XXI wieku” odbywało się w dniach 16–17 grudnia.

Nagrody

Władze Rzeczypospolitej Polskiej nadały „Medal złoty za długoletnią służbę” pracownikom Instytutu Kulturoznawstwa. Medal otrzymali: prof. dr hab. Jan Adamowski, dr Stefan Münch, prof. dr hab. Bogumiła Truchlińska. Dr Stefan Münch otrzymał także medal „Zasłużony kulturze – Gloria Artis”.

Prof. Monika Adamczyk-Garbowska z Instytutu Kulturoznawstwa została wybrana prezesem nowo powstałego Polskiego Towarzystwa Studiów Jidyszystycznych.

WYDZIAŁ MATEMATYKI, FIZYKI I INFORMATYKI

Obrony

6 grudnia odbyło się kolokwium habilitacyjne dr. Ryszarda Zdyba. Podstawą przewodu habilitacyjnego była rozprawa „Magnetyzm ultracienkich warstw Fe i Co”. Recenzentami w przewodzie byli: prof. dr hab. Jan Kołaczek z Instytutu Fizyki Doświadczalnej Uniwersytetu Wrocławskiego, prof. dr hab. Józef Korecki z Wydziału Fizyki i Informatyki Stosowanej Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, prof. dr hab. Andrzej Maziewski z Wydziału Fizyki Uniwersytetu w Białymstoku i dr hab. Stefan Z. Korczak, prof. nadzw. z Instytutu Fizyki UMCS. Rada Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki podjęła uchwałę o nadaniu dr. Ry-

szardowi Zdybowi stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk fizycznych w dyscyplinie fizyka.

W dniu 15 grudnia 2010 r. odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr Beaty Tyburskiej ze Studiów Doktoranckich Fizyki pt. „Deuterium retention in self-and carbon-implanted tungsten”. Promotorami rozprawy byli dr hab. Jerzy Żuk, prof. nadzw. z Instytutu Fizyki UMCS i dr Karl Ertl z Instytutu Fizyki Plazmy im. Maxa Plancka w Garching (Niemcy). Recenzentami byli doc. dr hab. Zbigniew Werner z Instytutu Problemów Jądrowych im. A. Sołtana w Świerku i prof. dr hab. Juliusz Sielanko z Instytutu Informatyki UMCS.

WYDZIAŁ PEDAGOGIKI I PSYCHOLOGII

Obrony

10 grudnia odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr Sylwestra Radzikowskiego. Rozprawa doktorska nosiła tytuł „Postawy rodziców a relacje rodzinne w percepcji dorastającej młodzieży”. Promotorem był dr hab. Józef Stachyra, prof. nadzw. UMCS, a recenzentami: dr hab. Grażyna Krasowicz-Kupis, prof. nadzw. UMCS oraz dr hab. Teresa Rostkowska, prof. nadzw. UG.

10 grudnia odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr Katarzyny Patyk. Rozprawa doktorska nosiła tytuł „Rozwój psychospołeczny dzieci autystycznych w pierwszym etapie edukacyjnym”. Promotorem była prof. zw. dr hab. Maria Chodkowska z UMCS Lublin, a recenzentami: prof. zw. dr hab. Tadeusz Gałkowski z SWPS w Warszawie oraz prof. zw. dr hab. Janusz Kirenko z UMCS.

WYDZIAŁ POLITOLOGII

Obrony

17 grudnia odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. Ryszarda Suduła pod tytułem „Nielegalna imigracja do Polski po 1989 roku”. Promotorem był prof. dr hab. Marek Żmigrodzki z UMCS, a recenzentami dr hab. Andrzej Żebrowski, prof. nadzw. Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie i dr hab. Grzegorz Janusz, prof. nadzw. z UMCS.

Wyjazdy

Na zaproszenie przewodniczącego Parlamentu Europejskiego prof. Jerzego Buzka prof. dr hab. Iwona Hofman przebywała w początku grudnia 2010 roku w Brukseli, uczestnicząc w uroczystości wręczenia Nagrody Orła Jana Karskiego Leopoldowi Ungerowi. Zarówno patron Nagrody i Towarzystwa, jak i tegoroczny laureat są doktorami honoris causa UMCS.

Uroczystość miała wyjątkowy charakter i oprawę ze względu na prestiżowe miejsce oraz gości parlamentu. Wśród nich znajdowali się ambasadrowie akredytowani w Brukseli, europosłowie, przedstawiciele mediów polskich, belgijskich i francuskich. Wygłaszając laudacje, prof. I. Hofman powiedziała m.in.: – Jerzy Giedroyc, o którym wolno sądzić, że pozostaje autorytetem integralnym (tzn. łączącym pokolenia) powiedział: „Polacy jest to społeczeństwo, któremu można mówić prawdę w oczy i ono to wytrzyma... To społeczeństwo można wychowywać, tu jestem optymistą” („Dziennik Polski” 10 lipca 1992). W niełatwym czasie pierwszych lat przemian ustrojowych słowa te padły, ale przecież charakteryzują przekonanie Redaktora, stanowiące jeden z elementów genezy „Kultury” i ośrodka myśli politycznej uloko-

wanego w podparyskim Maisons-Laffitte. Można je interpretować jako dowód doskonałego wyczucia cech i nastrojów społeczeństwa polskiego oraz przesłankę do podjęcia krytycznego dialogu i swoistą akcję szeroko rozumianej edukacji narodowej. W ten sposób swoja powinność wobec Polski, bez tromtadracji a w poczuciu służby, rozumieli także Jak Karski i Leopold Unger. W innym – rzecz jasna – czasie i innej perspektywie, ale kierując się racjonalnością przesłania: Polakom można mówić prawdę w oczy.

W ten sposób prof. I. Hofman nawiązywała do uzasadnienia wyboru laureata. Statuetkę Orła oraz dyplom wręczył przewodniczący J. Buzek.

Warto dodać, że Towarzystwo Jana Karskiego uhonorowało Nagrodą Orła w poprzednich latach m.in. T. Mazowieckiego, B. Geremka, A. Michnika, M. Edelmana, bp. T. Pieronka, E. Wiesela, Sz. Peresa, O. Fallaci.

prof. Iwona Hofman

Nagrody

14 grudnia Komisja Konkursowa rozstrzygnęła konkurs na najlepszą pracę licencjacką oraz magisterską z zakresu politologii w edycji 2010 r. obronioną na Wydziale Politologii. W konkursie na najlepszą pracę licencjacką nagrodę główną otrzymała praca licencjacka Marty Gadomskiej „Sytuacja społeczna i polityczna kobiet we współczesnym Afganistanie” napisana pod kierunkiem prof. dr hab. Marii Marczewskiej-Rytka. Wyróżnienie zdobyły prace licencjackie: Pawła Lackowskiego („Specyfika wyborów prezydenckich w 2008 roku”) napisanej pod kierunkiem dr. hab. Wojciecha Sokoła (II miejsce), Pawła Dębskiego („Koncepcje państwa we współczesnym libertarianizmie”) napisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Marii Marczewskiej-Rytka (III miejsce).

W konkursie na najlepszą pracę magisterską nagrodę główną otrzy-

mała praca mgr. Daniela Szulca „Mieszane systemy wyborcze – teoria i praktyka polityczna” napisana pod kierunkiem dr. hab. Wojciecha Sokoła. Wyróżnienie zdobyły prace: mgr Karoliny Kuśmider – „Lublin metropolitalny: koncepcje rozwoju miasta” napisana pod kierunkiem prof. dr hab. Ewy Maj (II miejsce), mgr Marty Mazurek – „Społeczeństwo, państwo i władza w greckiej myśli antycznej” napisana pod kierunkiem prof. dr. hab. Edwarda Olszewskiego (III miejsce).

WYDZIAŁ PRAWA I ADMINISTRACJI

Obrony

16 grudnia odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. Dominika Sypniewskiego zatytułowanej „Administracyjnoprawne aspekty nadzoru nad procesem budowlanym”. Promotorem rozprawy była prof. dr hab. Helena Kisilowska z Politechniki Warszawskiej, zaś recenzentami prof. dr hab. Marek Szewczyk z Uniwersytetu Adama Mickiewicza i prof. dr hab. Marian Zdyb z UMCS.

Nagrody

Absolwentka Wydziału Prawa i Administracji, Kamila Samczuk, w VIII edycji konkursu Prezesa Urzędu Patentowego RP na najlepsze prace magisterskie, doktorskie i habilitacyjne z dziedziny prawa własności przemysłowej otrzymała nagrodę Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za pracę magisterską „Zasada swobody umów w prawie autorskim” napisaną pod kierunkiem prof. dr hab. Marii Poźniak-Niedzielskiej. Uroczyste wręczenie nagród miało miejsce 26 listopada w siedzibie Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.

ALARM:

PLAGA „ZAKALCÓW” W STYLISTYCE TEKSTÓW NAUKOWYCH

Przed czterdziestu laty amerykański socjolog polskiego pochodzenia, Stanisław Andreski, opublikował głośny tekst „Nauki społeczne jako czary. Dymna zasłona żargonu”. Rozważania jego warto kontynuować, gdyż „uczone hochsztaplerstwo” nie przestaje się plenić. Przeciwnie. Upiornym przejawem tej maniery, przenikającej z zachodnich kręgów do Polski, jest likwidacja tzw. przypisów i wpychanie do wnętrza dyskursu naukowego informacji, których miejsce od dawna było na uboju, na marginesie wypowiedzi. Chce się w ten sposób stworzyć wrażenie ogromnej erudycji autora oraz wręcz „chóru greckiego” opinii wspierających niektóre twierdzenia. Tak jakby wielość „poparcia” było kryterium prawdy.

Przytoczmy, wzorem Andreskiego, dwa cytaty, jeden z przekładu literatury zachodniej i jeden – rodzimej, aby zobaczyć o co chodzi. W książce o zachęcającym tytule „Nowa psychologia miłości” (red. Robert J. Sternberg i Karin Weis) czytamy: „Popęd seksualny (libido albo pożądanie) charakteryzuje się pragnieniem zaspokojenia seksualnego i często skierowany jest do wielu partnerów. U ssaków za popęd płciowy odpowiadają głównie estrogeny i androgeny, natomiast u ludzi androgeny, a szczególnie testosteron, są kluczowe dla pożądania zarówno u mężczyzn, jak i u kobiet (Sherwin, 1994; Van Goozen, Wiegant, Endert, Helmond i Van Pool, 1997). Badania podniecenia seksualnego (metodą rezonansu magnetycznego, fMRI) wykazują, że określone obszary aktywności mózgu są powiązane z popędem płciowym (Arnold, 2002; Desmond, Banner, Glover, Solomon, Polan, Lue i Atlas, 2002; Beauregard, Lavesque, Leroux, Bourouin, 2002; Karama i in., 2002; Tiisonen i in., 1994) i ciało migdałkowate (Beauregard i in., 2001; Karama i in., 2002). Przyciąganie (odpowiednik miłości romantycznej u ptaków i ssaków) charakteryzuje zwiększona energia, uwaga skupiona na jednym part-

nerze, obsesyjne chodzenie krok w krok, gesty świadczące o przynależności, zaborcze pilnowanie partnera oraz motywacja, aby zdobyć względy preferowanego partnera (Fisher, Aron, Mashek, Strong, Li i Brown, 2002, 2002a; Fisher, 2004)”¹.

A teraz przykład z książki rodzimej Aleksandra Manterysa „Sytuacje społeczne”:

„Znaczenie sytuacji określa to, co jest istotne dla tych, którzy odgrywają i tworzą role, tworzy niejako interakcyjny obraz niekondygentnej wymiany znaczeń (P. J. Burke, Franzoi, 1988: 561, zob. też Heise, 1979; Smith-Lovin, Heise, 1998). To jednak, iż niektóre z dominujących wymiarów znaczenia mają niekiedy wymiar uniwersalny, przekraczający granice kulturowe, nie oznacza, że jednakowo konkretyzują się w kontekstach lokalnych; różne role zmieniają w znacznej mierze poszczególne wymiary znaczenia (P. J. Burke, 2004b: 7). Inny ważki aspekt związania z tożsamością to zasoby. W wydaniu Burke’a (Burke 2004a: 577–578, b: 7–8; zob. też Freese, Burke, 1994) oznacza to spojrzenie na strukturę społeczną w kategoriach sposobu organizacji przepływu i transformacji zasobów”².

Prawie na każdej stronie cytowanej publikacji dominuje ta sama beztroska maniera, przypominająca

strategie pawia, który stroszy nader obfity ogon, aby zwabić i zaintrygować ewentualną partnerkę. Tym razem „partnerką” taką okazał się jeden z recenzentów, prof. Edmund Wnuk-Lipiński, który w cytowanej na okładce opinii stwierdza: „Erudycyjność Autora jest oszałamiająca.” Zapewne jest, skoro miała taką być. Te same informacje bibliograficzne umieszczone w przypisach zapewne by nie robiły takiego oszałamiającego wrażenia.

Ciekawe, że jeszcze w XIX wieku w Polsce wyśmiewano się z manii niemieckich autorów zaopatrujących książki w wielopiętrowe przypisy u dołu strony. Przecistawiano im anglojęzyczną nonszalancję polegającą na unikaniu cytowań i jakichkolwiek przywołań bibliograficznych. Teraz nastąpiła synteza. Zachodnia, ale już i polska literatura zlikwidowała przypisy dolne i wepchnęła ich treść do wnętrza tekstów, tworząc nie tyle „zakalce”, co coś przypominającego odłamki szkła, które piekarzowi dostały się do wnętrza chleba. Trzeszczą w zębach.

Nieuczciwość tej maniery polega na tym, że nie zostawia się czytelnikowi wolności w ocenie tego, co w tekście jest ważne lub nieważne, intrygujące lub budzące sprzeciw – w takich bowiem przypadkach sprawdzamy w przypisach, kto ►

jeszcze, lub przede wszystkim, uznać dane stanowisko czy opinię. Autor dyktuje nam – często przy banalnych konstatacjach – kto upoważnia go do danego stwierdzenia, trzyma się cudzej twórczości lub tłumy autorów jak ślepiec psa przewodnika. I czytelnikom też przykazuje trzymać się jego smyczy! I nader dumny jest z tego, jaki z niego erudyta.

Ciekawe, że wszystkie zabiegi terminologiczno-żargonowo-stylistyczne, które piętnował Andreski

(zgodnie z piękną tradycją dbałości o język rodem ze szkoły lwowsko-warszawskiej), są nadal stosowane w obecnej humanistyce, zwłaszcza socjologicznej i psychologicznej. Walka okazała się daremna. Być może w epoce postępującej robotyzacji szanse mówienia „ludzkim językiem” należą już do przeszłości. Tylko denerwuje u robotów naukowych „chełpliwość pawia” (por. Smith, Watson, 2001; Burngaby, 1979; Zaleski 2005; Harrison, 2007;

Ferrari, 2008; Ford, 1991; Mercedes, 2003; Fiat, 1999; Samsung, 2000; Honda, 2010; Rolls-Royce, 1990; Chevrolet, 2002; Peugeot, 2007; Leclerc, Biedronka, 2004). Ufff... Sporo tego, ale od przybytku głowa nie boli.

Stefan Symotiuk

1. *Nowa psychologia miłości*, red. R. J. Sternberg, K. Weis, tłum. A. Sosenko, Warszawa 2007, s. 137.

2. A. Manterys, *Sytuacje społeczne*, Kraków 2008. 95.

Fot. Piotr Arczyński

STUDENCKIE OBIADY CZWARTKOWE

W dniach 10–12 grudnia na naszym Uniwersytecie odbyła się I Ogólnopolska Konferencja „Studenckie Obiady Czwartkowe”, nawiązująca do cyklicznych spotkań organizowanych przez króla Stanisława Augusta Poniatowskiego dla intelektualistów polskich, w trakcie których debatowano nad najważniejszymi sprawami nauki, kultury i sztuki.

Do Lublina zjechali się przedstawiciele środowisk akademickich z całej Polski. Organizacją przedsięwzięcia zajęli się: Fundacja Absolwentów UMCS, Samorząd doktorantów UMCS, Samorząd studentów WPiA oraz Studenckie Koło Naukowe Prawników. Ideą przyświecającą przedsięwzięciu jest organizowanie corocznych spotkań, w trakcie których będą poruszane najważniejsze kwestie dotyczące problemów szeroko pojętej społeczności akademickiej. W konferencji

wziął udział Prorektor Stanisław Chibowski.

Tegoroczne Studenckie Obiady Czwartkowe były realizowane pod hasłem „**Przyszłość szkolnictwa wyższego – szanse i zagrożenia**”. Rok 2010 w środowisku akademickim upłynął pod znakiem burzliwej dyskusji na temat reformy systemu szkolnictwa wyższego, związanej z nowelizacją ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Uczestnicy spojrzeli na problemy systemu szkolnictwa wyższego w szerszej perspektywie, koncentrowali się na

szansach i zagrożeniach, jakie niesie reforma, jak również podnosili kwestie problemów pominiętych lub niewystarczająco uregulowanych nowymi przepisami.

Konferencję otworzyła dyskusja z udziałem przedstawicieli najwyższych instytucji związanych ze szkolnictwem wyższym. Dalsze prace były prowadzone w ramach mniejszych spotkań dyskusyjnych, wśród których mogliśmy wyróżnić m.in. panel poświęcony doktorantom, Ogólnopolskie Konsultacje Kół Naukowych czy też Komisję Studiów Prawniczych PSRP.

Studenckie Obiady Czwartkowe są pionierskim tego typu przedsięwzięciem na Naszej Uczelni. Wierzymy, że na stałe wpiszą się w kalendarz ważnych wydarzeń na UMCS.

Fundacja Absolwentów UMCS

QUALITYÐICS 2010

26–28 listopada w Kazimierzu Dolnym odbyła się XIII Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Wpływ jakości i etyki na efektywność organizacji uczącej się QUALITYÐICS 2010”. Jest to cykliczna konferencja poświęcona szeroko rozumianej problematyce jakości. Podczas tegorocznej edycji poszukiwano związków, jakie zachodzą pomiędzy jakością, etyką i efektywnością organizacji uczącej się.

Problematyka konferencji wzbudziła duże zainteresowanie, wszak przyjęto do druku po pozytywnej recenzji 101 referatów. Materiałnym efektem konferencji są cztery książki, w tym trzy monografie pod redakcją Elżbiety Skrzypek: „Etyka a jakość i efektywność organizacji uczącej się”, „Problemy etyczne w organizacji uczącej się”, „Etyka biznesu”, „Etyczne aspekty zarządzania w warunkach nowej ekonomii”.

Konferencja skupiła 150 osób z wielu ośrodków naukowych z kraju i zza granicy. Ranga problemów etycznych we współczesnej rzeczywistości została podkreślona przez udział szczególnego Gościa, jakim był ks. Kardynał, Prymas Polski Senior Józef Glemp. Uczestnikami konferencji byli także przedstawiciele polskich i zagranicznych przedsiębiorstw. Konferencji towarzyszyły warsztaty studenckie „Etyka oczami studentów”.

Konferencja trwała trzy dni. Pierwszy dzień został przeznaczony na sesję plenarną, składającą się z trzech części. Przedstawiono 11 referatów autorstwa profesorów z kraju oraz ze Szwajcarii i Australii. Przedmiotem

obrad oraz bardzo interesującej dyskusji były problemy dotyczące etyki biznesu jako podstawy jakości i efektywności, wybrane aspekty polityki w biznesie, potencjał społeczny akceptacji człowieka godziwego oraz aksjomaty zarządzania, etyka w zarządzaniu w szkole wyższej, etyczność jako wymiar oceny działalności gospodarczej, jakość w administracji z uwzględnieniem aspektów etycznych, megatrendy we współczesnym świecie – ujęcie finansowe oraz wolność i odpowiedzialność w działaniach etycznych biznesu. Ponadto przedstawiono wybrane aspekty decyzyjnego DNA oraz wskazano, co może zaoferować młode pokolenie współczesnemu światu.

W drugim dniu konferencji odbyło się dziewięć sesji tematycznych poświęconych następującej problematyce: Wpływ etyki na jakość organizacji; Etyka w zarządzaniu; Uwarunkowania efektywności organizacji; Problemy etyczne w organizacji uczącej się; Etyka w szkolnictwie; Etyczne podstawy społecznej odpowiedzialności biznesu; Działania przedsiębiorcze oraz ich wpływ na organizację; Wybrane etyczne aspekty zarządzania w przedsiębiorstwie; Etyczny wymiar

działalności organizacji. Problematyka podjęta w ramach wskazanych zagadnień była przedmiotem prezentacji referatów i dyskusji w trzech równolegle prowadzonych sesjach. Wygłoszono 50 referatów. Sesje były prowadzone przez profesorów, w tym także dziekanów znaczących polskich i zagranicznych uczelni. Każdej sesji towarzyszyła dyskusja.

Trzeci dzień konferencji obejmował trzy sesje tematyczne, w tym: Etyka w działalności organizacji; Wybrane aspekty społecznej odpowiedzialności biznesu; Relacje etyka, wiedza, jakość. Wygłoszono 15 referatów, które wzbogaciły dotychczasową wiedzę z zakresu jakości, etyki i efektywności oraz związków, jakie między nimi zachodzą.

Patronat medialny nad konferencją sprawowały „Problemy Jakości”, czynią to nieprzerwanie od 13 lat.

Dziękuję Radzie Naukowej konferencji, Pracownikom Katedry Zarządzania Jakością i Wiedzą oraz Studenckiemu Kołu Naukowemu Zarządzania Jakością i Wiedzą za współpracę nad nadaniem kształtu naszemu przedsięwzięciu naukowemu. Dziękuję serdecznie Sponsorom, dzięki którym ta konferencja mogła dojść do skutku. Są to: Asmet Artykuły Metalowe Andrzej Sajnaga, Firma Cukiernicza Solidarność z Lublina, Polimex-Mostostal S.A. Warszawa, Mostostal Puławy S.A., Creative Management Group, Lantmannen Unibake Poland Sp. z o.o oraz BPH Breakthrough Project Holding AG.

Elżbieta Skrzypek

Fot. T. Skrzypek

Uczestnicy XIII Międzynarodowej Konferencji Naukowej nt. „Wpływ jakości i etyki na efektywność organizacji uczącej się QUALITY & ETHICS 2010” w Kazimierzu Dolnym

RADA PRZEDSIĘBIORCÓW PRZY WYDZIALE EKONOMICZNYM UMCS

RADA PRZEDSIĘBIORCÓW

PRZY WYDZIALE
EKONOMICZNYM UMCS

Bogusław Bojarski

Dyrektor PGNiG S.A., Karpacki
Oddział Obrotu Gazem w Tarnowie,
Gazownia Lubelska

dr Jan Chadam

Prezes Gaz-System SA

Stefan Czerwiński

Prezes Stowarzyszenia Księgowych
w Polsce, Oddział Okręgowy w Lublinie

Grzegorz Dębiec

Prezes PHUT Transhurt Sp. z o.o.

Grażyna Fiok

Dyrektor Kredyt Bank S.A., Lubelski
Makroregion Detaliczny

Wojciech Hahaj

Prezes GALADOM SA

Krzysztof Jaworski

Prezes INTERBUD-LUBLIN S.A.

Bogdan Kawałko

Dyrektor Departamentu Strategii i Rozwoju
Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego
Województwa Lubelskiego

Wojciech Lipka

Dyrektor Deutsche Bank Polska SA

Maciej Maniecki

Prezes Rady Przedsiębiorczości Lubelszczyzny

Ilona Skibińska-Fabrowska

Dyrektor NBP Oddział Okręgowy w Lublinie

Jan Szulżyk

Dyrektor POL-SKONE Sp. z o.o.

Irena Szumlak

Skarbnik Miasta Lublin

dr Krzysztof Żuk

Prezydent Miasta Lublin

Krajowe szkolnictwo wyższe wchodzi w okres poważnych przekształceń determinowanych przez takie czynniki, jak: nowe regulacje prawne dotyczące kształcenia i finansowania nauki, malejąca liczba kandydatów na studia, rosnąca świadomość konieczności powiązania działalności edukacyjnej i badawczej z otoczeniem społecznym. Zaczynają one wywierać coraz silniejszy wpływ na wszystkie aspekty funkcjonowania także naszego Uniwersytetu – jakość kształcenia i badań naukowych, stopień umiędzynarodowienia, gospodarkę finansową.

Odpowiadając na te wyzwania, Wydział Ekonomiczny podjął działania zmierzające do ściślejszego powiązania procesu kształcenia oraz przedsięwzięć naukowo-badawczych z praktyką gospodarczą. Od dwóch lat realizowany jest wieloletni projekt unijny *Synergia* skierowany na podnoszenie kompetencji zawodowych absolwentów. Obecnie powołano przy Wydziale Radę Przedsiębiorców, skupiającą wybitnych menedżerów przedsiębiorstw i instytucji finansowych, szefów korporacji zawodowych oraz

instytucji samorządowych. Jej inauguracyjne posiedzenie, z udziałem JM Rektora prof. dr. hab. Andrzeja Dąbrowskiego i Prorektora ds. Badań Naukowych i Współpracy Międzynarodowej prof. dr. hab. Ryszarda Dębickiego, odbyło się 8 grudnia 2010 r.

Rektor przedstawił kierunki zmian, jakie następują aktualnie w Uniwersytecie. Wskazał na potrzebę silniejszego powiązania badań naukowych z praktyką gospodarczą oraz komercjalizacji ich wyników jako pożądanego źródła finansowania Uczelni. Po-

Rektor UMCS Andrzej Dąbrowski i Dziekan prof. Jerzy Węclawski wręczają akt powołania do Rady Janowi Szulżykowi, Dyrektorowi POL-SKONE

Fot. M. Caban

Fot. M. Caban

Otwarcie posiedzenia Rady Przedsiębiorców z udziałem władz Uczelni

informował o powołaniu w UMCS Centrum Innowacyjności i Komer- cjalizacji Badań. Prof. Piotr Kar- puś, Prodziekan ds. Kształcenia przedstawił członkom Rady zało- żenia związane z wprowadzaniem Krajowych Ram Kwalifikacji oraz ich wpływ na sylwetkę absolwenta w kontekście lepszego jej dostoso- wania do wymogów rynku pracy. Z kolei prof. Agnieszka Sitko-Lutek, Prodziekan ds. Badań Naukowych i Współpracy Międzynarodowej, zapoznała zebranych z przedsię- wzięciami podejmowanymi w za- kresie projektu *Synergia* – reali- zacją zajęć pozaprogramowych prowadzonych przez praktyków gospodarczych, organizowaniem staży i praktyk w przedsiębior- stwach.

Rada wybrała na współprzewod- niczącego, który będzie kierował jej pracami wspólnie z Dziekanem Wydziału, Pana Stefana Czerwiń- skiego, Prezesa firmy Doradca oraz lubelskiego Oddziału Stowarzysze- nia Księgowych w Polsce. Wystą- pienia Prezydenta Krzysztofa Żuka oraz przedsiębiorców wskazały na szerokie możliwości współpracy Wydziału Ekonomicznego z bizne- sem i samorządem miasta. Zwró- cono w szczególności uwagę na ta- kie kwestie, jak:

- rozwój Lublina jako ośrodka usługowego o silnej pozycji szkolnic- twa wyższego, którego absolwenci powinni odpowiadać wymaganiom

kwalifikacyjnym potencjalnych inwestorów;

- konieczność uatrakcyjnienia miasta jako miejsca studiowania przez rozwój jego wielofunkcyjno- ści, poprawę infrastruktury tech- nicznej i społecznej oraz podej- mowania działań zmierzających do zatrzymania najzdolniejszych absolwentów;

- kształtowanie kompetencji absolwentów studiów ekonomicz- nych z większym niż to ma miej- sce obecnie udziałem w ich struk- turze umiejętności dostosowanych do potrzeb rynku pracy, znajomo- ści języków obcych, postaw na- kierowanych na innowacyjność, kreatywność i dalsze zdobywanie wiedzy;

- uwzględnienia w procesie kształcenia odpowiednich relacji w przygotowaniu absolwentów za- równo do działalności w ramach rynku globalnego, jak i na potrze- by lokalnej gospodarki.

Inauguracyjne spotkanie Rady Przedsiębiorców pozwoliło na iden- tyfikację szeregu problemów, które powinny być rozwiązane w ramach współpracy środowiska akademic- kiego, władz samorządowych oraz biznesu. Przyjęto ustalenie, że ko- lejne spotkania, o charakterze robo- czym, będą poświęcane omawianiu projektów i inicjatyw zgłaszanych zarówno przez Wydział, jak i przed- stawicieli praktyki.

Jerzy Węclawski

MISJĄ RADY PRZEDSIĘBIORCÓW

JEST STWORZENIE PLATFORMY WSPÓŁPRACY ŚRODOWISKA NA- UKOWCÓW I DYDAKTYKÓW ZE SFERĄ PRAKTYKI GOSPODARCZEJ ZMIERZAJĄCEJ DO EFEKTYWNEGO WYKORZYSTANIA POSIADANYCH ZASOBÓW DLA WSPARCIA ROZWO- JU SPOŁECZNO-EKONOMICZNEGO REGIONU.

Rada przyjęła realizację w ramach swojej działalności następujących celów:

1. Wymianę informacji i doświadczeń z obszaru dzia- łalności obydwu środowisk – naukowego i prakty- ki gospodarczej.
2. Inicjowanie działań leżących we wspólnym interesie oraz opiniowanie przedkładanych projektów.
3. Organizowanie wspólnych przedsięwzięć z zakre- su działalności podstawowej partnerów bądź reali- zujących interes publiczny.

Określono następujące obszary współpracy:

I. W zakresie naukowo-badawczym:

1. Podejmowanie wspólnych projektów naukowo-ba- dawczych z partnerami bądź wspieranie ich w reali- zacji prowadzonych projektów, w tym unijnych.
2. Realizacja przedsięwzięć o charakterze aplikacyj- nym. Realizacja działalności doradczej, konsulta- cyjnej oraz udzielenia innych form wsparcia w roz- wiązywaniu konkretnych problemów na zasadach określonych przez partnerów.
3. Organizowanie konferencji naukowych, semina- riów, warsztatów.

II. W zakresie kształcenia

1. Konsultowanie i opiniowanie planów kształcenia i programów nauczania w aspekcie oczekiwanej syl- wetki absolwenta studiów ekonomicznych.
2. Wsparcie w pozyskiwaniu przez studentów Wy- działu miejsc praktyk i staży.
3. Współpraca w zakresie określania tematyki prac dyplomowych i doktorskich z punktu widzenia za- potrzebowania praktyki.
4. Wsparcie w opracowywaniu materiałów dydak- tycznych opartych na przykładach z praktyki gospodarczej.
5. Organizowanie przez Wydział studiów pody- plomowych, kursów i szkoleń na zamówienie pracodawców.
6. Organizacja konkursów na najlepsze prace dyplo- mowe i doktorskie oraz promowanie najzdolniej- szych absolwentów.
7. Organizowanie wykładów gościnnych wybitnych praktyków gospodarczych.

III. W zakresie promocji

1. Współpraca i wsparcie w przedsięwzięciach pro- mujących Wydział i partnerów.
2. Współudział w popularyzacji wiedzy i edukacji.
3. Uczestnictwo w uroczystych wydarzeniach orga- nizowanych przez Wydział i partnerów.

Przybrany w zimową szatę Zamość gościł w dniach 9–11 grudnia uczestników międzynarodowej konferencji naukowej „Sarmatyzm vs. orientalizm w Europie Środkowej”, organizowanej przez Zakład Porównawczej Historii Sztuki Instytutu Kulturoznawstwa UMCS we współpracy z Muzeum Zamojskim. Patronat honorowy nad wydarzeniem objął Prezydent Miasta Zamościa Marcin Zamoyski, który swoją obecnością uświetnił uroczyste otwarcie obrad w sali *Consulatus* miejskiego Ratusza. Po powitaniu uczestników przez prezydenta oraz Dyrektora Muzeum Zamojskiego Andrzeja Urbańskiego i Dyrektora Instytutu Kulturoznawstwa prof. Jana Adamowskiego, rozpoczęto obrady pierwszej sekcji zainaugurowane słowem wstępnym opiekuna naukowego konferencji i kierownika ZPHS, prof. Piotra O. Scholza.

SARMATYZM W EUROPIE ŚRODKOWEJ

W reprezentacyjnej sali *Consulatus* pierwsze referaty przedstawili goście z Niemiec, ukazując cały wachlarz aspektów związanych z sarmatyzmem jako fenomenem bliskim mentalności Polaków. Prof. Thomas Daiber (Univ. Giessen) w wystąpieniu „Sarmatismus: der Zusammenhang von Identität und unberührter Natur” podkreślał mityczny aspekt sarmatyzmu dla tożsamości Polaków i bliski, konstytutywny związek Sarmaty z naturą – pewien arkadyjski stan, w którym temperowana stopniowo „dzikość” współistnieje jednak stale z kulturą. Dr Martin Faber (Univ. Freiburg im Breisgau), przygotowujący habilitację nt. sarmatyzmu, przedstawił go w referacie „Das Westliche des Sarmatismus” jako swoistą polsko-szlachecką ideologię służącą scaleniu demokratycznej Rzeczypospolitej Obojga Narodów (referat ten ma być dostępny w formie nagrania wideo na stronach Uniwersytetu we Freiburgu). Z kolei dr Klaus Schneiderheinze (Univ. Leipzig), przedstawiając katalog definicji tego zjawiska, wskazał m.in. na wielo-

plaszczynowość i chronologiczną zmienność, które uniemożliwiają jego ostateczne zdefiniowanie („Sarmatismus: die Adelsrepublik als singuläres historisches Phänomen?”).

10 grudnia w przedpołudniowej sekcji zaprezentowano wystąpienia dotyczące recepcji Orientu w kulturze i literatu-

rze polskiej na przestrzeni wieków. Zainicjował ją prof. Kazimierz Maliszewski (UMK w Toruniu) referatem o wiadomościach z Dalekiego Wschodu przekazywanych przez popularne w barokowej Polsce gazety rękopiśmienne, których bogate zbiory znajdują się w licznych archiwach krajowych. Kolejne dwa wystąpienia doktorantek PAN podjęły temat twórczości Wacława Potockiego, w której znalazły się m.in. zagadnienia orientalne, w szczególności „Transakcję wojny chocimskiej” (mgr Anna Pogorzelska) i mało znany utwór „Syloret” (mgr Elżbieta Jurkowska, Uniwersytet w Białymstoku). Po przerwie mgr Anna Kupiszewska (Uniwersytet Rzeszowski) przedstawiła wpływ piśmiennictwa na postawy szlachty polskiej wobec Turków, biorąc za przykład dzieło Szymona Starowolskiego „Dwór cesarza tureckiego i rezydencja jego w Konstantynopolu”, dr Agata S. Nalborczyk (Uniwersytet Warszawski) omówiła natomiast pasjonujące XVIII-wieczne pamiętniki polskiej lekarki w Stambule Reginy Salomei Pilsztykowej „Proceder podróży i życia mego awantur”.

Sekcję popołudniową wypełniły referaty niemieckojęzyczne, zainicjowane wykładem prof. Piotra O. Scholza (UMCS), wskutek nieobecności dr Sophii Vashalomidze (Univ. Halle-Wittenberg). Prof. Scholz, mówiąc o „sarmatyzmie jako specyficznej odmianie polskiego orientalizmu” („Sarmatismus als ein Sonderweg des polnischen Orientalismus”) zwrócił m.in. uwagę na fakt przejmowania ze Wschodu zewnętrznego sztafażu i rekwizytów kulturowych, jednak bez pozostających w sprzeczności z chrześcijaństwem obyczajów, treści religijnych czy ideowych. Rozważania na te-

Uroczyste otwarcie konferencji z udziałem prezydenta Zamościa Marcina Zamoyskiego i dyrektora Instytutu Kulturoznawstwa prof. Jana Adamowskiego

Fot. Henryk Szumik

VS. ORIENTALIZM

mat pojęcia *przedmurza* w Europie i roli Rzeczypospolitej w tym kontekście przedstawił Paul Srodecki (Univ. Giessen) w wystąpieniu „Das Antemurale-Konzept in Europa: Zwischen militanter Exklusion nach außen und Integration nach Innen”. Sekcję zamknęły dwa wykłady o tematyce historyczno-artystycznej: analiza apoteozy Jana Sobieskiego pod Chocimiem pędzła Andrzeja Stecha z punktu widzenia krzyżujących się w niej artystycznych wpływów Wschodu i Zachodu „Mit den Waffen des Gegners – Orientalische Elemente und Gedanken der Türkenkriege in der polnischen Adelskultur des 17. Jahrhunderts” dr Sabine Jagodzinski (Univ. Leipzig) oraz szkic dr Sigitas Maslauskaitė (Akad. Sztuk Pięknych w Wilnie) o zmianach w ikonografii patrona Rzeczypospolitej Obojga Narodów (obecnie patrona Litwy) św. Kazimierza Jagiellończyka pod wpływem rozpowszechniania się na jej terytorium ideologii szlachecko-sarmackiej „Der sarmatische Hl. Kasimir im 18. Jh.: Portrait eines Adligen oder Abbild eines heiligen Beschützers?”.

Sobotnie wystąpienia miały dotyczyć przede wszystkim sięgającej aż

Fot. Henryk Szumik

Publiczność zgromadzona w sali obrad w Muzeum Zamojskim

po współczesność recepcji idei oraz zjawiska sarmatyzmu w polskiej literaturze, sztuce i codzienności. Jako pierwszego wysłuchaliśmy w tym dniu wykładu dr. Marcina Stabrowskiego (Uniwersytet Wrocławski) o interferencji idei wojny i piękna, a tym samym aspektów etycznych i estetycznych w światopoglądzie XVII-wiecznej szlachty na przykładach z ówczesnych pamiętników. Daniel Pasiieczny (absolwent UMCS) porównywał obraz sarmatyzmu wyłaniający się z literatury barokowej

i recepcję tego zjawiska w „neosarmackich” utworach XIX w. Na koniec dwoje doktorantów z ZPHS (UMCS) zajęło się aspektami sarmatyzmu i orientalizmu, jakie można odnaleźć w polskiej sztuce XX w. Mgr Magdalena Długosz wskazała na mieszkankę wpływów egzotycznych i rodzimych, które ukształtowały niepowtarzalną stylistykę batików tworzonych w środowisku krakowskim u progu II Rzeczypospolitej. Mgr Piotr Pękala zamknął zaś konferencję spojrzeniem na malarstwo współczesnego lubelskiego artysty Tomasza Kozaka, podejmującego kwestię identyfikacji Polaków pomiędzy spuścizną sarmacką, romantyzmem i „obcymi” wpływami z Zachodu, przez pryzmat nietzscheańskich pojęć dionizyjskości i apollińskości.

Wszystkie wygłoszone wystąpienia wzbogacone dodatkowo cennymi artykułami nieobecnych, a zapowiadanych gości zostaną opublikowane w formie poszerzonej jako akta pokonferencyjne. Referaty niemieckojęzyczne będą opatrzone streszczeniami w języku polskim, zaś polskojęzyczne – w angielskim bądź niemieckim.

Magdalena Długosz

Fot. Henryk Szumik

Na zdjęciu: prof. P. Scholz i prowadzący sekcję prof. Thomas Daiber

W HOŁDZIE PROFESOROWI ROMANOWI REINFUSSOWI

Profesor Roman Reinfuss to nieustrudzony badacz kultury tradycyjnej, niekwestionowany autorytet w dziedzinie sztuki ludowej, autor wielu prac z zakresu kultury materialnej, organizator muzeów na wolnym powietrzu, pomysłodawca i koordynator licznych projektów badawczych, w tym także problematyki łemkowskiej. Prywatnie dusza towarzystwa, gawędziarz z dużym poczuciem humoru, zawsze życzliwy i szczery. Pozostawił po sobie imponujące archiwum obejmujące zbiór 65 tys. fotografii i ponad 100 tys. opisów. Przez wiele lat był związany także z Lublinem m.in. jako profesor UMCS, przewodniczący Rady Naukowej Stowarzyszenia Twórców Ludowych oraz organizator Muzeum Wsi Lubelskiej.

W 2010 r. obchodzono setną rocznicę urodzin tego zasłużonego badacza kultury ludowej. Jubileusz stał się okazją do zorganizowania w Lublinie seminarium naukowego poświęconego jego pamięci. Pomysłodawcą i inicjatorem spotkania był prof. Jan Adamowski. W przygotowanie konferencji, obok Zakładu Kultury Polskiej Instytutu Kulturoznawstwa, włączył się Lubelski Oddział Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego i Stowarzyszenie Twórców Ludowych.

Zorganizowane 29 listopada seminarium miało na celu, z jednej strony uczczenie setnej rocznicy urodzin profesora, z drugiej zaś zaprezentowanie jego dorobku oraz ukazanie roli, jaką odegrał w życiu kulturalnym i naukowym. Innym motywem zorganizowania seminarium stało się reaktywowanie w bieżącym roku akademickim na UMCS etnologii jako samodzielnego kierunku studiów.

W spotkaniu uczestniczyli m.in. córka profesora – Krystyna Reinfuss-Janusz, „lubelskie dzieci”, czyli jego wychowankowie, przedstawiciele instytucji kultury, pracownicy nauki oraz studenci.

Seminarium rozpoczęło wystąpienie Prorektora UMCS prof. dr hab. Ryszarda Szczygła, który prof. R. Reinfussa pamięta jeszcze z okresu swoich studiów. W tym ciepłym wystąpieniu prelegent zarysował wieloaspektowy obraz zasłużonego dla UMCS wykładowcy.

Merytoryczny program obrad zainicjowało wystąpienie Krystyny Reinfuss-Janusz, która w referacie „Roman Reinfuss – mój ojciec” przybliżyła wszystkim zebranym postać profesora. Jej wspomnienia wzbogaciła prezentacja fotografii i pamiątek rodzinnych. Dr Aleksander Błachowski przedstawił wkład

profesora Reinfussa w badania nad sztuką ludową. Z kolei dr Janusz Kamocki w referacie „Trudne czasy. Roman Reinfuss jako opiekun zbiorów muzealnych w czasie II wojny światowej” omówił mało znany epizod z życia profesora, dotyczący heroicznej ochrony w okresie II wojny światowej narodowych pamiątek zgromadzonych na krakowskim Wawelu.

W latach 1969–1993 pełnił funkcję przewodniczącego Rady Naukowej w Stowarzyszeniu Twórców Ludowych. Był inicjatorem i koordynatorem powstania tej organizacji, ciesząc się niesłabnącym uznaniem i autorytetem wśród twórców ludowych. O roli, jaką profesor odegrał w historii tej instytucji, mówili prof. Jan Adamowski i Katarzyna Kraczoń

Prof. Roman Reinfuss

w referacie „Co STL zawdzięcza prof. Romanowi Reinfussowi”.

W kolejnym wystąpieniu Grzegorz Miliszkievicz, pracownik lubelskiego skansenu, omówił wkład R. Reinfussa w organizację Muzeum Wsi Lubelskiej. Zaprezentowane zapiski profesora odnoszące się do organizacji przestrzennej skansenu i muzealnych ekspozycji

świadczą o jego profesjonalizmie i ogromnej wiedzy w tej dziedzinie.

Ostatni referat dotyczył działalności Romana Reinfussa jako profesora UMCS, który w latach 1957–1967 pełnił funkcję kierownika Katedry Etnografii i Etnologii. Dokonania profesora i spuściznę zaprezentowali prof. Jan Adamowski oraz dr Marta Wójcicka. Wystąpieniu towarzyszył pokaz niepublikowanych dotąd fotografii z badań terenowych profesora i jego studentów.

Spotkanie zakończyły wspomnienia współpracowników profesora i jego uczniów. O swoim mistrzu i przyjacielu opowiadali: prof. Jan Gurba, Danuta Powiłańska-Mazur oraz Maria Grybel-Meksuła.

Katarzyna Kraczoń

Fot. Archiwum prywatne

KONFERENCJA NAUKOWA POŚWIĘCONA NAUKOM POMOĆNICZYM HISTORII

W słonecznej scenerii zimowego Kazimierza Dolnego odbyła się w dniach 2–4 grudnia międzynarodowa konferencja naukowa dotycząca nauk pomocniczych historii „Nauki pomocnicze historii. Teoria i metody badań w dydaktyce”.

Była ona kolejnym spotkaniem z cyklu „Nauki dające poznać źródła historyczne”, zainicjowanego w roku 1972 przez prof. Józefa Szymańskiego. Sesja została zorganizowana przez Zakład Nauk Pomocniczych Historii UMCS oraz Polskie Towarzystwo Heraldyczne Oddział w Lublinie. W ciągu trzech dni trwania konferencji zaprezentowano 27 referatów. Ich autorami byli badacze z 15 ośrodków naukowych z Polski, Czech i Litwy. Obrady miały formę plenarną, co tworzyło dobrą okazję do wymiany myśli w dyskusji.

Pierwsze wystąpienia miały charakter ogólny i dotyczyły miejsca poszczególnych dyscyplin pomocniczych historii w systemie wiedzy historycznej. Zastanawiano się nad poszerzeniem ich zespołu m.in. o informatykę historyczną. Zwracano też uwagę na to, że choć początki nauk pomocniczych historii mają związek z badaniem źródeł średniowiecznych i w oparciu o nie rozwijały swoje metody, to dziś powinny one objąć większym zainteresowaniem źródła nowożytne i powstałe w czasach

najnowszych. Zaprezentowano też stan obecny ważnego przedsięwzięcia wydawniczego, jakim jest rozpoczęcie publikacji nowej serii podręczników do poszczególnych dyscyplin pomocniczych historii.

Drugi dzień obrad był poświęcony refleksji nad charakterem, klasyfikacją, wartością informacyjną różnych rodzajów źródeł i ich użytecznością w dydaktyce uniwersyteckiej. W kręgu zainteresowania referentów znalazły się m.in. źródła historiograficzne, dokumentowe, epigraficzne, kartograficzne i ikonograficzne. Ważne miejsce wśród nich zajęły źródła aktowe, pochodzące z wieków XIX i XX. Wiele uwagi poświęcono też metodom badawczym i kryjącym się w nich nowym możliwościom pełniejszego poznania zagadnień z zakresu paleografii, dyplomatyki, archiwistyki i geografii historycznej.

Wystąpienia ostatniego dnia konferencji dotyczyły tradycji i perspektyw uniwersyteckiego nauczania nauk pomocniczych historii. Dziełono się także doświadczeniami dotyczącymi praktyki dydaktycznej.

Uczestnicy konferencji zapoznali się z historią kształcenia w zakresie nauk pomocniczych historii w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, z metodami prowadzenia zajęć z tego przedmiotu w Uniwersytecie Łódzkim oraz z formami sprawdzania wiedzy studentów opracowanymi w Zakładzie Nauk Pomocniczych Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego. Przedstawiono również ciekawe przykłady wdrażania studentów historii w poznawanie geografii historycznej poprzez połączenie go z samodzielnym opracowaniem zagadnień z historii lokalnej. Zwrócono uwagę na trudności, ale także szanse, jakie niosą ze sobą nowe media. Mówiono też o wykorzystaniu w różnych formach pracy ze studentami ostatnio opublikowanych źródeł oraz komputera i Internetu. Pokazano proste narzędzia, które przy użyciu komputera usprawniają rozwiązywanie np. problemów metrologicznych.

W dyskusji nad referatami szczególnie często pojawiały się głosy wskazujące na konieczność większej konsolidacji środowiska badaczy zajmujących się naukami pomocniczymi. Proponowano nowe rozwiązania, które mogłyby, mimo szybkich zmian zachodzących we współczesnym świecie, zwłaszcza w dziedzinie przepływu i gromadzenia informacji oraz wobec zwrotu zainteresowań w kierunku historii najnowszej, rozwijać i skutecznie przekazywać tradycję rzetelnego warsztatu historycznego, której podstawą jest analiza źródeł historycznych.

Ewa Zielińska

Fot. Tomisław Giergiel

Uczestnicy konferencji poświęconej naukom pomocniczym historii w Kazimierzu Dolnym

RELIGIJNOŚĆ LUDOWA POŁUDNIOWEGO PODLASIA

27 listopada w Woli Osowińskiej odbyła się sesja naukowa „Religijność południowego Podlasia. Istota i formy kultu”, współorganizowana przez Zakład Kultury Polskiej Instytutu Kulturoznawstwa, Gminny Ośrodek Kultury w Borkach oraz Lokalną Grupę Działania „Zapiecek” z Radzyna Podlaskiego. Współpraca lubelskich naukowców z regionalnymi działaczami kulturalnymi, poświęcona kulturze ludowej południowego Podlasia, ma już swoją tradycję – tegoroczne spotkanie w Woli Osowińskiej było piątym z kolei.

Celem listopadowej sesji była refleksja nad zagadnieniami dotyczącymi religijności ludowej omawianego obszaru. Referatem otwierającym całe spotkanie było wystąpienie mgr Joanny Paczos (Instytut Kulturoznawstwa) „Cudowne wizerunki maryjne południowego Podlasia”. Jego autorka przedstawiła wyjątkowość kultu maryjnego na terenie południowego Podlasia w Kodeiniu, Leśnej Podlaskiej, Orchówka, Parczewa, Kolembródów czy Woli Gułowskiej. Referentka wskazała, że zwłaszcza trzy pierwsze z wymienionych sanktuariów ponadwyznaniowo jednoczyły mieszkańców tego niejednorodnego etnicznie terenu i zyskały zasięg ponadregionalny. Prezentację multimedialną wzbogaciło naszkicowanie istotnego dla podjętego tematu kontekstu historycznego – rozwoju kultu maryjnego w całej Rzeczypospolitej na przestrzeni wieków.

Wystąpienie dr Lidii Kwiatkowskiej-Frejlich (Instytut Kulturoznawstwa) „Religijne konotacje dzwonów” wskazało na rolę tych instrumentów w życiu religijnym i społecznym od czasów dawniejszych po współczesność, w tym także w środowiskach wiejskich. Autorka referatu przypominała, że dzwony od średniowiecza porządkują życie parafii, jednocześnie społeczność i opiekują się nią – używa się ich zwłaszcza w celach sakralnych, ale także w momentach zagrożenia. O ich

Fot. Andrzej Sar

Coroczne konferencje w Woli Osowińskiej gromadzą wielu nauczycieli, pracowników instytucji kultury, członków towarzystw regionalnych. W pierwszym rzędzie prelegentki: (od prawej) mgr Joanna Paczos, dr Lidia Kwiatkowska-Frejlich, dr Marta Wójcicka

znaczeniu świadczy fakt, iż z biegiem czasu zaczęto chrzcic dzwony, nadając im symboliczne imiona.

Mgr Janina Biegalska (Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego) w referacie „Bronisław Kuśmierzowski jako śpiewak pieśni pogrzebowych” przypominała sylwetkę i repertuar tego niezwykłego już artysty ludowego (1903–1995) z miejscowości Krasew. B. Kuśmierzowski został doceniony przez badaczy folkloru, którzy zauważyli jego własny styl wykonawczy, honorując go I nagrodą podczas Festiwalu Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu (1991). Jednak przede wszystkim był on ważną

osobą dla miejscowej społeczności i do dziś jest przez nią dobrze pamiętany. Jako przewodnika śpiewów pogrzebowych zapraszano go w promieniu 30 km. Dziś tradycję jego śpiewów kontynuuje między innymi Zespół Ludowy z Krasewa, a inspiruje się nią Schola Teatru Wiejskiego Węgajty.

Dwa kolejne referaty – dr Marty Wójcickiej (Instytut Kulturoznawstwa UMCS) „Obraz religijności w legendach ludowych południowego Podlasia” oraz mgr Magdaleny Wójtowicz (Instytut Kulturoznawstwa UMCS) „Elementy magiczne w tradycyjnej religijności południowego Podlasia” – były oparte

na materiale źródłowym, zebrany podczas badań terenowych we wsiach gminy Borki, prowadzonych przez pracowników i studentów Zakładu Kultury Polskiej UMCS na przestrzeni ostatnich lat.

Dr Marta Wójcicka skupiła się na analizie tekstów trzech legend ludowych, opowiedzianych przez Krysztynę Misiak z Woli Osowińskiej w 2007 r. Zebrane przekazy reprezentują różne typy legend i w różny sposób pokazują oblicza religijności ludowej: „O wieku ludzkim” – legenda ajtiologiczna, wyjaśniająca początki stwarzania świata zwierząt i ludzi; „Pijacek i ksiądz” – legenda o śmierci i wędrówkach pośmiertnych; „Bogacz na tamtym świecie” – połączenie legendy o śmierci i wędrówkach pośmiertnych z legendą rodzinną. Referentka przedstawiła obszerną analizę powyższych tekstów, dowodząc, że stanowią one przykład myślenia potocznego nad kluczowymi w religii katolickiej tematami.

Z kolei elementem magicznym obecnym w tradycyjnej religijności omawianego obszaru poświęcone było wystąpienie mgr Magdaleny Wójtowicz. Autorka przedstawiła działania i techniki, które w przekonaniu ich wykonawców mogą powodować pożądane skutki w świecie realnym. Do tego typu działań zaliczono: praktyki inepcyjne (czyli magia dobrego początku), praktyki sympatyczne (opierające się na zasadach podobieństwa i styczności), apotopieony (czyli sposoby ochrony przed złem) oraz magia słowa (rola mówienia w komunikacji z *sacrum*). Referentka wskazała, że koegzystencja magii i religii w kulturze tradycyjnej dla jej nosicieli stanowi sposób oglądu świata, oswajania go i usuwania z niego elementów niebezpiecznych.

Sesję zakończyło i jednocześnie podsumowało wystąpienie prof. dr hab. Jana Adamowskiego (Instytut Kulturoznawstwa UMCS) „Podlascy unicy w przekazie kul-

turowym”. Autor przypomniał, iż burzliwe dzieje unitów na Podlasiu pozostawiły ślad w twórczości literackiej nie tylko podlaskich pisarzy chłopskich (m.in. Wojciecha Iwanowskiego, Mikołaja Juchnowicza, Jozafata Spusia czy współczesnej poetki ludowej Marty Fedorowicz), ale także twórców szeroko znanych (m.in. Marii Konopnickiej, Lucjana Rydla). Referent wskazał na wagę dla unickiej tradycji religijnej takich miejsc kultu jak Leśna Podlaska czy Jabłeczna. Zaznaczył, iż do czasów dzisiejszych w obiegu ludowym – między innymi w ośrodku drelowskim – znane są pieśni poświęcone św. Onufremu, pustelnikowi, świętemu typu wschodniego. Autor podkreślił konieczność prowadzenia współczesnych badań terenowych, zbierania przekazów o podlaskich unitach (np. w formie rozpisanego na ten temat konkursu).

Podlaskiemu spotkaniu towarzyszył występ Zespołu Ludowego z Krasewa oraz śpiewaczki ludowej Genowefy Więckowskiej (ur. 1927 r.) z Woli Chomejowej. Miłą dla oka była wystawa fotografii Grażyny

Hankiewicz „Wizerunki świętych w kapliczkach i krzyżach”.

Sesja naukowa w Woli Osowińskiej była adresowana do wszystkich zainteresowanych dziedzictwem kulturowym omawianego obszaru. Jak co roku licznie uczestniczyli w niej nauczyciele, pracownicy instytucji kultury, członkowie towarzystw regionalnych, a także mieszkańcy gminy. Łącznie było to około 70 osób. Sesja dała okazję do spotkania różnych środowisk i konfrontacji spostrzeżeń dotyczących tradycyjnej kultury ludowej południowego Podlasia oraz współcześnie zachodzących w niej przemian.

Trwałym śladem poprzednich sesji naukowych w Woli Osowińskiej jest wydawnictwo zbiorowe przygotowane w Instytucie Kulturoznawstwa „Tam na Podlasiu II. Tradycje podlaskiej obrzędowości” pod redakcją Jana Adamowskiego i Marty Wójcickiej (Lublin 2009). Jego redaktorzy pracują już nad drugą częścią publikacji, w której zaprezentują m.in. wybór zagadnień podjętych podczas tegorocznego spotkania.

Agnieszka Kościuk

Fot. Andrzej Sar

Na zdjęciu mgr Janina Biegalska (Urząd Marszałkowski) i prof. Jan Adamowski (Zakład Kultury Polskiej UMCS)

OD STANU DO STANU, CZYLI JAK PRZENIEŚĆ DO POLSKI AMERYKAŃSKIE WZORCE

INTERNATIONAL VISITOR LEADERSHIP PROGRAM
„LIBRARY & INFORMATION SCIENCE”

W dniach 6–16 grudnia miałem zaszczyt być jedną z dziesięciu osób z Polski, które wzięły udział w wizycie studyjnej w Stanach Zjednoczonych, w ramach prestiżowego programu International Visitor Leadership Program („Library & Information Science”), prowadzonego przez Departament Stanu USA i amerykańską Akademię Rozwoju Oświaty (AED). Ze strony polskiej koordynatorem projektu była Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego (FRSI). Fundacja od 2009 r. realizuje Program Rozwoju Bibliotek, którego celem jest wzmocnienie potencjału bibliotek publicznych w naszym kraju.

W ramach projektu wyłoniono zespół bibliotekarzy-innowatorów – przedstawicieli bibliotek publicznych działających na szczeblu regionalnym i lokalnym, pracowników bibliotek gminnych i powiatowych odznaczających się w swojej pracy innowatorskimi działaniami na rzecz społeczności lokalnych, ale także pracowników naukowo-dydaktycznych analizujących zastosowanie nowych technologii w instytucjach kultury oraz na co dzień kształcących bibliotekarzy (UW – dr hab. Katarzyna Materska i dr Michał Zajac; UMCS – mgr Grzegorz Gmiterek).

Celem wyjazdu grupy była wizyta zarówno w instytucjach biblio-

tecznych posługujących się w swoich działaniach zaawansowanymi rozwiązaniami informatycznymi, organizacjach wspierających rozwój technologiczny bibliotek, nawiązanie kontaktu z osobami odpowiedzialnymi za wdrażanie tych innowacji, ale także zapoznanie się z funkcjonowaniem systemu amerykańskich bibliotek publicznych, szkolnych i uniwersyteckich.

Podczas wizyty odwiedziliśmy metropole (Waszyngton i Chicago), ale także mniejsze miejscowości (Paris, Champaign, Kankakee), w których mieliśmy okazję zapoznać się z głównymi aspektami funkcjonowania bibliotek i innych instytucji działających na szczeblu państwowym (np. Amerykańskie Stowarzyszenie Bibliotek), stanowym, powiatowym i miejskim (szkolne, publiczne i uniwersyteckie biblioteki, fundacje, instytucje odpowiedzialne za kształcenie bibliotekarzy). W Waszyngtonie odwiedziliśmy m.in. największą bibliotekę świata (Bibliotekę Kongresu), gdzie oprócz możliwości podziwiania zbiorów (w tym Biblii Gutenberga) i wnętrza budynku im. Thomasa Jeffersona, mieliśmy okazję porozmawiać z pracownikami instytucji na tematy związane z funkcjonowaniem i organizacją księżnicy, stosowanymi technologiami, ale także obsługą niepełnosprawnych użytkowników.

Odwiedziliśmy także waszyngtońską siedzibę American Library Association (Amerykańskiego Stowarzyszenia Bibliotek), której gmach znajduje się w sąsiedztwie Białego Domu. Tematem, który bardzo nas poruszył, był prowadzony przez tę instytucję lobbing na rzecz amerykańskich bibliotek. Za ciekawostkę można też uznać fakt, że pracownicy Stowarzyszenia już na początku spotkania przedstawili się nie jako bibliotekarze, ale właśnie lobbyści, podkreślając tym samym ważną rolę tej instytucji w staraniach o pozyskiwanie pochodzących z budżetu funduszy na działalność książnic. Co więcej, gospodarze zwrócili uwagę, że są oni reprezentantami ogółu społeczeństwa (nie tylko bibliotekarzy, ale zwłaszcza czytelników) i stoją na straży prawa dostępu do informacji, a tym samym do edukacyjnych i kulturalnych potrzeb obywateli USA.

Wśród instytucji, które odwiedziliśmy na szczególną uwagę zasługują biblioteki publiczne, których funkcjonowanie diametralnie różni się od ich polskich odpowiedników. Różnice dotyczą zwłaszcza zbiorów. Znajdziemy tutaj obok tradycyjnych książek i prasy, zarówno dokumenty elektroniczne dostępne online, filmy udostępniane na płytach DVD i Blu Ray, muzyka na CD, audiobooki w formacie mp3

Fot. Ze zbiorów G. Gmiterka

Z dyrektorem biblioteki publicznej w Kankakee (podawanej w wielu publikacjach jako wzorowy przykład Biblioteki 2.0)

Fot. Ze zbiorów G. Gmiterek

Czytnik książek elektronicznych Amazon Kindle wypożyczany w bibliotece w Arlington

czy przeznaczone na różne platformy komputerowe – gry.

Za ciekawostkę można także uznać wypożyczanie użytkownikom, niezbyt jeszcze w Polsce popularnych, elektronicznych czytników książek wraz ze zgromadzonymi w ich pamięci wydawnictwami. Również osoby niepełnosprawne (np. niedowidzące lub niewidome) mają możliwość wypożyczenia, często na bardzo długi czas, specjalistycznego cyfrowego sprzętu umożliwiającego na przykład dźwiękowe zapoznanie się ze zgromadzonymi w księżnicach dokumentami. Obowiązkowym elementem uzupełniającym biblioteczne zbiory każdej publicznej księżnicy jest bogaty dział książek wydawanych jako tzw. large print (większa od standardowej czcionka, wydawnictwa dla osób starszych lub niedowidzących).

Nieodzownym elementem krajo-brazu działalności bibliotek publicznych są wolontariusze. Wolontariat w codzienności funkcjonowania amerykańskich instytucji kultury stanowi dość powszechne zjawisko (np. biblioteka Publiczna Hrabstwa Arlington w stanie Wirginia „za-trudnia” w tym momencie ok. 120 wolontariuszy). Wolontariuszami są zarówno osoby starsze (często na emeryturze), ale także uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych, dla których nowe technolo-

gie nie mają tajemnic. Pomagają oni innym czytelnikom w obsłudze multimedialnego sprzętu, efektywnym wykorzystaniu dostępnych w bibliotece urządzeń, korzystaniu z proponowanych przez księżnicę elektronicznych usług. Częstym zjawiskiem jest także stosowanie przez bibliotekarzy różnego rodzaju narzędzi społecznościowych należących do tzw. Web 2.0 takich jak blogi, serwisy społecznościowe, wiki, podcasty itp.

W odniesieniu do działalności bibliotek publicznych trzeba zaznaczyć, że w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej ich istnienie nie jest gwarantowane prawnie (odwrotnie niż w Polsce). Pomimo tego faktu, trudno wyobrazić sobie choćby najmniejszą gminę, w której nie funkcjonowałaby przynajmniej jedna taka placówka. Wydaje się, że głównym powodem takiego stanu rzeczy jest bardzo silna chęć mieszkańców (obywateli) do posiadania publicznej biblioteki. Przykładem takiego zjawiska może być małe miasteczko Chrisman (ok. 1300 mieszkańców), które odwiedziliśmy podczas naszej wizyty w USA. Zbiory (książki, płyty DVD i CD, kasety wideo) w większości pochodzą od wolontariuszy. Jak tłumaczyli nam pracujący (zazwyczaj społecznie) w tej instytucji bibliotekarze, książki nabywają mieszkańcy Chrisman i po przeczytaniu nie odkładają ich na domowe półki,

ale przynoszą do biblioteki, aby mogli skorzystać z nich również inni.

W trakcie pobytu w USA mieliśmy też okazję zwiedzić dwie amerykańskie szkoły (podstawową i gimnazjalną) w Paris i Chicago, jak również szkolne biblioteki będące w swej istocie centrami informacji dla uczniów, nauczycieli i rodziców. Oprócz cotygodniowych lekcji bibliotecznych dla każdej klasy prowadzonych przy aktywnym wykorzystaniu zaawansowanych technologii, naszą uwagę zwróciły zwłaszcza możliwości wykorzystania podczas zajęć oprogramowania komputerowego do nauki efektywnego czytania, rozumienia przeczytanego tekstu czy bezwzrokowego pisanie na klawiaturze komputera. Te jak i inne aspekty pokazują jak ważną rolę w procesie dydaktycznym dzieci i młodzieży odgrywa szkolna biblioteka oraz praca nauczyciela-bibliotekarza.

Jednym z punktów naszej podróży były także wizyty w uniwersyteckich ośrodkach kształcenia bibliotekarzy, a także zapoznanie się z głównymi kierunkami badań prowadzonych przez zatrudnionych w nich naukowców. Nasz zespół bibliotekarzy – innowatorów spotkał się z pracownikami dwóch instytutów funkcjonujących w ramach Uniwersytetu w Maryland (College of Information Studies) oraz Uniwersytetu w Chicago (Graduate School of Library and Information Science).

Grzegorz Gmiterek

Fot. Ze zbiorów G. Gmiterek

Zbiory książek należących do zasobów tzw. Large Print

HENRYK RAABE (1882–1951)

28 stycznia mija 60. rocznica śmierci założyciela i pierwszego Rektora UMCS, prof. dr. hab. Henryka Raabe-go. Dziś niewiele osób pamięta o tej rocznicy, a przecież Rektor zasłużył się środowisku nie tylko naszej Uczelni. Natomiast nie tak dawno, bo zaledwie 9 lat temu, na posiedzeniu Komisji Kultury Rady Miejskiej Lublina dyskutowano o zmianie nazwy ulicy Jego imienia¹. Mimo upływu czasu i swobodnego dostępu do wielu źródeł, w tym do akt b. PZPR, nie przybyło wiedzy na temat Człowieka, który tę Uczelnię z mazołem tworzył.

Niniejszy artykuł nie ma charakteru biografii Profesora². Jest próbą przypomnienia kilku aspektów z jego czynnego życia, o których niewiele mówią oficjalne dokumenty. Ma być wyłącznie świadectwem pamięci za trud budowania Instytucji, która dziś jest mocnym punktem na mapie Lubelszczyzny.

Czy można w krótkim tekście odpowiedzieć na pytanie, jaki był profesor H. Raabe? Po latach jeden z Jego studentów, dziś również profesor zwyczajny naszego uniwersytetu, S. Uziak napisał: „Trzeba było mieć dużo entuzjazmu, graniczącego z fanatyzmem, i wyobraźni, aby porywać się na takie przedsięwzięcie jak tworzenie uniwersytetu z niczego [...]. Rektor Raabe stał na stanowisku swobody wypowiedzania poglądów naukowych, a także zachowania autonomii uniwersytetu. Niestety, poniósł na tym polu porażkę. Był człowiekiem prawnym i wysokiej kultury osobistej. Mimo lewicowych przekonań (należał do PPS) pozostawał pod koniec kadencji źle widziany przez władze”³. Dlaczego? Na tak postawione pytanie odpowiada, przynajmniej częściowo, współpracownik, któremu powierzono kierowanie uniwersytetem po usunięciu

Rektora z dotychczasowego stanowiska, prof. dr. hab. T. Kielanowski: „Raabe był przede wszystkim politykiem, a polityk to człowiek walczący o realizację idei, w której słuszność wierzy. Chcąc ją realizować, walczy o władzę dla siebie i dla tych, którzy podzielają jego punkt widzenia. W epoce, o której piszę, Raabe walczył o powstanie i rozwój uniwersytetu, ale nie zaprzestał walczyć także o inne sprawy, nie zawsze i niezupełnie zgodne z planami tych polityków, którzy w tym czasie Polskę Ludową budowali. Stąd konflikty, których Raabe miał w całym swoim życiu mnóstwo”⁴.

Wydaje się, że Autor, mówiąc o konfliktach, miał na myśli nie tylko sytuację na UMCS, chociaż takich zapewne nie brakowało. Wynikało to z przekonań i trybu życia Rektora, które w relacji T. Kielanowskiego przedstawiały się następująco: „Jak to się zdarza twórcom jakiejś instytucji i ludziom pracowitym, chciał wiedzieć wszystko, robić wszystko i tak też postępował. Był w każdej chwili dla wszystkich, w każdej sprawie dostępny. Między ósmą a dziesiątą rano załatwiał sprawy uniwersytetu w różnych instytucjach i biurach, zdobywając lokale, a także koce, materiały na ubrania

dla profesorów, papier, żywność itd. Potem siedział przy biurku w swoim gabinecie i przyjmował wszystkich. Po obiedzie w stołówce, w suterenie budynku przy pl. Litewskim, spał dziesięć lub piętnaście minut, siedząc przy biurku w swoim gabinecie i zaraz potem znowu konferował z kwestorem czy kimś innym. Nie miał, bo może nie umiał znaleźć, wartościowych doradców i pomocników; wszystko robił sam”⁵.

Łatwiej jest oceniać sytuację z perspektywy lat, kiedy wiadomo, co się udało, a co nie, dlaczego podjęto takie, a nie inne decyzje i czy warto było je podejmować. I czy było możliwe, aby w tak wielkiej zbiorowości ludzi, których Raabe ściągnął do pracy w UMCS, wszyscy podzielali jego przekonania. Niewiele też osób spośród tych, których wyreklamował z wojska, wyciągnął z opresji, bądź którym po prostu zapewnił minimum egzystencji w warunkach, na jakie było go wtedy stać, miało odwagę to przyznać. Dlatego warto przytoczyć jeden tylko fakt, opisany przez nieżyjącego już profesora G. Brzęka, który wspominał, jak odręczna karteczka od prof. H. Raabe go uratowała mu życie⁶.

Gabriel Brzęk był jedną z wielu osób, które zostały zaproszone do

pracy w powstającym UMCS. Zanim jednak zdążył podjąć decyzję, został aresztowany za działalność w AK i osadzony w celi razem z kapłanem Rzeszowskiego Obwodu AK, ks. Michałem Pilipcem⁷. Przypadkowo miał w kieszeni kartkę od H. Raabego, na którą zwrócił uwagę jeden z przesłuchujących go „sędziów”. Autor, chociaż nigdy nie poznał nazwiska „starszego, o inteligentnym wyrazie twarzy majora”, zapamiętał jego słowa: „Byłem właśnie w Lublinie, słyszałem, że zakładają tam uniwersytet, lecz w związku z wymordowaniem przez hitlerowców setek pracowników nauki mają poważne trudności personalne. Macie się wobec tego zastosować do pisma rektora i natychmiast jechać do Lublina”⁸. Nawet jeżeli był to odosobniony przypadek, to warto o tym pamiętać.

Cieniem na biografii Rektora H. Raabego kładzie się jego pobyt na placówce dyplomatycznej w Moskwie. Przebywał tam w okresie od 1 sierpnia 1945 do 20 września 1946. W tym czasie trzykrotnie korzystał z urlopu (2–11 stycznia, 10–14 kwietnia i 26–30 sierpnia 1946), który spędzał w Lublinie, angażując się w prace swojej Uczelni, np. przewodniczył posiedzeniom Senatu. O tym, że sprawy Uczelni leżały mu na sercu, świadczy korespondencja, jaką prowadził z zastępującym go prof. Konstantym Strawińskim, prorektorem UMCS.

Wkrótce po przyjeździe do Moskwy w liście z 14 sierpnia 1945 r. pisał: „Drogi Prorektorze i Drodzy Koledzy. Siedzę tu w Ambasadzie już tydzień i wciąż jeszcze w postaci na wpół-oficjalnej. Prawdopodobnie, gdy zostanie moje stanowisko ostatecznie ustalone, będę musiał wrócić do Warszawy na kilka dni i znowu przyjechać do Moskwy, już oficjalnie. Czy będę miał wtedy czas zajechać na kilka dni do Lublina, nie wiem; będę się starał. Tymczasem komunikuję, jakie kroki porobiłem na rzecz Uniwersytetu

1. Skierowałem pismo oficjalne od Ambasady do posła polskiego w Szwecji, ob. Ostrowskiego (jest to b. wojewoda krakowski, b. wiceminister aprowizacji z czasów lubelskich

i wnioskodawca tytułu Uniwersytetu naszego im. M. Curie-Skłodowskiej) w sprawie: a/ zakupu na rachunek Ambasady dla UMCS kompletu przyrządów psychologii według wykazu prof. Tomaszewskiego i dla astronomii według spisu otrzymanego od dr B (?) proponowanego nam na adiunkta astronomii, b/ w sprawie zwrócenia się do znajdujących się w Stockholmie Tow. Pomocy naukowej b. krajom okupowanym o ew. pomoc dla naszego Uniwersytetu, c/ w sprawie druku książek w Stockholmie. Co do tej trzeciej sprawy, rzecz się tak przedstawia. Prez. Bierut przynagla o wydawanie dzieł popularno-naukowych. Powziąłem więc myśl, że nasz Uniwersytet mógłby z łatwością wydać np. 10 broszur treści przyrodniczej, filozoficznej itp. (choćby wykłady z Powsz. Wykł. Uniw.), każda 1 i ½ arkusza, czyli 24 str., co razem stanowiłoby 240 str., więc 15 arkuszków druku. Niechby to wydrukowali w Szwecji. Mogłaby być z tego i pewna korzyść materialna dla autorów. Można by też myśleć o wydaniu pewnych podręczników, np. zoologii, podręcznika prof. Prudnickiego i innych. Otóż dobrze by było, gdybyście nawiązali listowny kontakt z min. Ostrowskim o tych wszystkich sprawach, przede wszystkim dwóch pierwszych. Pomoce najlepiej przesłać do Moskwy, ja tu zapłacę, a Uniwersytet mi zwróci pieniądze. Do min. Ostrowskiego najlepiej oddać list w Ministerstwie Spraw Zagranicznych w Warszawie.

2. Druga sprawa to modele antropologiczne dla prof. Mydlarskiego. Zamówiłem je i wpłaciłem 2000 rb. zadatku, ale gotowe będą dopiero za 2 miesiące.

3. Kompletuję książki, na razie z botaniki według żądania, dermatologii, położnictwa i laryngologii, ponadto geografii z etnografią i geologią, dotyczące ZSRR – w niedługim czasie książki te odstawię do Min. Spraw Zagr., do Amercupana⁹. [...]

Wreszcie sprawa wycieczki do ZSRR. Otrzymaliśmy tu już zgodę na nią ze strony Narkomindieju. Wyglądałaby ona tak. 1. września przy-

jazd do Moskwy. 1–15. wycieczka do rezerwatów u ujścia Wołgi. Mam opis delty i rezerwatów jest to coś bardzo ciekawego dla wszystkich i przyrodników i innych osób. 15–20 września pobyt w Moskwie i kontakt z instytucjami naukowymi. Koszty, poczynszy od Moskwy, pokrywa Ambasada, no i częściowo ZSRR. Jadę z Warszawy do Moskwy również. Zwracam się do Min. Oświaty, aby wyasygnowało ponadto pewną sumę wyjeżdżającym. W sprawie uczestników umieściłem między innymi od nas: prof. Strawińskiego, Strawińską, Urbańskiego, Łubnickiego, Paszewskiego, Malickiego, Ryll-Nardzewskiego, Osendowskiego, Blauth-Opieńską, Goldszmieda (są to osoby, które wspominały mi o chęci wyjazdu); gdyby ktoś nie pojechał z wymienionych można wstawić inne osoby, gdyż skład zależy wyłącznie od nas; trzeba wtedy zwrócić się do min. Rzymowskiego w moim imieniu. Można też ew. uzupełnić listę. Radziłbym jednak, aby kto będzie mógł pojechał. Z Państw. Muzeum Zool. umieściłem dr Feliksiaka i Zdzisł. Raabego (o czym powiadam z łaski, syna). Tak więc, może zobaczymy się w Moskwie.

Z innych spraw mam do zanotowania dla was sprawę węgla. Omówiłem ją z przedstawicielem kopalni naszych na Śląsku, przebywającym tu u nas czasowo, inż. Krupińskim. Obiecał, zresztą samorzutnie, dostarczyć Uniwersytetowi węgla dla gmachów i współpracowników. Mówi, że konieczne byłoby posłanie konwojenta. Trzeba pisać do niego: inż. Bolesław Krupiński, Centralny Zarząd Przemysłu Węglowego, Katowice.

To byłoby, moi drodzy, wszystko co na razie przychodzi mi na myśl. W sprawie wycieczki jeszcze przyśle do was oficjalne zawiadomienie. Teraz chciałbym wiedzieć, co się dzieje w Lublinie. Oczekuję listu przez Min. Spr. Zagr., 1/ jak tam z gmachem podwojewódzkim, 2/ czy doszło do skutku Osiedle w Sopocie i pod Lublinem, 3/ czy wypłaciliście dodatkową pensję pracownikom administracji, 4/ czy przygotowujecie sprawozdanie roczne, no i wiele innych spraw. Najserdeczniejszy uścisk ►

dłoni dla Was Prorektora i dla wszystkich moich przyjaciół H. Raabe¹⁰.

Należy podkreślić, że sprawy, o których mowa w liście, zostały załatwione zaledwie w ciągu jednego tygodnia pobytu. A przecież był tam jako przedstawiciel państwa a nie Uniwersytetu. Z fragmentów zachowanej korespondencji wyłania się obraz człowieka, dla którego ta uczelnia była priorytetem. Nie sposób w tym miejscu omawiać wszystkich listów – sprawozdań, w których prorektor K. Strawiński referował punkt po punkcie, co tu na miejscu zostało zrobione. Ambasador H. Raabe stawiał kolejne zadania i informował o podjętych przez siebie działaniach na rzecz UMCS.

„Moskwa, 12 II 46. Drogi Prorektorze. Dawno nie miałem od Was wiadomości. Dzisiaj przyszedł list od p. Tadeusza¹¹, zawierający stenogram moich wykładów i plakat Wykładów Uniwersyteckich. Powinśzować wam chcę ostatnich i ich doboru. Ale to prawie jedyna wiadomość z Uniwersytetu. Czytałem też niedawno wzmiankę o przyznaniu przez Miasto gruntów dla Uniwersytetu – ucieszyłem się, że nie zamarły marzenia o Oxfordzie, a niewątpliwie one się ziszcą. Ale to i wszystko o Was. Naturalnie, że żyję do połowy Wami i myślę nieraz co się u Was dzieć może. Jest tam Jeszybot- czy nowe zakłady już się umieściły. Jak nasz Wydział Rolny. Jak się miewają Koledzy i ich energia. Wymienić nawet w pytaniach nie mogę niektórych, bo przychodzą mi na myśl wszyscy po kolei, razem z ich entuzjazmem i energią. Jak wasze sukcesy na terenie Ministerstwa i wyniki moich i naszych interwencji. Jak ze stołówką. No i tak mógłbym wiele stawiać pytań. Napiszesz tam, Prorektorze, kiedy, co ważniejsze¹².

Ze spraw, które mogę poruszyć z mojej strony, to przesyłka dla Was książek. Otóż do Min. Spr. Zagr. Zostały przekazane dotąd 3 przesyłki: w dn. 6 XII, 3 I i 22 I. Razem jest to około 50 cennych książek i czasopism. Ponadto w ciągu tygodnia pojedzie 4-ta paczka z najnowszymi czasopismami. Myślę, że najlepiej aby

upoważnić Talata do stałego odbierania przesyłek. A czy zabraliście od niego paczki, które ja przywiozłem w swoim czasie. Przyjdą też niedługo modele antropologiczne dla prof. Mydlarskiego. O książki zamówione przez różnych kolegów staram się. Z innych moich imprez na uwagę zasługuje zwrócenie się moje do 8 „filjałów” Akademii Nauk ZSRR o wymianę okazów między nimi a UMCS. Przesyłam wam, w oddzielnym liście, kopię ogólną. Zobaczymy, co z tego wyjdzie.

Co do mego przyjazdu do Lublina, to sprawa jest dość niewyjaśniona. Myślę, że wcześniej, jak w drugiej połowie marca wyrwać się stąd nie będę mógł, Cóż robić! [...]”

Tę „drugą połowę swoich myśli” i obowiązków dzielił H. Raabe pomiędzy działania służbowe, wynikające z pełnionej funkcji ambasadora, znane z oficjalnych dokumentów i te, o których dokumenty milczą. Na szczęście pozostają wspomnienia, coraz częściej utrwalone na papierze, chociaż bezwzględny czas konsekwentnie zabiera ich autorów. Poniżej fragment wspomnień Ryszarda E. Urbańskiego, ps. „Jedynak”, żołnierza III Brygady Zmotoryzowanej AK „SZCZERBIEC”, drukowanych w „Zeszytach Historycznych” Instytutu Literackiego¹³.

„1 XI 1944 do 20 XII 1945 Moskowskaja oblat, Korbowski rajon, sielsowiet Sieredniaki, polewaja poczta Nr 36990II.

c/ maj 1945 r. – pierwsza wizyta mojej Matki i pierwsze paczki żywnościowe.

d/ październik 1945 r. druga z kolei wizyta mojej Matki (w drodze powrotnej do Wilna Matka moja uzyskała audiencję u śp. prof. Raabego – ówczesnego ambasadora reżymowego w Moskwie, niezwykle uczynnego i szczerzego Polaka.

W przeprowadzonej (przy głośno nastawionym przez śp. prof. Raabego radiu) rozmowie Matka moja zapoznała go z naszą historią i naszym obecnym położeniem. Prof. Raabe absolutnie niczego nie wiedział o istnieniu naszego obozu i był głęboko wstrząśnięty naszym losem.

Przed wyjazdem mojej Matki z Moskwy (gdzie przez okres paru dni była gościem prof. Raabego) prof. Raabe na własne ryzyko (wobec całkowitej odmowy reżymowców w Warszawie w sprawie interweniowania w naszej sprawie) uzyskał audiencję u Mołotowa, w czasie której po prostu wyblagał u w/w sowieciarza rewizję i przychylne załatwienie naszej sprawy.

O ile dzisiaj emigranci polscy na Zachodzie obdzielają się od szeregu lat i to przy każdej okazji najprzeróżniejszymi medalami-uważam, że należałoby, i to naprawdę, odznaczyć pośmiertnie tego Wielkiego Polaka, jakim był śp. prof. Raabe, najwyższym odznaczeniem państwowym za uratowanie życia paru tysiącom b. żołnierzy AK z Wileńszczyzny przez wydobycie nas z łagru w Sieredniakach.

P.S. W niespełna dwa tygodnie po ostatniej wizycie mojej Matki zjawił się w naszym obozie mjr (tzw. „sanacyjny”) Kwiatkowski, członek Komitetu tzw. Patriotów Polskich w Moskwie (mjr Kwiatkowski dowiedział się od śp. prof. Raabego o istnieniu naszego obozu w Sieredniakach i zawitał do nas w poszukiwaniu swojego syna Zdzisława – b. kierowcy z naszej Brygady – i koniec końców odnalazł go w naszym batalionie na stanowisku tzw. *piłotocza* (tj. ostrzacza pił). Mjr Kwiatkowski przekazał nam wszystkim serdeczne pozdrowienia od śp. prof. Raabego wraz z jego gorącą prośbą, abyśmy powstrzymali się od dalszych ucieczek (zaledwie w jakiś 50% udanych) i zapewnieniem, że do końca 1945 r. zostaniemy odesłani do Polski.

d/ I tak też „słowo ciałem się stało” i w dniu 20 grudnia 1945 r. wyprowadzono nas z obozu w stronę Sieredniakowa, gdzie oczekiwały nas tym razem dwa pociągi osobowe.

e/ W niespełna dobę „wyładowaliśmy” na bocznicy kolejowej pod Moskwą (Łopuchowie?) gdzie przebywaaliśmy do 25 lub 26 grudnia¹⁴.

Na działania ambasadora H. Raabego, których celem były starania o zwolnienie z obozów sowieckich wielu tysięcy członków polskich organizacji niepodległościowych,

zwracał uwagę Z. Mańkowski. Zasygnalizował ważne, chociaż wydane w niewielkim nakładzie wydawnictwo źródłowe *NKWD a polskie podpolie 1944–1945. Po osobym papkarni J.W. Stalina*, zawierające raporty gen. Sierowa. W zakamuflowanej formie mówi się tam o wkładzie H. Raabego w uwolnienie w listopadzie 1945 r. z obozu koło Kaługi „361 pułku byłych akowców”¹⁵.

Znane są zabiegi H. Raabego w zakresie pomocy sierotom polskim, przebywającym na terenie ZSRR, a następnie ułatwianie powrotu do Polski. Przedmiotem jego szczególnej troski był Ewakuacyjny Dom Dziecka w Zagorsku koło Moskwy. Przebywały w nim pojedyncze dzieci polskie, które z różnych przyczyn nie trafiły do kraju w ramach pierwszych transportów repatriacyjnych. Osobiście zaopiekował się osieroconym chłopcem, którego zabrał do Polski, ułatwił ukończenie szkoły średniej i umożliwił zatrudnienie w Muzeum Zoologicznym UMCS w charakterze laboranta¹⁶.

Roczny pobyt w Moskwie był więc okresem wyťažonej pracy i dowodzi, że także na placówce dyplomatycznej H. Raabe pozostawał wierny swoim przekonaniom. Chyba nie mogło się to podobać ani Warszawie, ani Moskwie, dlatego przychyłono się do prośby Senatu UMCS, który wystąpił do władz o odwołanie Profesora z funkcji ambasadora i przywrócenie go na stanowisko rektora. Tak się też stało i z dniem 20 września 1946 r. H. Raabemu powierzono obowiązki rektora na kolejną kadencję, czyli do końca sierpnia 1948 r. Nikt wtedy nie przewidział, że była to kadencja ostatnia.

Przyjęło się wskazywać dwa zasadnicze wydarzenia, które miały wpływ na zaskakujące decyzje Ministerstwa Oświaty i Szkolnictwa Wyższego o odwołaniu Rektora ze stanowiska. Za pierwszy uważa się drugą inaugurację roku akademickiego 23 października 1946 r., w której obok władz państwowych i partyjnych, uczestniczyli, zaproszeni przez rektora H. Raabego, biskup lubelski ks. Stefan Wyszyński oraz

rektor KUL ks. prof. A. Słomkowski. Ten fakt oraz przemówienie rektora, w którym mówił o osiągnięciach Uczelni, a jednocześnie krytykował zapędy ministerstwa w zakresie ograniczania autonomii szkół wyższych oraz kompetencji rektora, senatu i rad wydziałowych, sprawiły, że pojawił się dystans w stosunkach pomiędzy rektorem a władzami różnego szczebla. Powód drugi, uważany za bezpośrednią przyczynę pozbawienia funkcji rektora, to stanowisko, jakie zajął wobec wiecu studenckiego zorganizowanego w przeddzień wyborów do sejmiku ustawodawczego w styczniu 1947 r. Zdecydowane stanowisko Rektora UMCS wobec prowokacyjnych zachowań przedstawicieli milicji i wojska spowodowało wizytę na UMCS partyjno-rządowej delegacji z wice-minister E. Krassowską i dyrektorem departamentu S. Arnoldem na czele¹⁷. Ale wydaje się, że prawdziwe przyczyny tkwiły głębiej.

Atmosfera wokół jego osoby budziła niepokój już od 1946 r., kiedy po powrocie z Moskwy zaangażował się w prace Rady Rektorów, instytucji powołanej z myślą o zachowaniu samorządności akademickiej. Przeciwwstawiał się wówczas projektom opracowanym w rządowej Radzie Szkół Wyższych. W artykule „O właściwą reformę szkolnictwa wyższego” krytykował pomysły ograniczenia samorządu uniwersyteckiego. Pisał, że „nauka nie może się rozwijać bez zapewnienia wolności badań i bez wolności głoszenia zdobytych praw”¹⁸. W UMCS powstał wówczas z inicjatywy H. Raabego alternatywny projekt reformy uniwersyteckiej. Przewidywał on wybory rektora przez ogólne zebranie i ważność habilitacji we wszystkich uczelniach. W składach rad wydziałowych mieli znaleźć się także docenci etatowi, ale bez prawa głosu w sprawach habilitacji. Planowano też zwoływanie zebrań wydziałowych studentów i profesorów.

Projekt nie znalazł uznania ani w ministerstwie, ani w partii, zresztą w samym uniwersytecie też. Niektórych drażnił fakt, że wartości de-

mokratyczne nie były dla Rektora tylko hasłem propagandowym. Wynika to wyraźnie ze sprawozdania złożonego przez p.o. rektora (prof. J. Parnasa) w styczniu 1951 r. na ręce ówczesnego I sekretarza KW PZPR w Lublinie (J. Wiechno), w którym można przeczytać: „Uniwersytet powstał w r. 1944 jako żywy symbol PKWN i od pierwszej chwili na drodze swego rozwoju miał zdecydowanych wrogów w reakcyjnym środowisku Lubelszczyzny, łącznie z reakcyjnym kierownictwem KUL-u na czele, które w nowym uniwersytecie, mającym ambicje szczerze demokratyczne, widziały niebezpieczeństwo dla sytuacji społeczno-politycznej tut. terenu. Wewnątrz Uniwersytetu działała również antyludowa grupa z b. Rektorem na czele, która prowadząc zażartą walkę z naszą Partią, broniła w Uniwersytecie pozycji reakcyjnych. Dzięki wyjątkowej pomocy Partii udało się złamać opór wewnętrzny oraz odbić napór zewnętrzny i Uniwersytet okrzepł”¹⁹.

Ostatnie lata życia i pracy naukowej H. Raabego są dobrze udokumentowane we wspomnianej biografii pióra Prof. Gabriela Brzęka²⁰. Znajduje się tu również opis ceremonii pogrzebowej, odbiegającej bardzo od przyjętego ceremoniału uniwersyteckiego. Według Autora i uczestnika pogrzebu „ówczesny p.o. rektor nie ogłosił apelu zachęcającego młodzież do wzięcia udziału w pogrzebie, jednak obrzęd ten ściągnął nieco młodzieży. Na próżno poszukiwano Senatu Akademickiego, delegacji Komitetu Uczelnianego PZPR oraz oficjalnych przedstawicieli partyjnych i rządowych władz miasta Lublina, dla którego tak wiele przecieź zdziałał. Wielką, a zarazem miłą niespodziankę sprawiło przybycie na cmentarz delegacji z Warszawy, w skład której wchodził, były minister dr Stanisław Skrzeszewski oraz delegaci Ministerstwa Szkół Wyższych: wiceminister Włodzimierz Michajłow, prorektor Uniwersytetu Warszawskiego prof. Tadeusz Jaczewski i rektor SGGW prof. Kazimierz Krysiak. Profesor Michajłow ▶

udekorował trumnę Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą²¹.

Pogrzeb miał miejsce na cmentarzu przy ul. Lipowej o godzinie 15:00. Jeszcze tego samego dnia zostało zwołane nadzwyczajne posiedzenie Senatu UMCS, które według wspomnień prof. J. Parnasa, było w całości poświęcone Zmarłemu. W odpowiednim fragmencie biografii G. Brzęk pisze: „Po pogrzebie prof. Raabego, rzekomo dla uczczenia jego pamięci, ówczesny p.o. rektor UMCS, zawstydzony niespodziewanym i szokującym zjawieniem się i wystąpieniem władz warszawskich, zwołał nadzwyczajne posiedzenie Senatu Akademickiego, które, jak wspominają jego uczestnicy, było istną parodią. W stojącej pozycji wysłuchaliśmy bowiem obszernego przemówienia p.o. rektora na przygodny temat, zakończono go jedynie marginalnym wspomnieniem o śmierci rektora Raabego²².”

A co mówią zachowane dokumenty? Specjalnego apelu faktycznie nie było. Ogłoszono natomiast godziny rektorskie w dniu pogrzebu, czyli 31 stycznia 1951 od 14:30 do 16:30. Tego samego popołudnia zwołano nadzwyczajne posiedzenie Senatu, któremu przewodniczył prof. dr Jó-

zef Parnas. Porządek zebrania zawierał tylko jeden punkt: „Uczczenie pamięci Sergiusza Wawilowa zmarłego prezydenta Akademii Nauk ZSRR”. Poniżej zapisano „Uchwały”, które należy przytoczyć w całości. „Senat Akademicki wysłuchał, stojąc, przemówienia Rektora, który przedstawił zasługi zmarłego Prezydenta Akademii Nauk ZSRR jako światowej sławy uczonego, polityka i męża stanu oraz niestrudzonego bojownika o pokój i sprawiedliwość społeczną. Senat uczcił pamięć zmarłego jednogminutową ciszą, po czym uchwalił wysłanie Akademii Nauk ZSRR w Moskwie depeszy kondolencyjnej następującej treści: «Akademia Nauk ZSRR Moskwa. Senat Akademicki i Rektor Uniwersytetu Marii Skłodowskiej w Lublinie wyrażają najgłębszą kondolencję z powodu śmierci Prezydenta Akademii Sergiusza Wawilowa. Jest to wielka strata dla nauki światowej. Rektor Uniwersytetu Prof. dr Józef Parnas». Po przerwie JM Rektor przedstawił zasługi zmarłego w dniu 28 I 1951 r. pierwszego Rektora UMCS prof. dr Henryka Raabego nad organizacją i rozbudową Uniwersytetu, podkreślając jego wielki zapał i pionierski wysiłek dla dobra nowej Uczelni

i starania o jej rozwój. Senat uczcił pamięć Pierwszego Rektora jednogminutową ciszą, po czym zebrani wysłuchali treści nadesłanych na ręce Rektora Uniwersytetu depesz kondolencyjnych. Na tym zebranie zakończono²³.”

I zamiast zakończenia. W 1974 r. z racji zbliżających się obchodów 30-lecia UMCS ówczesny rektor prof. dr hab. W. Skrzydło zwrócił się do Ministerstwa Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki z prośbą o udostępnienie teczki osobowej Henryka Raabego, przekazanej temuż Ministerstwu w 1949 r. w następstwie przeniesienia go na emeryturę. Z nadesłanej odpowiedzi można przeczytać, że ani w archiwum Ministerstwa, ani w Archiwum Akt Nowych, nie odnaleziono akt b. Rektora. W ostatnim czasie, w trakcie remontu jednej z ocalałych po wojnie kamienic warszawskich, natrafiono na jakieś dokumenty PPS z okresu wojny, w tym także dotyczące Henryka Raabego. Zostały przekazane i są opracowywane w Archiwum Akt Nowych w Warszawie. Materiały rodzinne i osobiste znalazły się, zgodnie z wolą syna Zdzisława, w Muzeum Zoologicznym PAN w Warszawie.

1. Dyskusja na ten temat zob. „Gazeta Wyborcza” nr 155 z 5 lipca 2000 r.

2. W miarę rzetelną monografią jest książka G. Brzęka, *Henryk Raabe 1882–1951*, wydana przez Wydawnictwo UMCS z okazji 35-lecia Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. O ingerencji cenzury w treść tej książki zob. M. Jedrych, *Rektor Raabe i cenzura*, „Wiadomości Uniwersyteckie” nr 5/6, 1996, s. 21.

3. S. Uziak, *Pół wieku w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej*, Lublin 1999, s. 23.

4. T. Kielanowski, *Prawie cały wiek dwudziesty. Wspomnienia lekarza*, Gdańsk 1987, s. 183.

5. Tamże, s. 212.

6. G. Brzęk, *Z Błóżowej ku źródłom wiedzy*, Lublin 1992, s. 319.

7. Skazanym na karę śmierci i rozstrzelanym w lasach głogowskich, tamże, s. 317.

8. Tamże, s. 319.

9. Talat Amerçupan, s. Abdullaha, zatrudniony w UMCS od 1 listopada 1944 r. w charakterze intendenta, Archiwum UMCS, Akta osobowe, sygn. K 320.

10. Oba listy zachowane w zasobie Archiwum UMCS są publikowane po raz pierwszy. Zachowano oryginalną pisownię i interpunkcję.

11. Tadeusz Tomaszewski (1910–2000), psycholog, kierownik Katedry Psychologii UMCS w l. 1945–1949. Przewodniczący Komisji Powszechnych Wykładów Uniwersyteckich i autor licznych publikacji z zakresu psychologii, C. W. Domański, *Nasze tradycje*, [w:] *Wczoraj, dziś i jutro. Historia i przyszłość Instytutu Psychologii UMCS w Lublinie*, Lublin 2009, s. 37–38.

12. Odpowiedzią jest list prof. K. Strawińskiego z 9 marca 1946 r. przedrukowany w materiałach źródłowych, *Powstanie i organizacja Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w świetle źródeł*, oprac. J. Malarczyk, Lublin 1968, s. 168–170.

13. *Notatki R. E. Urbańskiego*, oprac. Z. Małecki, „Zeszyty Historyczne”, t. 104, Paryż 1993, s. 214–215.

14. R. E. Urbański spisał swoje notatki „dla siebie i potomności” w 1967 r. Zmarł w Montrealu 2 marca 1993 r., tamże, s. 208.

15. Z. Mańkowski, *Przyczynek do biografii Rektora Henryka Raabe*, „Wiadomości Uniwersyteckie” nr 3–4, 1996, s. 21. Chodzi o prawie 5000 żołnierzy AK przywiezionych do Kaługi w sierpniu 1944 r. i wcielonych siłą, jako obywateli sowieckich, do 361 zapasowego pułku piechoty armii czerwonej.

16. Był to Jan Walukiewicz, syn polskiego gajowego z Rafałówek w Nowogródzkiem. Rodzina została wywieziona w głąb Rosji w lutym 1940 r., a chłopiec trafił do sierocińca, Archiwum UMCS, Akta osobowe, sygn. 918.

17. Więcej na ten temat, J. Wrona, *Uwarunkowania polityczne i społeczne powstania UMCS*, „Wiadomości Uniwersyteckie” nr 7, 2009, s. 12.

18. P. Hübner, *Nowe uniwersytety po II wojnie światowej-koncepcje ideowe i organizacyjne*, „Nauka Polska, jej potrzeby, organizacja i rozwój” t. 8 (33), 1999, s. 116.

19. Archiwum Państwowe w Lublinie, KW PZPR, sygn. 51/V/18.

20. G. Brzęk, *Henryk Raabe*, s. 106–111.

21. Tamże, s. 109. Obowiązki rektora pełnił wówczas prof. dr Józef Parnas.

22. Tamże, s. 111.

23. Archiwum UMCS, Akta Sekretariatu, sygn. S 4/257, s. 40–41.

XXX LAT NSZZ „SOLIDARNOŚĆ” UNIwersytetu MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ

Przygotowania do obchodów jubileuszu 30-lecia NSZZ „Solidarność” w UMCS rozpoczęły się już latem 2010 r. Ich koordynacja spoczywała w rękach Aleksandra Padewskiego, doświadczonego działacza Komisji Zakładowej „S”, a obecnie przewodniczącego zespołu organizacyjnego.

Fot. Ze zbiorów uniwersyteckiej „S”

Odznaczeni

Uroczystości jubileuszowe rozpoczęły się 14 grudnia o godz. 16.00 Mszą św. odprawioną przez duszpasterza UMCS ks. Pawła Bartoszewskiego w Kościele Garnizonowym. W obecności pocztu sztandarowego licznie zgromadzeni członkowie uniwersyteckiej „S” i zaproszeni goście dziękowali Panu Bogu za minione lata działalności Związku i modlili się w ważnych dla związkowców intencjach. Ks. Bartoszewski przypomniał w głoszonej homilii o etosie „Solidarności” i mówił o konieczności ciągłego odtwarzania go w zmieniających się warunkach, aby nie wygasł. Do uroczystego nastroju przyczyniła się także piękna oprawa muzyczna Mszy św.

Po wyjściu z kościoła, nie bacząc na mroźną pogodę, wszyscy pomaszzerowali za pocztem sztandarowym w kierunku pl. Marii Curie-Skłodowskiej. Tam, przy tablicy pamiątkowej „S” złożono kwiaty i zapalono znicze. Następnie pochód skierował się ku Chatce Żaka, gdzie odbyły się dalsze części uroczystości.

W hallu przed salą widowiskową członkowie „S” i zaproszeni goście

otrzymali okolicznościową publikację książkową poświęconą historii Związku w UMCS, jego władzom, członkom i działalności w ostatnich pięciu latach. Dla czynnych członków przygotowano pamiątkowe legitymacje „Solidarności”. Był też czas na przywitanie się i rozmowy z dawno niewidzianymi kolegami i koleżankami związkowymi.

O godzinie 18.00 w sali widowiskowej Chatki Żaka rozpoczęło się uroczyste zebranie, które otworzył dr Józef Kaczor, Przewodniczący Komisji Zakładowej „Solidarności” UMCS. Odśpiewano hymn państwowy, po czym chwilą ciszy uczczono wszystkich zmarłych członków, szczególnie tych, którzy odeszli w ostatnim pięcioleciu: w roku 2006 – Marka Jędrycha, Urszulę Gaszyńską, Zbigniewa Hołdę, Aleksandra Matysę, Leona Koja i Marka Pielacha; w roku 2007 – Hannę Golonkę i Stanisława Miączę; w roku 2008 – Kazimierę Osik i Stanisława Radzkiego, w roku 2009 – Jerzego Rzęda i Tadeusza Baszyńskiego, pierwszego demokratycznie wybranego rektora UMCS; w roku 2010 – Jana Rayssa oraz pamięć ofiar katastrofy smoleńskiej z 10

kwietnia 2010 r. Następnie dr J. Kaczor powitał wszystkich przybyłych i odczytał nadesłane z okazji jubileuszu listy i wiadomości gratulacyjne.

Spotkanie uświetnili swoją obecnością przedstawiciele władz UMCS z JM Prorektorem prof. dr. hab. Ryszardem Dębickim i byłym Rektorem, a równocześnie członkiem „Solidarności” prof. dr. hab. ►

Fot. Ze zbiorów uniwersyteckiej „S”

Pod tablicą pamiątkową

Fot. Ze zbiorów uniwersyteckiej „S”

Przybyli goście

Wiesławem A. Kamińskim na czele oraz Prezydent Miasta Lublina z lat 90. Leszek Bobrzyk. Wśród zaproszonych gości znaleźli się delegaci Zarządu Regionu Środkowowschodniego – Krzysztof Choina i Marek Wątorski, zespół prasowy Biuletynu Zarządu Regionu oraz przedstawiciele lubelskich uczelni: prof. dr hab. Alina Rynio i dr Tomasz Ożóg z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, dr inż. Marek Ścibisz i mgr Lech Szafranski z Uniwersytetu Przyrodniczego oraz dr inż. Stefan Laskowski i dr inż. Jacek Duda z Politechniki Lubelskiej. Puławski IUNiG reprezentował mgr Jacek Hołaj. Na uroczystość przybyli także przedstawiciele pozostałych związków zawodowych UMCS: dr Henryk Kowalski (ZNP) i mgr Elżbieta Chodzyńska („Solidarność 80”). Obecni byli również: pierwszy przewodniczący NSZZ „Solidarność” UMCS z roku 1980 – prof. dr hab. Jerzy Bartmiński, drugi przewodniczący – prof. dr hab. Stefan Symotiu, który przeprowadził Związek przez stan wojenny, oraz przewodnicząca w latach 1998–2002 prof. dr hab. Maria Woźniakiewicz-Dziadosz.

Ważnym punktem zebrania było odczytanie przez Przewodniczącego listy osób nominowanych (dotąd bez powodzenia) do odznaczenia państwowego – Złotego Krzyża Zasługi – w różnych okresach istnienia Związku: Józef Gierczak, Marek Budziński, Marek Jędrzych (pośmiertnie), Andrzej Trębaczowski, Ewa

Skrzetuska, Ewa Jakson, Adam Wąsik, Wiesław Grzegorzczak, Janusz Mazurek, Barbara Marczevska, Aleksander Padewski, Wacław Wasilewski, Józef Wawrzyczek, Henryka Kapiszewska, Irena Kuczyńska, Stanisława Borowska, Krystyna Cempel i Bronisława Okoń.

Następnie głos zabrał zastępca Przewodniczącego Zarządu Regionu Krzysztof Choina. W swoim wystąpieniu przypominał, że w 1980 roku strajki w Lublinie i Świdniku zapoczątkowały erę „Solidarności”, stały się swoistym bodźcem do wybuchu sierpniowych strajków na Wybrzeżu i zainicjowały falę przemian w całym kraju. Dlatego tak ważne jest podkreślanie znaczenia Lubelszczyzny, w tym oddziału na UMCS, w ogólnopolskich obchodach 30-lecia „Solidarności”.

Prezydium Zarządu Regionu Środkowowschodniego NSZZ „Solidarność” uhonorowało kilkanaście osób Statuą „Lubelskiego Lipca 1980” w hołdzie wdzięczności „za odważną postawę i poświęcenie w walce o wolną i demokratyczną Ojczyznę”. Z rąk Krzysztofa Choiny otrzymali ją: Jerzy Bartmiński, Marek Budziński, Krystyna Cempel, Józef Gierczak, Józef Kaczor, Janusz Matuszewicz, Jarosław Neczaj-Hrusewicz, Krystyna Stanikowska, Zdzisław Stępniewski, Wacław Wasilewski, Ewa Jakson i Kazimierz Parfianowicz.

Również decyzją Prezydium 22 osoby otrzymały medal *Bene Meritus*: Dobrosław Bagiński, Maria

Drażkiewicz, Józef Duda, Jerzy Jabłoński, Zbigniew Józwik, Teresa Liszcz, Dobiesław Nazimek, Wienczyśław Niemirowski, Grzegorz Nowak, Maria Nowak, Aleksander Padewski, Krzysztof Paprocki, Hubert Pietras, Jan Sarzyński, Ryszard Schoenborn, Ewa Skrzetuska, Marek Sowa, Marek Turczyński, Adam Wąsik, Maria Woźniakiewicz-Dziadosz, Wiesław Wójcik oraz Wanda Wójtowicz.

Po wręczeniu odznaczeń miały miejsce wystąpienia gratulacyjne zaproszonych gości. Następnie głos zabrała Magdalena Bielska, doktorantka UMCS, która zaprezentowała obszernie fragmenty przygotowywanej dysertacji pod tytułem „Solidarność UMCS 1980–1989”. Przewodniczący Józef Kaczor zrezygnował z wygłoszenia zaplanowanego referatu na temat działalności „S” UMCS w latach 1989–2006, aby nie opóźniać oczekiwanej części artystycznej.

Gwiazdą wieczoru był Jan Pietrzak – twórca Kabaretu pod Egidą. Z okazji 30-lecia „Solidarności” przygotował specjalny program artystyczny, na który złożyła się swoista lekcja historii Polski powojennej i patriotyzmu opowiedziana językiem dowcipu i ciętej satyry, przeplatana wykonaniem najbardziej znanych autorskich piosenek i ballad. Na zakończenie artysta wraz z publicznością odśpiewali pieśń „Żeby Polska była Polską”. Rzęsistym oklaskom długo nie było końca. Po koncercie Jan Pietrzak podpisywał swoją najnowszą książkę „Jak obaliłem komunę” oraz płytę CD „Nielegalne kwiaty”.

Ostatnim akcentem uroczystości jubileuszowych w Chatce Żaka były podziękowania przewodniczącego dla Jana Pietrzaka za uświetnienie wieczoru dla organizatorów spotkania, złożone na ręce Aleksandra Padewskiego, dla redakcji tomu jubileuszowego pod kierownictwem dr Marii Nowak oraz dla wszystkich przybyłych na uroczystość 30-lecia NSZZ „Solidarność” UMCS.

**Anna Trębska-Kerntopf
i Irmina Wawrzyczek**

„NIE PRAGNIJMY TAKIEJ POLSKI, KTÓRA BY NAS NIC NIE KOSZTOWAŁA”

PRZEMÓWIENIE DR. JÓZEFA KACZORA
– PRZEWODNICZĄCEGO KZ „S” UMCS

 Trzydziestoletnią historię NSZZ „Solidarność” Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej należy rozpocząć datą 2 października 1980 r., kiedy to Uczelniane Założycielskie Zebranie Delegatów w gmachu Humanistyki wybrało Uczelniany Komitet Założycielski NSZZ „Solidarność”. Narodziny struktury zakładowej „S” w UMCS miały miejsce 16 grudnia 1980 r. w Chatce Żaka, gdzie Zakładowe Zebranie Delegatów wybrało I Komisję Zakładową NSZZ „Solidarność” UMCS.

Początki „S” na UMCS 1980/81 i jej podziemna działalność aż do relegalizacji związku w 1989 r. zostały opisane w dwu wydawnictwach jubileuszowych na XX- i XXV-lecie NSZZ „S” a także w pracy magisterskiej i rozprawie doktorskiej.

Lata 1989–2005 to okres trudny dla NSZZ „S”. Niby wygraliśmy, odzyskaliśmy wolność ale... lata te, to burzliwy okres wydarzeń politycznych, które wstrząsały „Solidarnością”: „Okrągły stół”, wybory 4 czerwca 1989 (upadek komunizmu?), wybór Lecha Wałęsy na prezydenta RP, „wojna na górze”, powstawanie nowych partii politycznych, kolejni prezydenci, parlamenty, rządy. To także lata kolejnych pielgrzymek do Polski Ojca „Solidarności” Jana Pawła II i Jego odejście do Domu Ojca w kwietniu 2005.

Po 20 latach wydarzenia te różnie się jawią w skali ogólnopolskiej

a także w skali UMCS. NSZZ „S” UMCS dotrwała do 1989 r. w niezłym stanie. W końcowym okresie pKZ, w lutym 1989, 463 członków regularnie płacono składki! Relegalizacja „S” była okresem krótkiej euforii. Decyzją rektora Zdzisława Cackowskiego KZ odzyskała pomieszczenia związkowe. Pomieszczenia te udostępnił nam w 1980 r. rektor Wiesław Skrzydło z pełnym zrozumieniem dla powstającej „S”.

Rektorem zostaje wybrany Eugeniusz Gąsior. Komisja Zakładowa NSZZ „S” udziela pełnego poparcia nowo wybranemu rektorowi i jego ekipie, w której znaleźli się: Jerzy Bartmiński, Kazimierz Gobel, Jan Rayss – wszyscy członkowie NSZZ „S”.

Zaczynają się awanse członków „S” związane niekiedy z odejściem ze związku. Przewodniczący KZ „S” Ryszard Setnik wstępuje do Unii Demokratycznej, a w 1999 r. do SLD, Jan Wojcieszczuk zostaje wojewodą lubelskim (potem wysokim dowódcą straży granicznej), Adam Taracha szefem lubelskiego UOP, Andrzej Bączkowski ministrem pracy, a Lesław Paga szefem Giełdy Papierów Wartościowych. Marian Zdyb i Teresa Liszcz zostają później sędziami Trybunału Konstytucyjnego. Tylko Adam Taracha pozostaje do dziś członkiem „S” UMCS.

Radek Drwal zostaje mianowany delegatem na II Krajowy Zjazd Delegatów razem z Markiem Budzińskim i Janem Wojcieszczukiem. Zbigniew Hołda zaś członkiem Zarządu

Regionu. Jesteśmy cenieni jako organizatorzy i prelegenci pierwszych sympozjów związkowych (Zbigniew Hołda, Wiesław Grzegorzczuk, Wiesław Perdeus), ale w regionie rządzą robotnicy.

Rektor Eugeniusz Gąsior próbuje reformować uczelnię, korzystając z nowej ustawy o szkolnictwie wyższym. Na uwagi o braku dekomunizacji i lustracji Rektor odpowiada, że zmiany muszą być ewolucyjne. Niestety, tej ewolucji nie doczekaliśmy się! W 2005 r. nie tylko nie udało się przeprowadzić lustracji w środowisku akademickim, ale nawet powołać komisji historycznej na UMCS.

Jesienią 1991 zostaje wybrany przewodniczącym KZ NSZZ „S” UMCS. Jest nas wtedy ok. 1300 członków. Pojawiają się kłopoty, kiedy w UMCS dochodzi do zwolnień grupowych 1992/93. Jakoś dochodzimy do porozumienia z rektorem Gąsiorem. Następują przesunięcia osobowe, przedłużenia urlopów wychowawczych.

Wiosną 1993 to ponowny wybór profesora Eugeniusza Gąsiora na Rektora UMCS. Niestety, 14 lipca rektor elekt nagle umiera, nie dokończywszy swego programu odnowy UMCS, której z nadzieją oczekiwała społeczność akademicka i NSZZ „Solidarność”. To najtragiczniejsza i najpoważniejsza strata dla uniwersytetu w jego ponad 65-letniej historii.

Nowo wybrane władze z prof. Kazimierzem Goeblem jako rektorem, korzystając z § 89 statutu UMCS, przeprowadzają redukcję zatrudnienia w grupie adiunktów. KZ „S” stara się przeprowadzić zmianę treści statutu, jednak bezskutecznie. Pozostają rozmowy, negocjacje, komisje, ustępstwa z jednej i drugiej strony. Większość adiunktów pozostaje.

Mają miejsce pewne podwyżki płac, ale jest coraz mniej funduszy na naukę. Spada poziom życia ludzi pracy, galopuje bezrobocie i inflacja, następują nietrafione prywatyzacje i upadek wielu zakładów pracy (PGR).

W 1994 r. na uczelniach trwają referenda i gotowość strajkowa. „S” UMCS wysyła do marszałka sejmiku 1021 indywidualnych listów protestacyjnych przeciwko brakom funduszy na naukę.

1995 rok to czas otwarcia się „S” UMCS na działania zewnętrzne: powstaje klub „S” przy Komisji Zakładowej, Marek Jędrzych zostaje członkiem Zarządu Regionu, Emil Chibowski członkiem Rady KSN, Józef Kaczor członkiem Komisji Krajowej. NSZZ „S” walczy o powszechne uwłaszczenie (referendum) i kształt konstytucji (własny projekt). Z inicjatywy „Solidarności” Senat UMCS podejmuje uchwałę o udziale honorarium z tytułu praw autorskich w wynagrodzeniu pracownika. W Dąbrowicy (1997) organizujemy w ramach KPLON Walne Zebranie Delegatów. Przyjeżdżają ministrowie, rektorzy i delegaci „S” uczelni z całej Polski.

Druga połowa lat 90. była pięknym okresem licznych wyjazdów turystyczno-pielgrzymkowych organizowanych przez KZ „S” UMCS (Rzym, Lourdes, Licheń, Krosno, Sandomierz). Jesienią 1996 rusza ogólnopolska pielgrzymka NSZZ „Solidarność” do Watykanu z dużą grupą „S” UMCS. Inspiratorką wielu pielgrzymek była śp. Teresa Radkowiak, nasza nieodżałowana księgowa.

1999 rok. W III tysiąclecie UMCS wchodzi pod kierownictwem rektora Mariana Harsimiuka, a „Solidarność” UMCS pod przewodnictwem prof. Marii Woźniakiewicz-Dziadosz.

2000 rok, rok XX-lecia „S” jest okazją do zorganizowania wspólnie z „S” FSC i KPLON sympozjum „Na początku był lipiec”. Wydano okolicznościowe opracowania i wmurowano tablicę na ścianie gmachu Humanistyki upamiętniającą początki NSZZ „S” na UMCS.

Wiosną 2001 KPLON przekształca się w Regionalną Sek-

cję Nauki Regionu Środkowowschodniego. Należą do niej członkowie „S” wszystkich wyższych uczelni w Lublinie (UMCS, KUL, AR, AM, PL).

Na wniosek Akcji Wyborczej Solidarność Sejm nowelizuje ustawę o szkolnictwie wyższym, zapewniając trójetapową poprawę wynagrodzeń pracownikom uczelni. Niestety, sytuacja finansowa UMCS jest coraz gorsza.

2002 rok jest rokiem wyborów w związku. Nowym przewodniczącym Zarządu Regionu zostaje Marian Król. ZZD wybiera Józefa Kaczora na przewodniczącego KZ „S” UMCS.

2003 rok. Krajowa Sekcja Nauki ponawia próby uporządkowania spraw pracowniczych, proponując ponadzakładowy układ zbiorowy państwowych uczelni wyższych. Niestety, kolejne ministerstwa nie podejmują w tej sprawie żadnych kroków.

Władze UMCS przeprowadzają redukcję zatrudnienia w grupie pracowników technicznych.

Za cenę odstąpienia władz uczelni od zwolnień grupowych KZ „S” godzi się na przeznaczenie 20 % dotacji MENiS na zmniejszenie deficytu w funduszu płac.

Przy Zarządzie Regionu powstaje komisja historyczna (Piotr Gach, Zygmunt Łupina, Marcin Dąbrowski i Józef Kaczor). Owocem jej pracy jest wydana w 2006 r. książka „Stąd ruszyła lawina.”

Rok 2004. Wobec dramatycznej sytuacji finansowej Senat UMCS zwiększa do maksimum wymiar pensum i zwiększa liczebność grup studenckich w celu zmniejszenia godzin nadliczbowych.

Rok 2005. 2 kwietnia umiera Ojciec Święty Jan Paweł II. Wielka żałoba Polski, a w szczególności NSZZ „Solidarność”, której był inspiratorem i Ojcem. Kończy się pewna epoka, ale jej duch pozostaje.

Kwiecień 2005 to wybór prof. Wiesława A. Kamińskiego na Rektora UMCS. Nadzieja na nową jakość relacji władz uczelni ze związkami

zawodowymi, nadzieja na poprawę finansów UMCS. Wątpliwości i głosy sprzeciwu budzi projekt decentralizacji gospodarki finansowej uczelni.

Obchody 25-lecia „S” w Gdańsku gromadzą tysiące ludzi z kraju i zagranicy. W uroczystym zjeździe biorą udział: rektor Wiesław A. Kamiński (uczestnik I zjazdu w 1980 r.) i Józef Kaczor. W rocznicę I Walnego Zebrania Delegatów KZ NSZZ „S” organizuje uroczyste obchody 25-lecia związku w UMCS, funduje i poświęca sztandar. 20 grudnia 2005 na okolicznościowym zebraniu w Chatce Żaka wręczane są dyplomy i odznaczenia, a w kuluarach otwarta pamiątkowa wystawa.

2005 rok zamykamy starymi problemami, ale z nadzieją że z rektorem Wiesławem Kamińskim jakoś będziemy je rozwiązywać, aby być wiernymi przykazaniu Ojca Św. JP II: *Nie pragnijcie takiej Polski, która by was nic nie kosztowała.*

Działalność związku w ostatnim pięcioleciu (2005–2010) omawia publikacja „XXX lat «Solidarności» UMCS” wydana w grudniu 2010. Tego okresu nie da się opisać dziś bez emocji; trzeba będzie pewnej perspektywy czasowej, aby odpowiedzieć na dramatyczne pytania o dzień dzisiejszy NSZZ „Solidarność” UMCS. O naszych problemach i relacjach z władzami uczelni informujemy w stanowiskach, komunikatach, listach mailowych i na stronie internetowej „S” UMCS. Mimo trudnej sytuacji Komisja Zakładowa stara się rozwiązywać problemy pracownicze. Niestety, zakres naszych możliwości działania ciągle się zmniejsza z powodu nowych niekorzystnych regulacji prawnych, ich interpretacji, a także nie zawsze przyjaznych działań władz ministerialnych i uczelnianych.

Nigdy praca przeciwko człowiekowi, ale zawsze praca w służbie człowiekowi. To przesłanie papieskie z *Laborem Exercens* będzie nam przyświecać tak, jak 30 lat temu.

O PROZIE POETÓW AWANGAR- DZISTÓW

Któż mający młodość w sercu („Młodości, śpij!”) nie lubi czasem inaczej, niekiedy nawet całkiem na opak, może szokująco, może nawet nieco perwersyjnie? Uwielbiał to szalejący w Polsce awangardziści lat międzywojennych: Jalu Kurek, Aleksander Wat, Jan Brzękowski, Adam Ważyk, Anatol Stern, Brunon Jasiński czy Tadeusz Peiper. Rewolucjoniści poetycy prowadzili również w jakiś sposób łączną kampanię w celu wykreowania

wzorca powieści eksperymentalnej, zajmując się – każdy po swojemu, ale w podobnie eksperymentujących grupkach – „Bankructwem Profesora Muellera”, „Nogami Izoldy Morgan”, „Grypą szalejącą w Naprawie”, „Namiętym pielgrzymem”, „Bezrobotnym Lucyferem”, „24 kochankami Perdity Loost”. Praktykę prozatorską wyprowadzali z – przyjętej przez każdego na swój sposób – takiej czy innej teorii manifestu i programu wielkiej międzywojennej rewolucji poetyckiej, w jakiej namiętnie się pławili.

Ostatnia publikacja Aleksandra Wójtowicza „Cogito i «sejsmograf podświadomości»”. Proza Pierwszej Awangardy” uwypukla niezwykle podobieństwa kształtów nowatorskich poszukiwań prozatorskich polskiej awangardy palącej wówczas Paryż.

„Nasi pisarze – pisze we wstępie do swej publikacji jej Autor – nawiązywali raczej do doświadczeń

surrealizmu (Brzękowski), futuryzmu i Nowej Rzeczywistości (Jalu Kurek) oraz dadaizmu (Wat). [...] Rosnący krytycyzm wobec społeczności zaowocował wykrystalizowaniem się nurtu zaangażowanego na przełomie lat 20. i 30. [...] Wspólne [...] było przekonanie o kryzysie koncepcji podmiotu oraz dotychczasowych form reprezentacji. Wychodząc z podobnych założeń, Tadeusz Peiper próbował zrealizować projekt «wynałazczego opowiadania» podporządkowanego introspekcji psychologicznej. Adam Ważyk posługiwał się techniką multiplikacji punktów widzenia,

zaś Brzękowski eksperymentował z formą kolażową”.

A jednak powieści Kurka, Brzękowskiego, Ważyka, Sterna, Jasińskiego czy Peipera – traktowane prawie zawsze jako przypadki indywidualne, poza tym nieco marginalizowane, a nawet lekceważone – mogą być od teraz

traktowane łącznie jako utwory realizujące założenia estetyki awangardowej. Wójtowiczowi udało się pokazać, jak wskazuje pani profesor Seweryna Wysłouch, recenzent wydawniczy tomu, że proza awangardzistów stanowi „wyrazisty epizod w historii polskiej powieści. [...] Wójtowicz potrafił dla omawianych utworów znaleźć klucz interpretacyjny – pod jego piórem stare i lekceważone teksty nagle nabierają życia”.

Należy też wskazać świetną, bo bardzo prostą strukturę tej książki, uzupełnienie treści głównej Bibliografią (nieobfitą, niestety) oraz bardzo przydatnymi wskazówkami bibliograficznymi dotyczącymi recenzji i opracowań, poza tym staranność opracowania redakcyjnego, a także trafny projekt graficzny okładki. Warto zaprzyjaźnić się z tą książką Aleksandra Wójtowicza.

Lech Maliszewski

TO ZAWSZE ZOSTANIE DLA POTOMNOŚCI

Dr Tomasz Czarnota z Instytutu Historii opublikował monografię „To zawsze zostanie dla potomności. Archiwalia w kręgu myśli i prac Jerzego Giedroycia”. Książka jest pierwszą próbą zo-

brazowania archiwalnej pasji redaktora „Kultury” pasji, która miała dwa wymiary – teoretyczny, na który składały się jego różne koncepcje, przemyślenia, opinie etc., oraz praktyczny, który w dużej mierze sprowadzał się do wprowadzania uprzednio przyjętych założeń w życie. J. Giedroyc koncentrował swoją uwagę na własnym archiwum. Dlatego gros książki dotyczy działań z nim związanych, takich jak gromadzenie, przechowywanie, porządkowanie i udostępnianie. Z tym też wiąże się też zagadnienie funkcjonowania kancelarii Instytutu Literackiego, której „produkcja” w głównej mierze konstituuje zasób owego archiwum. W książce tej ujęto ponadto problematykę cudzych archiwaliów, które z wielu powodów, tj. świadoma potrzeba zabezpieczenia ich przed zniszczeniem, nadanie im uporządkowanej postaci, wprowadzenie do obiegu naukowego, sprowadzenie do kraju, by wymienić tylko niektóre z nich, zajmowały uwagę i aktywizowały Jerzego Giedroycia. Książka ta nie rości sobie pretensji do pełnego naukowego opisu zasobu składnicy redakcji i oficyny z Maisons-Laffitte, nad którym już od kilku lat pracują specjaliści delegowani przez Naczelną Dyрекcję Archiwów Państwowych i Bibliotekę Narodową w Warszawie. Celem jej, oprócz tego, o czym wspomniano na początku, jest raczej ukazanie mechanizmów powstawania i funkcjonowania do roku 2000 emigracyjnego archiwum polskiego rozślawionego wpisaniem na listę obiektów światowego dziedzictwa kulturalnego UNESCO. Autor – uczestnik prac archiwalnych w archiwum Instytutu Literackiego – jest adiunktem w Zakładzie Archiwistyki Instytutu Historii UMCS.

(hum.)

DOROŚLI REKLAMUJĄ, DZIECI KUPUJĄ KINDERMARKETING I PSYCHOLOGIA

Reklama i marketing kierowane do dzieci wywołują dużo emocji i szczególnie dużo kontrowersji. W związku z dużym zainteresowaniem społecznym, wielu autorów podejmuje

tę tematykę w krótszych i dłuższych opracowaniach. Można w nich zauważyć generalną tendencję do obwiniania kindermarketingu za kształtowanie materialistycznej postawy najmłodszych, lecz brakuje opracowań, które mogłyby być wykorzystane do prowadzenia działań z zakresu edukacji konsumenckiej. Książka „Dorośli reklamują, dzieci kupują. Analiza kindermarketingu z perspektywy psychologicznej” nie tylko opisuje wpływ działań marketingowych na dzieci i młodzież (zarówno efekty negatywne, jak i pozytywne) w odwołaniu do rzetelnych badań i wiedzy naukowej. Przedstawia szerszy kontekst społeczny, w jakim owo oddziaływanie zachodzi, ogólne reguły rozwoju dziecka, czynniki wpływające na socjalizację konsumencką. I – co najważniejsze z punktu widzenia edukacji konsumenckiej – zawiera praktyczne wskazówki dotyczące możliwości podejmowania działań interwencyjnych w przypadku działań nieetycznych lub naruszających zapisy prawne.

Książka spotkała się z pozytywnym przyjęciem Recenzentów, dr hab. prof. UW Dominiki Maison oraz dr hab. prof. UMK Tomasza Szlendaka. Za szczególnie cenny uznali fakt, że może służyć rodzicom lub nauczycielom jako poradnik, jak przygotować dzieci do życia w społeczeństwie konsumpcyjnym. Jest to o tyle istotne, że wprowadzić dzieci chcą kupować rzeczy widziane w reklamach, ale reklamy tworzą dla nich dorośli. I także dorośli muszą sprostać roli przewodnika po świecie konsumpcji.

Renata Maksymiuk

LITERACKA PACZKA

Fot. Z archiwum prelegentów

Trzecie już spotkanie z cyklu „Uniwersyteckie spotkania z literaturą” odbyło się 10 grudnia w radomskim kolegium. Marcin Kępa i Mateusz Kamieński opowiedzieli o książce „Paczka Radomskich”.

Uczestnicy spotkania

Jej współautorem jest Marcin Kępa, absolwent filologii polskiej, który obecnie pracuje jako animator kultury, dziennikarz i publicysta; zaś ilustratorem Mateusz Kamieński, absolwent Wydziału Grafiki ASP w Krakowie, inicjator różnych projektów artystycznych na terenie naszego miasta. Zabrakło niestety drugiego z autorów prozy Ziemowita Szczerka. Gospodarzem spotkania był jeden z naszych wykładowców, Adrian Szary. Spotkanie odbyło się pod hasłem „Radom nie jest tym, czym się wydaje”. „Paczka Radomskich” to zbiór opowiadań o Radomiu i miejscach z nim związanych.

– Książka narodziła się właściwie przez przypadek. Przez pewien czas razem z Ziemowitem pisywaliśmy różne teksty. Wymienialiśmy się nimi. Potem okazało się, że liczba tekstów zaczęła wzrastać, a wiele z nich dotyczyło Radomia. I zadaliśmy sobie pytanie: Czemu nie zamknąć by tego w jakimś jednym zbiorze opowiadań? Mimo że publikuje się wiele tekstów kulturalnych o Radomiu, to tak naprawdę od ponad stu lat to miasto nie miało czegoś takiego jak portret literacki – odpowiadał o projekcie Marcin Kępa.

Ozdobą książki są oryginalne grafiki Mateusza Kamieńskiego. Ich tworzenie trwało około dwóch lat, jednak warto było czekać. Wszystkich obecnych zaniepokoił także tytuł książki wymyślony przez Ziemowita Szczerkę, który można interpretować na różne sposoby. Paczka radomskich jako paczka papierosów o nazwie „Radomskie” – kiedyś wręcz symbolu tego miasta jako dużego ośrodka przemysłowego. Paczka radomskich jako paczka radomskich przyjaciół, znających się od lat. A także paczka radomskich jako paczka, pakiet, zbiór opowiadań o Radomiu. Autorem szczególnie zależało na tym, aby gdzieś w tytule pojawił się Radom. W czasie spotkania mieliśmy także okazję posłuchać dwóch wybranych przez autora opowiadań: „Rubinowy Tatuaz” oraz „Witraże na Bożniczej”. Ci, których lektura wciągnęła, po spotkaniu mieli okazję nabyć książkę z dedykacją i autografem. Nasi goście przekonywali, że Radom to ciekawe miasto, mające swoją specyficzną historię, ale także przede wszystkim miasto, w którym można żyć i realizować swoje pasje. Ze spotkania wyszliśmy z przekonaniem, że Radom może być naszym miejscem na Ziemi.

**Katarzyna Banasik
Magdalena Kapturska**

Podczas trzynastej międzynarodowej konferencji „Wpływ jakości i etyki na efektywność organizacji uczącej się. Quality and Ethics 2010” w Kazimierzu Dolnym, zorganizowanej przez Katedrę Zarządzania Jakością i Wiedzą oraz Studenckie Koło Zarządzania Jakością i Wiedzą UMCS, odbyły się warsztaty przygotowane przez dwóch magistrów, byłych studentów Wydziału Ekonomicznego: Andrzeja Bzdyrę i Bartłomieja Suchodolskiego. Nad merytorycznym oraz naukowym nadzorem konferencji oraz warsztatów czuwała jak co roku prof. dr hab. Elżbieta Skrzypek, kierownik Katedry Zarządzania Jakością i Wiedzą UMCS.

Fot. T. Skrzypek

Grupa studentów ze Studenckiego Koła Zarządzania Jakością i Wiedzą UMCS wraz z Opiekunem Naukowym Koła – Panią Prof. Elżbietą Skrzypek oraz Jego Eminencją ks. Kardynałem Józefem Glempem Prymasem Polski podczas XIII Międzynarodowej Konferencji „QUALITY & ETHICS 2010”

WARSZTATY QUALITY & ETHICS 2010

Trzy dni w Kazimierzu poczynawszy od 26 do 28 listopada 2010 okazały się wielkim sukcesem dla wszystkich jej uczestników.

Zadaniem, z jakim przyszło się zmierzyć studentom podczas warsztatów, było stworzenie kodeksu etycznego w dwóch zespołach. Pierwszy, który reprezentowali studenci studiów uzupełniających w składzie: Ewelina Charysz, Agnieszka Paszkowska, Aleksandra Marciniak, Paula Sagan oraz Bruno Schivinski, opracował kodeks dla przedsiębiorstwa z branży spożywczej. Drugi zespół zaś skupił się na przedsiębiorstwie transportu osobowego, a tworzyli go studenci studiów licencjackich: Aleksandra Abramek, Beata Jaroszyńska, Joanna Lenio, Marta Miłulska oraz Agnieszka Schab.

Rezultaty prac zostały zaprezentowane podczas niedzielnej sesji plenarnej, która zamykała konferencję. W ocenie naszych prac najważniejsze były: ogólne wrażenie, pomysłowość wykonania polecenia, jakość prezentacji, forma prezentacji oraz czas prezentacji.

Jury pod przewodnictwem prof. dr. hab. Stanisława Tkaczuka miało trudne zadanie. Stwierdziło bowiem, że każda z prezentacji miała odmienne podejście do problemu. W pierwszej z nich, prezentującej „Kodeks Etyczny w restauracji w stylu włoskim” jury pochwaliło dobre podejście merytoryczne. W drugiej skupiającej się na kodeksie w firmie taksówkarskiej wyróżniono pomysłowość i ciekawą formę. Ostatecznie zwyciężyła grupa reprezentantów studiów licencjackich. Stworzyła ona kodeks etyczny dla taksówek prowadzonych przez kobiety i zaprezentowała go w formie piosenki. Wszyscy uczestnicy warsztatów zostali wynagrodzeni książkami. Niespodziewanie padło również dodatkowe wyróżnienie – możliwość darmowego uczestnictwa w „Konferencji Kaizen Culture May 2011 w Rzeszowie” ufundowanej przez dr. Grzegorza Wróbla z Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie. Zdobył go nasz kolega z zespołu Bruno Schivinski – pasjonat branży marketingowej.

Udział w warsztatach stanowił doskonałą okazję do zagłębienia się w problemy etyczne poszczególnych przedsiębiorstw. Ponadto był szansą doskonalenia umiejętności w pracy zespołowej oraz pokonywania lęku przed wystąpieniami publicznymi.

W imieniu wszystkich studentów pragniemy podziękować naszym niedzielnym słuchaczom za podjęcie żywej dyskusji i udzielenie cennych wskazówek. Jesteśmy szczególnie wdzięczni opiekunom Studenckiego Koła Zarządzania Jakością i Wiedzą – prof. dr. hab. Elżbiecie Skrzypek za zorganizowanie konferencji w przyprószonym śniegiem Kazimierzu Dolnym. Serdecznie dziękujemy za wytrwałość i zaangażowanie, bez których nie mielibyśmy okazji uczestniczyć w tej konferencji. Dziękujemy również prowadzącym warsztaty za ciekawe zadania oraz pomoc w ich realizacji. Uczestnikom gratulujemy pomysłowości i życzymy dalszych sukcesów.

**Ewelina Charysz,
Paula Sagan**

STUDENCI UMCS NAJLEPSI W FUTSALU I SZACHACH

Studenci AZS UMCS Lublin zwyciężyli w rozgrywkach w ramach Akademickich Mistrzostw Województwa Lubelskiego 2010/2011 w futsalu mężczyzn. Zwycięstwo odnieśli również szachiści.

Podopieczni trenera Tomasza Bieleckiego po blisko miesięcznych zmaganiach pokonali wszystkie drużyny z naszego województwa. W finale imprezy zespół zmierzył się z AZS Uniwersytetu Medycznego. Mecz był bardzo interesującym widowiskiem i dostarczył licznej publiczności wielu emocji. Po regulaminowym czasie gry i wyniku remisowym 3:3 sędziowie zarządzili dogrywkę. Zespół AZS UMCS Lublin wygrał 7:3 i został Mistrzem Województwa Lubelskiego 2010/2011.

Ekipa AZS UMCS Lublin wywalczyła tym samym prawo startu w półfinale Akademickich Mistrzostw Polski. Nasz zespół wystąpił w składzie: Marcin Zapał, Krzysztof Buczyński, Mateusz Chmielnicki, Wojciech Boniaszczuk, Łukasz Oźga, Karol Kurzpa, Rafał Krupski, Jarosław Walęciuk, Dominik Zuba, Wojciech Myć, Łukasz Jankowski, Sebastian Klajda.

Nasi zawodnicy wzięli również udział w Akademickich Mistrzostwach Województwa Lubelskiego w szachach. 4 grudnia zostali bezapelacyjnymi zwycięzcami w klasyfikacji drużynowej. Podium wywalczył zespół AZS UMCS pod wodzą trenera Janusza Taczalskiego. Nasz zespół zgromadził 93 punkty i wyprzedził AZS KUL z Lublina z 79 punktami oraz AZS KUL z Tomaszowa Lubelskiego z 59 punktami. Na sukces AZS UMCS w Lublinie zapracowali: Marcin Warowny, Dominik Poliszuk, Łukasz Wiaderny, Aneta Wróbel, Ireneusz Chabrzyk, Maciej Parol.

UDANE STARTY TENISISTÓW STOŁOWYCH

5 grudnia odbyły się Akademickie Mistrzostwa Województwa Lubelskiego 2010/2011 w tenisie stołowym. W zawodach na hali Akademickiego Ośrodka Sportu wzięło udział dziecię uczelni województwa lubelskiego. Tenisiści AZS UMCS z Lublina zajęli drugie miejsce w klasyfikacji drużynowej wśród mężczyzn i trzecie miejsce wśród kobiet. Klasyfikacja została sporządzona po turnieju indywidualnym.

Zawodnicy reprezentujący naszą Uczelnię to: Ilona Lewandowska, Aleksandra Stępnia, Anna Suchora, Paulina Tarasek, Wojciech Pawełczyk, Przemysław Śliwiński, Filip Grajewski, Michał Bigaj, Piotr Borowski. Trenerem naszych tenisistów jest Zbigniew Szala.

Bartosz Kędracki

Fot. Z archiwum uczestników

Korowaj

PIECZEMY KOROWAJA

11 grudnia salę „Akwarium” w Chatce Żaka dzięki członkom Studenckiego Naukowego Koła Etnolingwistów wypełnił zapach pieczonego ciasta. W ramach projektu „Pieczywo obrzędowe na Lubelszczyźnie” członkowie koła zorganizowali warsztaty pieczenia korowaja.

Historię ciasta przedstawiła dr Joanna Szadura, opiekun Studenckiego Koła Etnolingwistów, a warsztaty korowajowe poprowadziła pani Maria Szyszko, która przyjechała na zaproszenie członków koła.

Korowaj jest obrzędowym ciastem ze wschodnich rejonów Polski, a także chlebem weselnym.

Mówi się, że mogą go robić tylko kobiety, ale etnolingwistyczne wy-

Fot. Z archiwum uczestników

Dr Joanna Szadura i Maria Szyszko

piekanie weselnego chleba tak się spodobało, że wzięli w nim udział też mężczyźni. Jeśli korowaj pięknie, wierzy się, że małżeństwo będzie nieudane. Nasz korowaj na szczęście nie pękł.

Na olbrzymiej, drewnianej stolnicy wszyscy uczestnicy warsztatów pod czujnym okiem pani Szyszko lepili z ciasta korowajczyki – ozdoby, które miały przystroić wierzch ciasta. Wśród nich znalazły się słońce i księżyc, symbolizujące kosmos, ptaszki – rodzinę, kłosy zbóż – urodzaj. Ulepione przez chętnych symboliczne figurki ptaszków, kwiatków i kłosów wypełniły kilka blach. Nie wszystkie ozdoby zmieściły się na wierzchu ciasta, więc każdy mógł zabrać swoje dzieło do domu. Warsztaty cieszyły się dużym zainteresowaniem.

Fot. Z archiwum uczestników

Maria Szyszko i uczestnicy

Olga Tarasiuk

STUDENCKA WSPÓŁPRACA Z TELEWIZJĄ

3 grudnia członkowie Koła Dziennikarzy Studentów z Kolegium Licencjackiego UMCS w Białej Podlaskiej uczestniczyli w spotkaniu organizacyjnym dotyczącym przyszłej współpracy z telewizją internetową w Białej Podlaskiej.

Interwizja to serwis internetowy przeznaczony dla młodych i aktywnych ludzi. Jego celem jest promocja młodzieży z Polski Wschodniej i wspieranie przejawów ich aktywności.

Piątkowe spotkanie miało na celu opracowanie planu działania i określenie warunków współpracy. Interwizja wyszła z propozycją odbywania przez członków Koła praktyk specjalizacyjnych. Działania Koła

Dziennikarzy w ostatnich miesiącach przyniosły rozgłos studentom KL UMCS w Białej Podlaskiej. Od niedawna członkowie Koła współpracują także z Galerią Ulica Krzywa, gdzie zdobywają doświadczenie w pracy redaktorów. Prezes zarządu Interwizji Tadeusz Kucharuk zauważył prężne poczynania młodzieży i postanowił dać im szansę rozwoju w środowisku medialnym. Współpraca głównie będzie się opierać na zbieraniu materiałów w postaci surowych nagrań, prowadzeniu przeglądów prasowych bądź sondaży. Zgromadzony materiał będzie trafiał do redakcji, po czym zostanie obrobiony i umieszczony na stronie www.interwizja.edu.pl

Joanna Aleksandrak

DZIEŃ STUDENTA BUŁGARSKIEGO

9 grudnia Koło Naukowe Studentów Bułgarystów świętowało Dzień Studenta Bułgarskiego. Połączono je z otrzęsinami studentów pierwszego roku. W spotkaniu uczestniczyli wykładowcy Instytutu Filologii Słowiańskiej: prof. dr. hab. Feliks Czyżewski, prof. dr. hab. Petar Sotirov, dr hab. Mariola Mostowska, dr Albena Vacheva, dr Agnieszka Dudek-Szumigaj, dr Piotr Złotowski.

Spotkanie prowadziły studentki pierwszego i drugiego roku slawistyki: Karolina Radzikowska i Ewelina Fałęta. Po części wstępnej odczytano teksty biorące udział w ogłoszonym 26 listopada konkursie „Bułgaria widziana oczami polskiego studenta”. Osiem utworów oceniało jury w składzie: przewodniczący – prof. dr Petar Sotirov oraz członkowie: dr Albena Vacheva, dr Agata Mokrzycka. Podczas spotkania odbyło się też głosowanie na nagrodę

publiczności. Wybór był bardzo trudny. Przyznano dwa pierwsze miejsca: Joannie Sołtan i Karolinie Radzikowskiej, drugie miejsce – Mateuszowi Mice, trzecie – Gabrieli Smulskiej z Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz nagrodę publiczności – Joannie Sołtan.

Dzięki studentkom II i III roku mieliśmy okazję oglądać piękno Bułgarii na fotografiach. Prezentację o letnim obozie w miejscowości Obzor przygotowała Ewelina Walencik. Druga prezentacja przygotowana przez Katarzynę Wilińską opowiadała o wyjeździe na semestralne studia do Wielkiego Tyrnowa w ramach programu Erasmus.

Podczas spotkania prof. dr. hab. Feliks Czyżewski wspominał o początkach slawistyki i dalszych planach Instytutu Filologii Słowiańskiej. Spotkanie zakończyło się wspólnym śpiewaniem bułgarskich piosenek.

dr hab. M. Mostowska

PROJEKT „BOMBKA 2010”

W grudniu członkowie Koła Naukowego Twórczych Pedagogów Resocjalizujących po raz kolejny zrealizowali projekt „Bombka”, który przez pracę z więźniami i przy wykorzystaniu arteterapii służy nie tylko osadzonemu, ale także wielu osobom postronnym potrzebującym pomocy i wsparcia. Do tej pory projekt realizowany był w Areszcie Śledczym w Lublinie. W tej edycji udało się nam zawitać do Zakładu Karnego w Białej Podlaskiej, Zakładu Karnego w Opolu Lubelskim i Aresztu Śledczego w Lublinie.

Nasze zajęcia w zakładach karnych polegały na przygotowaniu świątecznych akcesoriów – bombek, kartek, stroików, pojemniczków itp. metodą decoupage oraz przy użyciu tasemek i innych materiałów ozdobnych. Wszystkie materiały zakupiliśmy dzięki wsparciu finansowemu Dziekana Wydziału Pedagogiki i Psychologii UMCS, prof. Ryszarda Bery, a także Aresztu Śledczego w Lublinie i Zakładu Karnego w Białej Podlaskiej.

Więźniowie z chęcią i zainteresowaniem starannie wykonywali świąteczne ozdoby. Mając świadomość szczytnego celu, jakim jest pomoc dzieciom chorym na nowotwór, włożyli w swoją pracę dużo wysiłku. Warsztaty trwające kilka dni zakończyły się dużym sukcesem. Świadectwem tego jest kilkadziesiąt przepięknych, choinkowych bombek, kartek i stroików.

Cale rękodzieło artystyczne wykonane przez więźniów z małą pomocą studentek UMCS zostało sprzedane na kiermaszu, który odbył się tuż przed Świętami Bożego Narodzenia na Wydziale Pedagogiki i Psychologii UMCS. Część dochodu ze sprzedaży przekazałyśmy Świdnickiej Fundacji „1000 Łabędzi”, która wspiera dzieci w ich walce z chorobą nowotworową. Za resztę pieniędzy zostaną skompletowane paczki dla dzieci osadzonych, biorących udział w projekcie „Bombka 2010” i przekazane w najbliższym czasie.

Magdalena Monist-Czerwińska

MOC POMOCY POWODZIANOM

18 listopada w Instytucie Psychologii odbyła się konferencja naukowa „Moc pomocy”. Organizatorami konferencji byli członkowie Studenckiego Koła Naukowego „Adesse”.

Symposium miało na celu przedstawienie różnych form pomocy profesjonalnej i nieprofesjonalnej ze szczególnym uwzględnieniem pracy wolontariackiej. Wolontariat obejmował wsparcie osobom poszkodowanym w klęsce powodzi na lubelskim powieście.

Wykład otwierający spotkanie wygłosił dr Robert Porzak. Jego wystąpienie „Adesse – interwencja w praktyce pomocy” dotyczyło wątpliwości stojących przed psychologami-pomagaczami. Najciekawszą konkluzją wystąpienia była ta, mówiąca, że już sama obecność, bycie z kimś, kto potrzebuje wsparcia, jest formą pomocy.

Po krótkiej przerwie spotkaliśmy się z dr Elżbietą Trubiłowicz, jedną z osób, które zapoczątkowały działania pomocowe w gminie Wilków. Dr Trubiłowicz w swojej prelekcji „Wsparcie psychologiczne dla ofiar klęski żywiołowej, czyli psycholog – człowiek od mokrej (także) roboty” opowiadała o formach pomocy, które mogą być świadczone przez psychologa ofiarom klęski żywiołowej.

W tematykę pracy wolontariuszy krótko wprowadził słuchacz mgr Grzegorz Kata. Z wystąpienia „Moc pomocy wolontariatu” mogliśmy dowiedzieć się m.in., jakie są motywacje osób podejmujących się pracy wolontariackiej.

Prelekcja Tomasza Danielewczaka i Małgorzaty Kwiecień „Fenomen pomocy na terenach dotkniętych powodzią” skupiła się głównie na wsparciu, jakiego udzielano samym wolontariuszom pracującym na zalanych terenach.

Agnieszka Biała i Iwona Wasek w wystąpieniu „Przedszkole na zielonej wyspie” opowiedziały o akcji „Zielone Przedszkole”. Mogliśmy usłyszeć o formach pracy i zabawy z dziećmi z terenów powodziowych.

Ostatnią prelekcją w tej części konferencji było wystąpienie dr Beaty Tęczy „Jak efektywnie pomagać osobom doświadczonym powodzią?”. Dotyczyło ono specyfiki pomocy terapeutycznej udzielanej osobom poszkodowanym w klęsce powodzi.

Drugi blok konferencji dotyczył przedstawienia różnych podejść w psychoterapii. Zaproszeni zostali reprezentanci szkół: psychodynamicznej, systemowej, poznawczo-behawioralnej oraz arteterapii, aby opowiedzieć o specyfice swojej pracy w danym ujęciu terapeutycznym, z punktu widzenia doświadczonego praktyka.

Na początek mgr Magdalena Piotrkowska w wystąpieniu „Praca terapeutyczna z młodzieżą” poruszyła temat procesów ujawniających się w przebiegu terapii, przedstawiła jej cele i zasady, a także pokazała, że z pracą z adolescentami wią-

żą się zarówno liczne frustracje, jak i satysfakcja.

Następnie dr Beata Tęcza przedstawiła wystąpienie „Formy arteterapii i zasadność jej stosowania”. Skupiła się na przedstawieniu muzykoterapii i związanej z nią choreoterapii, a także arteterapii w jej wąskim rozumieniu, czyli terapii przez ekspresję plastyczną.

Autorką trzeciego wystąpienia, „Paradoks pomocy”, była mgr Ewa Gruszecka. Wiele rodzin przychodzi na terapię, wskazując jednego członka rodziny jako odpowiedzialnego za zaistniały problem, z którym się zgłaszają. W terapii należy zająć się jednak zmianą systemu rodziny jako całości, bo inaczej zmiana nie będzie trwała.

Na koniec tego bloku mgr Dorota Pyrgies z referatem „Moc pomocy w psychoterapii poznawczo-behawioralnej” opowiedziała o jasnych i powtarzalnych technikach stosowanych w terapii, dzięki którym zarówno pacjent, jak i klient mają poczucie kontroli nad sytuacją tu i teraz, a tym samym nadzieję na satysfakcjonujące efekty terapii.

Po wszystkich wystąpieniach zaczęła się ożywiona dyskusja, która zakończyła się gromkimi brawami dla prelegentek. Symposium cieszyło się dużym zainteresowaniem studentów.

Katarzyna Popko
Joanna Rodak

TEKST – GATUNEK – DYSKURS

STUDENCKA SESJA NAUKOWA W INSTYTUCIE FILOLOGII POLSKIEJ

Ambitne referaty, jeszcze ambitniejsi studenci i niezapomniana atmosfera – tak najkrócej można opisać ostatnią konferencję polonistów UMCS.

„Tekst – gatunek – dyskurs na przełomie XX i XXI wieku” był tematem VII Międzynarodowej Konferencji Naukowej z cyklu „Humanista wobec tradycji i współczesności”, która odbyła się 16–17 grudnia w Lublinie. Sesję zorganizowało Studenckie Koło Naukowe Etnolingwistów (SKNE) działające przy Zakładzie Gramatyki i Tekstologii Języka Polskiego w Instytucie Filologii Polskiej UMCS. Uroczystego otwarcia konferencji dokonali: prof. dr hab. Halina Pelc – prodziekan Wydziału Humanistycznego, dr hab. Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska – zastępca dyrektora Instytutu Filologii Polskiej i kurator SKNE oraz Monika Gryboś – przewodnicząca SKNE. Z referatami wprowadzającymi zgodzili się wystąpić znakomici lubelscy badacze: prof. dr hab. Jerzy Bartmiński, prof. dr Maria Wojtak oraz prof. dr hab. Maria Woźniakiewicz-Dziadosz.

Mimo mroźnej i śnieżnej aury do Lublina przybyli referenci ze wszystkich stron Polski, reprezentujący 11 miast oraz 13 ośrodków naukowych. Gośćmi UMCS byli studenci z Uniwersytetu Szczecińskiego, Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu Gdańskiego, Uniwersytetu

Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Uniwersytetu Warszawskiego, Państwowej Akademii Nauk w Krakowie, Uniwersytetu Rzeszowskiego, Kolegiów Licencjackich UMCS w Radomiu i Białej Podlaskiej oraz z Równego na Ukrainie. Nie zabrakło oczywiście przedstawicieli lubelskich uniwersytetów: KUL oraz UMCS. Konferencja podzielona została na 8 bloków tematycznych, po których prowadzone były dyskusje. Niektóre wystąpienia wzbudziły tyle emocji, że rozmowy prowadzono w kularach. Tematyka referatów rzeczywiście była szeroka. Studenci badali teksty, gatunki i analizowali dyskurs z perspektywy językoznawczej, literaturoznawczej czy kulturoznawczej. Wystarczy przytoczyć kilka tytułów artykułów, aby zwrócić uwagę na niebanalność oraz różnorodność tematyczną. Słuchacze mogli zatem wysłuchać takich referatów, jak: „Testament amerykański jako gatunek wypowiedzi” Anny Dunin-Dudkowskiej, „Blog – gatunek przekazu digitalnego dla każdego” Agnieszki Badyły, „Ciało w zagadkach” Agnieszki Kulisz, „Intertekstualność i genologia w twórczości Antonia Tabucchiego” Rozalii Słodczyk, „Afisz teatralny a genologia lingwistyczna – miejsca wspólne” Karoliny Łodejskiej, „Vlepiaj! Promuj swój

klub! – vlepka kibicowska jako nowy gatunek” Katarzyny Gilety-Kłepki czy „Konsytuacja a udział środków werbalnych i niewerbalnych w dialogach dziecka z opóźnieniem rozwoju mowy” Justyny Wojciechowskiej.

Uczestniczący w sesjach i dyskusjach badacze zwracali uwagę na wysoki poziom wystąpień. Nie brakowało także spotkań pozasesyjnych. Okazją do integracji było przygotowane spotkanie opłatkowe oraz zwiedzanie Podziemi Lubelskich.

Przybyli goście docenili piękno i wielokulturowość Lublina oraz życzliwość i otwartość Lublinian. Niezwykle ciepło zostali przyjęci uczestniczący w obradach lubelscy naukowcy: prof. dr hab. Maria Wojtak, dr hab. Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska oraz prof. Jerzy Bartmiński. Ich cenne uwagi podczas sesji oraz życzliwe rozmowy w czasie przerw i spotkań były dla referentów wielkim zaszczytem i stanowiły niewątpliwą przyjemność. Był to swoisty transfer wiedzy – zgodnie z konferencyjną tradycją uczestnicy to w wielu przypadkach przyszli naukowcy. Jednak wszyscy przyznają, że najistotniejsze jest nabycie nowych doświadczeń, zawarcie nowych znajomości oraz tworzenie niepowtarzalnej atmosfery konferencyjnej.

Mateusz Kasiak

Fot. Maciek Bielec

Muzycy podczas koncertu

MIKOŁAJKI FOLKOWE PO RAZ DWUDZIESTY

Tegoroczny Międzynarodowy Festiwal Muzyki Ludowej „Mikołajki Folkowe” odbył się w ACK UMCS „Chatka Żaka” w Lublinie już po raz dwudziesty. I na pewno nie ostatni.

Festiwal odbywał się w dniach 9–12 grudnia.

– W tym roku oferta była bardzo bogata i różnorodna. Odbyło się aż dziesięć koncertów, mnóstwo warsztatów i imprez towarzyszących – mówi Agnieszka Matecka-Skrzypek, koordynatorka projektu. Muzykę folkową, oprócz zespołów z Polski, prezentowali artyści z siedmiu krajów Europy: Białorusi, Czech, Litwy, Łotwy, Słowacji, Ukrainy i Węgier. Odbył się także konkurs „Scena Otwarta”, którego głównym założeniem było stworzenie szansy zaistnienia przed szerszą publicznością młodym i debiutującym zespołom folkowym. Ponadto imprezę wzbogacały liczne warsztaty i imprezy towarzyszące. Oprócz tradycyjnych już warsztatów wokalnych pojawiły się warsztaty rękodzielnicze czy warsztaty pieczenia korowaja.

– Nowością były warsztaty dziecięce. Bardzo dobrze się one sprawdziły. Ten wątek z pewnością będzie kontynuowany w przyszłości – dodaje Agnieszka Matecka-Skrzypek. Swoją debiut na tegorocznych Miko-

łajkach miała także oryginalna ekspozycja – wystawa kiczu. – Pomyśl wystawy powstał w głowie Bogdana Brachy, my chętnie go zrealizowaliśmy – opowiadają Marcin Karpowski i Rafał Michalczak. – Sama akcja to refleksja nad zastaną, coraz bardziej kiczowatą rzeczywistością, kiedy podczas dnia Wszystkich Świętych na cmentarzach sprzedawane są miecze świetlne – dodają. Wystawa kiczu zgromadziła wiele „ciekawych” eksponatów, zwycięskim okazała się być tzw. „Matka

Fot. Ilona Madejczyk

Kapela Stanisława Lewandowskiego z Brogowej

Boska Dyskotekowa” – chętnych jej obejrzenia zapraszamy do Sali Szklanej ACK, gdzie w dalszym ciągu można zobaczyć najbardziej kiczowate egzemplarze.

Choć muzyka folkowa nie należy do mainstreamów, organizatorzy nie narzekali na niską frekwencję. – Muzyka folkowa jest muzyką niszową i taką pozostanie. Nie należy spodziewać się, że nagle zostanie muzyką wszystkich. Są kręgi studentów, wśród których jest popularna, ale na pewno nie jest to główny nurt – mówi Agnieszka Matecka-Skrzypek. Na pytanie o odbiorców Mikołajek Folkowych Bogdan Bracha, główny organizator Mikołajek Folkowych odpowiada: – Folk jest to taka dziedzina, która zajmuje swoje stałe miejsce. Nie jest to już undergroundowe wydarzenie, które miało miejsce 20 lat temu, kiedy Mikołajki powstały. Teraz na nasz festiwal oprócz dzisiejszych studentów, często przychodzą dorośli już ludzie, którzy wtedy byli studentami. Niszę wypełnia stała grupa odbiorców, w której wiek nie jest istotny. Folku słuchają ludzie wrażliwi na bogactwo akustyczne brzmień, na wartości, które niesie ze sobą kultura tradycyjna.

Największym novum całego Festiwalu był niewątpliwie niedzielny koncert zatytułowany „Hello Folks”. Koncert ten łączył muzykę poważną z muzyką tradycyjną. Choć początkowo wprowadzenie muzyki poważnej spotkało się z pewnymi oporami i niedowierzaniem, finalnie ten oryginalny duet okazał się bardzo udanym. Niedzielny koncert „Hello Folks” był inicjatywą młodszej części naszego sztabu. Od kilku lat pragnęli oni zrobić koncert, który byłby czymś nowym a jednocześnie, odpowiadałby ich gustom. Jak widać, skutecznie przekonywali nas, że to ma sens – mówi Bogdan Bracha. W ubiegłym roku zorganizowaliśmy podobny koncert, jednak wtedy nie udało się dotrzeć do środowisk, które słuchają takiej właśnie muzyki. Teraz udało nam się tę widownię ściągnąć.

Ilona Madejczyk

Ekspozycja grafik Krzysztofa Szymanowicza

Fot. Z archiwum autora

PRZESTRZEŃ PAMIĘCI

Przez miesiąc, na przełomie 2010 i 2011 r., w salach Muzeum Lubelskiego można było oglądać wystawę grafik Krzysztofa Szymanowicza pt. „Przestrzeń pamięci”. Zaprezentowano na niej około 90 linorytów powstałych na przestrzeni ostatnich dwudziestu lat, a wchodzących w skład dawniejszych cykli „Codziennosc”, „Rozmowy”, „Rolki”, „Pamiętki” oraz najnowszego, rozpoczętego w 2010 r. cyklu „Engramy”. Wystawa, mająca charakter jubileuszowy – zorganizowana w roku 50. urodzin artysty – była pierwszą tak obszerną prezentacją jego twórczości.

Dr hab. K. Szymanowicz – jeden z najbardziej znanych i cenionych grafików lubelskich – wykształcenie artystyczne uzyskał w Instytucie

Wychowania Artystycznego UMCS (dyplom w 1989 r.). Od 1997 r. pracuje na Wydziale Artystycznym UMCS, obecnie jako adiunkt w Zakładzie Grafiki Warsztatowej. Znały jest z zaangażowania w życie lubelskiego środowiska plastycznego. Był wiceprezesem oraz prezesem Okręgu Lubelskiego ZPAP, a także komisarzem i organizatorem wielu wystaw. Jego linoryty prezentowano na ponad 20 wystawach indywidualnych oraz ponad 250 zbiorowych w kraju i za granicą. Za swoją twórczość był wielokrotnie nagradzany. Z ważniejszych sukcesów Szymanowicza można przypomnieć Grand Prix na 9. Międzynarodowym Biennale Małej Formy w Seulu (1996), I Nagrodę na VII Międzynarodowym Biennale Małej Formy i Ekslibrisu w Ostrowie Wielkopolskim (1997), Nagrodę Sponsorowaną na 4. Międzynarodowym Biennale Grafiki w Sapporo (1998), Grand Prix na 11. Konkursie Graficznym im. Józefa Gielniaka w Jeleniej Górze (2003), Pierwszą Nagrodę i Złoty Medal na VIII Międzynarodowym Biennale Grafiki Caixanova w hiszpańskim Ourense (2004), czy Medal na 12. Międzynarodowym Triennale Małej Formy Grafiki w Łodzi (2005). W 2005 roku za wybitne osiągnięcia Szymanowicz otrzymał Nagrodę Artystyczną Miasta Lublin. (j.ż.)

Fot. Z archiwum autora

Dr hab. Krzysztof Szymanowicz

W RYTMIE TANGA

24 listopada publiczność zgromadzoną na wieczornym koncercie w Auli Instytutu Muzyki rozgrzały dźwięki wspaniałych aranżacji tang argentyńskich Astora Piazzolli. Było to ostatnie przedsięwzięcie artystyczne, uświetniające Jubileusz XX-lecia Zakładu Pedagogiki Instrumentalnej, połączone z promocją płyty CD kwintetu Tanguillo. Jego skład stanowią pracownicy zakładu: akordeonistka dr hab. Elwira Śliwkiewicz-Cisak (założyciel zespołu), doktorzy: pianista Piotr Chilimoniuk, gitarzysta Jakub Niedoborek, skrzypek Dariusz Drzazga oraz kontrabasista mgr Michał Kowalczyk (absolwent Instytutu Muzyki, niebędący pracownikiem zakładu). Utwory, które zaprezentowali artyści, są oparte na oryginalnym stylu stworzonym przez Piazzollę pod nazwą „tango nuevo”. W programie koncertu znalazły się kompozycje Astora Piazzolli, które łączy charakterystyczny rytm tanga, nieco odmienny od tradycyjnego, ulegający jednak pewnym modyfikacjom, zespolony z nowoczesną harmonią i elementami jazzu. W kolejności zabrzmiały utwory: Concierto quinteto, Otono porteno, Invierno porteno, Primavera portena, Verano porteno, Soledad, Michelangelo 70, Ressureccion del Angel, Tanguedia. Znakomite wycucie stylu oraz wielki temperament wykonawczy artystów kwintetu Tanguillo wywołały u melomanów, tak licznie zgromadzonych na koncercie, ogromny aplauz. Występ zakończyły bisy (słynne Libertango Piazzolli, tu wykonane dodatkowo z „wokalem” pianisty Piotra Chilimoniuka) oraz owacje na stojąco. Kierownictwo artystyczne koncertu objął prof. Corelli Świeca, całość poprowadziła ad. Marlena Rekiel-Zezula.

Marlena Rekiel-Zezula

Fot. Andrzej Rożek

Akordeonistka dr hab. Elwira Śliwkiewicz-Cisak (założyciel zespołu), doktorzy: pianista Piotr Chilimoniuk, gitarzysta Jakub Niedoborek, skrzypek Dariusz Drzazga oraz kontrabasista mgr Michał Kowalczyk

MIKOŁAJKI FOLKOWE 2010

Fot. Maciej Bielec